

November 25, 2023

WESTERN ARMENIA

N° 006

ՍՈՒՐԲ ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՅԻ, ԱԽՐԱՄԱՐ ԿՂԶԻ
CATHEDRAL OF THE HOLY CROSS, AGHTAMAR
L'EGLISE SAINTE-CROIX D'AKHTAMAR

Ի՞նչ է ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

Հայերու հայրենիքը **Հայկական լեռնաշխարհն** է, որը կը զբաղեցնէ 400000 կմ² տարածք եւ կը գտնուի **երեք ծովերու միջեւ**՝ Միջերկրական, Կասպից եւ Սեւ, ծովի մակարդակէն 1500-1800 մ միջին բարձրութեամբ: **Հայկական լեռնաշխարհին** ամենէն բարձր կետը **Մասիս լեռան** գագաթն է (5165 մետր): Հայ ժողովուրդը հայկական **6 գաւառներուն** (Բիթլիս, Տրապիզոն, Վան, Կարին, Խարբերդ, Տիգրանակերտ-Դիարբեքիր) **բնիկ բնակչութիւնն** է, որը պատմականօրէն կը կոչուի «Հայաստան, ապա՝ թուրքական Հայաստան, իսկ այժմ՝ Արեւմտեան Հայաստան» եւ **Կիլիկիո**: Բարձրավանդակը **հայ արքաները** յաջորդէր են միմեանց՝ հիմնելով **բարգավաճ պետութիւններ**: Սակայն Հայկական լեռնաշխարհը **կայսրութիւններու՝** Աքեմենեաններու եւ Բիւզանդիոյ, արաբներու, մոնղոլներու եւ սելջուկ թուրքերու նւաճումներու եւ **պատերազմներու թատերաբեմ** էր: 1894 - 1923 թուականներուն **երեք յաջորդական թուրքական կառավարութիւնները՝** Օսմանեան կայսրութիւնը, երիտթուրքերը եւ Մուստաֆա Քեմալը, իրականացուցեր են **Հայերուն ցեղասպանութիւնը** Արեւմտեան Հայաստան՝ սպանելով **2 միլիոն մարդ**:

Ցեղասպանութենէ **մազապուրծ Արեւմտեան Հայաստանի** հայերը **վտարուեցան** իրենց պապենական հայրենիքէն եւ ցրուեցան աշխարհով մէկ, եւ այսօր հիմնականը **կապրին են աքսորին մէջ՝** առանց որեւէ իրաւունքի :

Բռնազաւթուած Արեւմտեան Հայաստան **դեռ ապրող հայերը** կը շարունակեն մնալ **թուրքական զաւթիչ** ուժերու գաղութային լուծին ճնշման տակ:

Համազգային վերակառուցման գործընթացին շրջանակները ձեւաւորուեց **Արեւմտեան Հայաստան** պետութեան կառոյցը, որու հիմքը ընկած է Արեւմտեան Հայաստանի **Ազգային խորհուրդը**, որն իր գոյութեան մասին յայտարարեց **Շուշի 2004 թուականին**:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

- Էջ 2
ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԻՇԵՑՈՒՄՆԵՐ
- Էջ 6
ՎՈՒԴԴՈՎԱԿԱՆ ԻՐԱՆԱՐԱՐ ՎԾԻՈՒՆ 103-ԱՄԵԱԿՆ Է
ՆԱԽԿԻՆԸ ԱՆԴՐԿՈՎԱԿԱՍԻ ԲՈՒՈՐ ԱԴՐԲԵՋԱՆՑԻՆԵՐԸ ԿԱՊՐԵԻՆ ՅՈՒՐՏԵՐԸ
- Էջ 7
ԱՐԵՒՍՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՐՑԻՆ ՇՈՒՐՋ
- Էջ 12
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԻՆՔՆՈՒԹԻՒՆ
- Էջ 15
ԱՐԵՒՍՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԱՒԱԿՆԵՐԸ
- Էջ 21
ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ
- Էջ 22
ԲԱՔՈՒՆ ԱՒԵՐԵՐ Է ՇՈՒՇԻՒՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԳԵՐԵՋՄԱՆԱՏԱՆ ՄԱՍ ՄԸ
- Էջ 23
ԱՋՆԱՌՈՒՐԻ ԵՒ ՓԱՐԱՋԱՆՈՎԻ 100-ԱՄԵԱԿՆԵՐԸ՝ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-Ի՝ ՅՈՉԱԿԱՒՈՐ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ԵՒ ԿԱՐԵՒՈՐ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ 2024-2025ԹԹ. ՕՐԱՑՈՅԸ

SOMMAIRE

- PAGE 26
RAPPELS HISTORIQUES
- PAGE 30
C'EST AUJOURD'HUI LE 103E ANNIVERSAIRE DE LA SENTENCE ARBITRALE WOODROW WILSON
- AUPARAVANT, TOUS LES AZERBAÏDJANAIS DE TRANSCAUCASIE VIVAIENT DANS DES YOURTES
- PAGE 31
SUR LA QUESTION DES ARMÉNIENS D'ARMÉNIE OCCIDENTALE
- PAGE 35
IDENTITÉ ARMÉNIENNE
- PAGE 38
ENFANTS D'ARMÉNIE OCCIDENTALE
- PAGE 44
GÉNOCIDE CULTUREL
- PAGE 45
BAKOU A DÉTRUIT UNE PARTIE DU CIMETIÈRE HISTORIQUE DE CHOUCHI
- PAGE 46
LES 100E ANNIVERSAIRES D'AZNAVOUR ET PARAJANOV, LISTE DES PERSONNAGES CÉLÈBRES ET ÉVÉNEMENTS IMPORTANTS DANS LE CALENDRIER DE L'UNESCO EN 2024-2025

CONTENTS

- PAGE 48
HISTORICAL REMINDERS:
- PAGE 52
TODAY IS THE 103RD ANNIVERSARY OF THE WOODROW WILSON ARBITRATION AWARD
- PREVIOUSLY, ALL AZERBAIJANIS IN TRANSCAUCASIA LIVED IN YURTS
- PAGE 53
ON THE QUESTION OF THE ARMENIANS OF WESTERN ARMENIA
- PAGE 57
ARMENIAN IDENTITY
- PAGE 60
CHILDREN OF WESTERN ARMENIA
- PAGE 67
CULTURAL GENOCIDE
- PAGE 68
BAKU DESTROYED PART OF THE HISTORIC SHUSHI CEMETERY
- PAGE 69
THE 100TH ANNIVERSARY OF AZNAVOUR AND PARAJANOV, UNESCO'S LIST OF FAMOUS PEOPLE AND IMPORTANT EVENTS IN 2024-2025. ON THE CALENDAR

- Ռուսաստանի 1917 թվականի դեկտեմբերի 29-ի հրամանագրով՝ Ռուսաստանը ճանաչեց թուրքական Հայաստանի հայերի ինքնորոշման իրավունքը մինչև նրանց անկախությունը,
- 1919թ. փետրվարի 26-ին Հայոց ազգային պատվիրակության նախագահ Պողոս Նուբար փաշան Դաշնակից տերությունների գերագույն խորհրդի առաջ ներկայացրել է Հայաստանի մասին հուշագիր:
- 15 Մայիս 1919-ին, Ազգային Պատվիրակությունը՝ Արեւմտեան Հայաստանի առաջին կառավարությանը, ընտրված Փարիզի Հայոց Ազգային Համագումարի կողմից, կազմված էր Նորին Գերազանցություն Պողոս Նուբար Փաշաին, Պրոֆեսոր Ա.Տէր Յակոբեանէն, բժիշկներ Հ.Ներսիսեան եւ Կ. Պաստերմանեանի եւ Մ.Մ. Ա. Չոբանյանը և Վ. Թեքեյանը: Նա համատեղ աշխատելու է Հայաստանի Հանրապետության պատվիրակության հետ՝ կազմված Մ.Մ. Ահարոնյանը, Հ.Օհանջանյանը և Մ.Բահաջանյանը վերջինիս հետ կկազմեն Ինտեգրալ Հայաստանի պատվիրակությունը, որի կարգախոսն է լինելու «Ամբողջական Հայաստան, ազատ և անկախ իր պատմական սահմաններում»:
- Արևմտյան Հայաստանի տարածքում Հայաստան պետությունը դե ֆակտո ճանաչվել է 1920 թվականի հունվարի 19-ին (Անկախության օրը), Դաշնակից տերությունների գերագույն խորհրդի կողմից:
- Սերի պայմանագրի նախագիծը պատրաստվել է 1920 թվականի փետրվարին Լոնդոնի կոնֆերանսում և վերջնական տեսքի է բերվել Սան Ռեմոյի կոնֆերանսի շրջանակներում 1920 թվականի ապրիլի 24-ին:
- Արևմտյան Հայաստանի տարածքում Հայաստան պետությունը դե փոքր ճանաչվել է 1920 թվականի մայիսի 11-ին Դաշնակից տերությունների գերագույն խորհրդի և Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների կողմից: Որոշվում է, որ հայկական պետության մայրաքաղաքը կլինի Էրզրումը (Կարին):
- Պայմանագրի ընդունումը հեշտացնելու և Սերի կետերը կիրառելու համար հունական բանակը 1920 թվականի հունիսի 23-ին դաշնակից պետությունների խրախուսմամբ և աջակցությամբ հարձակվեց Անատոլիայում և Թրակիայում: Բուրսա, Բալիկեշիր, Ուշակ և Նագիլի մեկը մյուսի հետևից ներխուժելով այս հարձակումների էական նպատակն էր հրահրել Սերի պայմանագրի կիրառումը և թույլ չտալ պայմանագրի հոդվածներում որևէ փոփոխություն:
- 1920թ. մայիսի 11-ին ներկայացված Սերի պայմանագրի նախագիծն ի պատասխան հուշագրով Թուրքիան 1920թ. հունիսի 25-ին ճանաչեց հայկական նոր պետությունը (հիմք ընդունելով 1918թ. հունիսի 4-ի Բաթումի պայմանագիրը):
- 1920 թվականի հունիսի 25-ին Դամատ Ֆերիթ փաշան Փարիզում գտնվող պատվիրակության կազմում ներկայացրել է Օսմանյան կայսրության այս ալլընտրանքային խաղաղության առաջարկը: Բայց այս ալլընտրանքը չընդունվեց դաշնակից տերությունների կողմից:
- Սուլթան Վահիդետտինի նախագահությամբ 1920 թվականի հուլիսի 22-ին կայացած Ինքնիշխանության խորհրդի նիստը համարեց «որ նա գերադասում է թույլ գոյություն ունենալ, քան ծանր կորուստ ունենալը» և որոշում կայացրեց ընդունել Պայմանագիրը: Այն բանից հետո, երբ Թևֆիք փաշան չստորագրեց այս պայմանագիրը, որը բաժանում էր թուրքական տարածքը և որը բոլորովին չէր համապատասխանում ազգային պատիվին ու զգացմունքներին, Ռեշաթ Հալիս բեյը (բեյ, նշանավոր մարդկանց կոչում) և Ռեզա Թևֆիկը (Bölükbaşı) բեյը, որը մեղադրվում էր Դամատ Ֆերիտի կողմից: օգոստոսի 10-ին պայմանագիրը ստորագրեց 1920 թ.
- Հայաստան պետությունը, հիմնական դաշնակից տերությունները, ասոցիացված տերությունները և Թուրքիան 1920 թվականի օգոստոսի 10-ին ստորագրեցին Սերի միջազգային պայմանագիրը:
- 1920 թվականի նոյեմբերի 22-ին նախագահ Վուդրո Վիլսոնը ստորագրեց Իրավարար վճիռը, որը սահմանում է Հայաստան Պետության սահմանները Արևմտյան Հայաստանի և Թուրքիայի տարածքում:
- 2004 թվականի դեկտեմբերի 17-ին Արմենակ Աբրահամյանի նախաձեռնությամբ Արևմտյան Հայաստանի հայերի ազգային խորհուրդը հայտարարեց իր գոյության մասին ազատագրված Արցախում՝ Շուշիում:
- 2007 թվականի հունվարի 20-ին Արցախի Ստեփանակերտում Արեւմտյան Հայաստանի հայերի համագումարի պատվիրակները պաշտոնական հռչակագիր ընդունեցին բնիկ ազգի՝ Արեւմտյան Հայաստանի հայերի իրավունքների մասին:
- 2007 թվականի սեպտեմբերի 17-ին 144 պետությունների կողմից ՄԱԿ-ն ընդունեց Բնիկ ժողովուրդների իրավունքների մասին հռչակագիրը, որը ճանաչում է նրանց ինքնորոշման իրավունքը:
- 4 Փետրուար 2011-ին Ազգային Խորհուրդը Արմենակ Աբրահամեանի նախագահությամբ կազմեց Արեւմտեան Հայաստանի կառավարութիւնը:

- 2013 թվականի հունվարի 24-ին Ազգային խորհուրդը և Արևմտյան Հայաստանի կառավարությունը ընդհանուր առմամբ հռչակեցին ժողովրդավարական ընտրությունների միջոցով Արևմտյան Հայաստանի խորհրդարանի ստեղծման նախագիծը: 2013 թվականի դեկտեմբերի 16-ին ընտրացուցակում գրանցված Արեւմտյան Հայաստանի հայերի կողմից պաշտոնապես ընտրվել են 64 պատգամավորներ:
- 16 Դեկտեմբեր 2013-ին խորհրդարանի պատգամավորներուն կողմէ պաշտոնապես ընտրուեցաւ Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան 1-ին նախագահ Արմենակ Աբրահամեանը: - 2014 թվականի փետրվարի 23-ին նախագահի հրամանագրով հայտարարվեց, որ Արևմտյան Հայաստանի Հանրապետությունը 1920 թվականին ճանաչված Հայաստան Պետության շարունակող պետությունն է:
- 2014 թվականի փետրվարի 16-ին նախագահի հրամանագրով ֆորմալացվել է Ազգային խորհրդի և կառավարության կենտրոնակայանը Արևմտյան Հայաստանի Կարինում (Էրզրում):
- Արևմտյան Հայաստանի Հանրապետության նախագահը 2016 թվականի մայիսի 9-ին հրամանագրով ընդունում է Հայաստանի Հանրապետության Ազգային Սահմանադրությունը, որը ստորագրված և հաստատված է Արևմտյան Հայաստանի բոլոր քաղաքացիների կողմից:
- Նախագահ Արմենակ Աբրահամյանը 2016 թվականի հունիսի 24-ին Արեւմտյան Հայաստանի անունից վավերացրել է Սեւրի միջազգային պայմանագիրը:

Այսպիսով, Սեւրի պայմանագրով պաշտոնապես և անվիճելիորեն ամրագրվեցին հայերի իրավունքները թուրքերի կողմից գրավված որոշ տարածքների վրա:

Եվ Արևմտյան Հայաստանի այս տարածքները, տեղահանություններով ու ջարդերով դատարկվելով իրենց բնակչությունից, անշուշտ անհրաժեշտ էր, թե՛ պատմական, թե՛ իրավական տեսանկյունից, որ այդ իրավունքները հռչակվեն: Ժամանակակից առաջին ցեղասպանությունն այսպիսով հաստատվել է դրա զոհ դարձած հայ ժողովրդին տրված հատուցմամբ: Ընդունվել է, որ բռնությունն ու հանցագործությունն իրավունք չեն տալիս այն իրականացնողներին: Խիստ ցավալի է, որ այն ժամանակ Սեւրի պայմանագիրը ստորագրողները, հոգնածությունից կամ պատրանքային շահերից ելնելով, մոռացան հայերին: Բայց Լոզանի պայմանագիրը չէր կարող վերացնել վերջիններիս իրավունքները:

Ավելին, սույն պայմանագիրը, միջազգային իրավունքին համապատասխան, անգործունակ է հայ ժողովրդի դեմ, որը դրան կողմ չի եղել, թեև ստորագրել է Սևրի պայմանագիրը: Հանրային միջազգային իրավունքը որոշում է, որ երբ կոլեկտիվ պայմանագիրը չեղյալ է հայտարարվում և փոխարինվում մեկ այլով, վերջինս չի կարող կատարման ենթարկվել առաջին ստորագրած պետության դեմ, որը երկրորդի կողմ չի եղել: Այս պետության համար առաջին պայմանագիրը շարունակում է գործել: Հետևաբար, Սեւրի պայմանագիրը ստորագրած, բայց Լոզանի պայմանագրից դուրս մնացած Հայաստանը կարող է օրինական կերպով պահանջել Սեւրի պայմանագրի դրույթների կիրառումը: Ավելին, սա ռազմական կամ դիվանագիտական ուժի կամ հարկադրանքի միջոցով ձեռք բերված Լեոնի պայմանագրի բնորոշ դեպքն է, և որի վավերականությունը հիմնականում վիճարկվում է:

Անկասկած, 1947թ. նոյեմբերի 21-ին ՄԱԿ-ի կողմից ստեղծված Միջազգային իրավունքի հանձնաժողովը, որը ուսումնասիրում է Լեոնի պայմանագրերը, կուղղորդվի ուսումնասիրելու Լոզանի պայմանագրի վավերականությունը միջազգային հանրային իրավունքի առումով:

Անկասկած, 1947թ. նոյեմբերի 21-ին ՄԱԿ-ի կողմից ստեղծված Միջազգային իրավունքի հանձնաժողովը, որը ուսումնասիրում է Լեոնի պայմանագրերը, կուղղորդվի ուսումնասիրելու Լոզանի պայմանագրի վավերականությունը միջազգային հանրային իրավունքի առումով: Պայմանագիրը, որը խախտում է օրենքը և արդարությունը, միշտ էլ ժամանակավոր է: Դա անհավասարակշռության աղբյուր է և ոչ թե խաղաղության:

Արեւմտյան Հայաստանի հայ ժողովուրդը, թեկուզ ցեղասպանված, համառ է, պահանջում է, որ իր նկատմամբ վերջապես արդարադատություն իրականացվի: Նրա իրավունքները անսահմանափակելի են, ինչպես մարդկության դեմ հանցագործությունները:

միջազգային իրավունքի համաձայն: Իր հերթին, Ֆրանսիայի խորհրդարանը օրենքի միջոցով հիշեցրեց դա. «Մարդկության դեմ ուղղված հանցագործությունները, ինչպես սահմանված է Միավորված ազգերի կազմակերպության 1946 թվականի փետրվարի 13-ի բանաձևով, հաշվի առնելով մարդկության դեմ հանցագործությունների սահմանումը, ինչպես նշված է 1945 թվականի օգոստոսի 8-ի Միջազգային տրիբունալի կանոնադրության մեջ, իրենց բնույթով անբացատրելի են»:

Նույնիսկ եթե Սեւրի պայմանագիրը վավերացված չէր բոլոր կողմերի կողմից, ինչպես օրինակ՝ Ֆրանսիան, այն կիրառում էին այն նույն կողմերը, որոնք չեն վավերացրել այն, օրինակ՝ Մեծ Բրիտանիայի Կիլիկիայում, Ֆրանսիայից խաղաղ բնակչության պաշտպանության մանդատների հարցը, և Իտալիան, որոնք չեն հարգվել:

Սեւրի պայմանագիրը ստորագրած կողմերի վավերացման համակարգը ավելի լավ հասկանալու համար կարևոր է ուսումնասիրել յուրաքանչյուր ստորագրող պետության, այդ թվում՝ Օսմանյան կայսրության (Թուրքիա) ազգային Սահմանադրությունը: Օրինակ, սուլթան Մեհմեդ VI-ի 1920 թվականի հուլիսի 22-ի Ինքնիշխանության խորհրդից հետո սուլթանը հրամայեց ստորագրել Սեւրի պայմանագիրը, որը համարժեք է վավերացմանը՝ օսմանյան սահմանադրության հիման վրա:

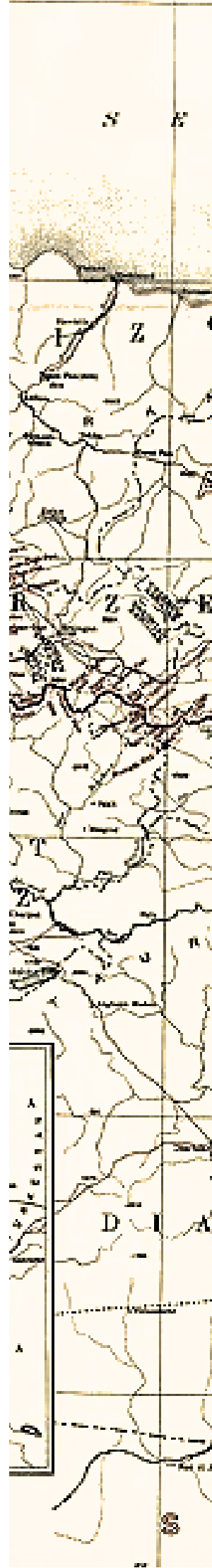
Այս ուսումնասիրության մեջ հատուցումների վերաբերյալ բացահայտված թվերը հաշվի չեն առնում ողջ ցեղասպանության ժամանակաշրջանը, ինչպես նաև 1919 թվականի փետրվարին Փարիզում Պողոս Նուբարի խաղաղության կոնֆերանսում ներկայացված բնութագրերը: Հայերը, ի թիվս այլ բաների, ստորագրող պետություններից պետք է պահանջեն Սեւրի պայմանագրի վավերացումը:

Սեւրի պայմանագրի չկատարման կամ դրա փոխարինման պահանջը թուրքական հակահայ և ակնհայտորեն հակաարևմտյան Հայաստանի քաղաքականության մի մասն է: Երբեք խաղաղության պայմանագիրը, որը սովորաբար կոչվում է Սեւրի պայմանագիր, չի եղել նման ագրեսիվ քաղաքականության առարկա, որը փորձել է փոխարինել այն, ի դեմս համապատասխան բնակչության:

Սեւրի պայմանագիրը առանց այն վերանայելու հնարավորության փոխարինելու փորձի, որոշ պետություններ և քաղաքական ուժեր կազմակերպեցին Ալեքսանդրապոլի պայմանագիրը (1920թ. դեկտեմբերի 2), Մոսկվայի պայմանագիրը (1921թ. մարտի 16), Կարսի պայմանագիրը (1921թ. հոկտեմբերի 20, 1921 թ.), Անգորայի պայմանագիրը կամ համաձայնագիրը (1921 թ. հոկտեմբերի 20), Լոզանի պայմանագիրը (1923 թ. հուլիսի 24), պայմանագիրը քրդական «Հոյբուն» կազմակերպության հետ (1927 թ.), Հայկական հարցի քաղաքական բանաձեռը: Եվրախորհրդարանի (18 հունիսի 1987 թ.), իրավիճակը Խորհրդային Հայաստանում (1988/1989 թթ.), առաջին պատերազմը Արցախում, Զուղայի գերեզմանատան ավերումը (14.12.2005թ.) նախիջևանում, երկրորդ պատերազմը Արցախում, ունենալով որպես. հետեւանքները, Ադրբեջանի, Թուրքիայի եւ (Արեւելյան) Հայաստանի Հանրապետության միջեւ հաջորդ (ապագա) պայմանավորվածությունները:

Այս ամենը բավարար չէր (այս համաձայնագրերը իրավաբանորեն լեգիտիմ չեն) և բավարար չեն լինի փոխարինելու Սեւրի պայմանագիրը և զսպելու Արևմտյան Հայաստանի պահանջները և նախագահ Վուդրո Վիլսոնի իրավարար վճռի կատարումը: 1990 թվականի օգոստոսի 23-ին Հայաստանի Խորհրդային Հանրապետությունն իր վարչական սահմաններում իրեն անկախ հռչակեց Խորհրդային Միությունից, որը 1920 թվականի դեկտեմբերի 2-ից օկուպացրել էր Հայաստանի Հանրապետության տարածքը՝ այդ ժամանակ արդեն ճանաչված անկախ պետություն:

Անկախության հռչակագրի և 11-րդ հոդվածի միջոցով նա ճանաչում է, որ Արևմտյան Հայաստանում տեղի է ունեցել հայերի ցեղասպանություն:

1920 թվականին Հայաստանի Խորհրդային Հանրապետության անջատումը Հայաստանի Հանրապետությունից արձանագրվել է նոր հռչակված հանրապետության խորհրդարանի կողմից 1991 թվականի սեպտեմբերի 21-ին:

Նոր Հայաստանի Հանրապետությունը, իրեն չհայտարարելով ոչ որպես 1920 թվականի Հայաստանի Հանրապետության ոչ իրավահաջորդ, ոչ էլ շարունակող պետություն, հրաժարվել է Թուրքիայի նկատմամբ բոլոր հավակնություններից:

Հետևաբար, հայ ազգի արևմտյան և արևելյան բաղադրիչների միջև խնդիրների հստակ հանձնարարումը և դերերի տարանջատումը, նրանց ջանքերի համակարգումը կարող է նպաստել նրանց ազգային խնդիրների օպտիմալ լուծմանը:

Ահա թե ինչու Արևմտյան Հայաստանը ոչ միայն չի հրաժարվել իր իրավունքներից, այլև չի հրաժարվել իր պարտականություններից իր բնակչության և իրեն ինքնիշխան, ազատ և անկախ ճանաչած պետությունների հանդեպ:

- Նախագահը 2016 թվականի օգոստոսի 9-ին Արեւմտյան Հայաստանի անունից վավերացրել է Միավորված ազգերի կազմակերպության Ծովային իրավունքի մասին կոնվենցիան:

- Նախագահը 2016 թվականի հոկտեմբերի 1-ին Արեւմտյան Հայաստանի անունից վավերացրել է Պետությունների իրավունքներին ու պարտականություններին վերաբերող կոնվենցիան:

- Նախագահը 2017 թվականի հունվարի 20-ին Արեւմտյան Հայաստանի անունից վավերացրել է Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրությունը:

- 2018 թվականի դեկտեմբերի 17-ին ընտրացուցակում գրանցված Արեւմտյան Հայաստանի հայերի կողմից պաշտոնապես ընտրվել են 77 պատգամավորներ:

- 18 Յունուար 2019-ին, Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Արմէնակ Աբրահամեան պաշտօնապէս վերընտրուեցաւ խորհրդարանի պատգամավորներուն կողմէ երկրորդ շրջանով:

- 2020 թվականի հունվարի 19-ին նոր կառավարությունը Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի պատգամավորներին ներկայացրեց կառավարության իր նախագիծը:

- 2020 թվականի օգոստոսի 10-ին Արևմտյան Հայաստանի հայերը, իրենց նախագահը, կառավարությունը և խորհրդարանը պաշտոնապես նշում են Սևրում ստորագրված միջազգային խաղաղության պայմանագրի ստորագրման հարյուրամյակը:

- 2020 թվականի սեպտեմբերի 27-ին Արցախում սկսվեց երկրորդ պատերազմը, որը հարուցվել էր Ադրբեջանի կողմից՝ պետությունների միջազգային կոալիցիայի և Սիրիայից ժամանած ջիհադիստ ահաբեկիչների աջակցությամբ:

- 2020 թվականի նոյեմբերի 8-ին ադրբեջանական զինուժը հայտարարեց Շուշիի օկուպացիայի մասին:

- 2021 թվականի մարտի 1-ին Արցախի խորհրդարանը 44-օրյա պատերազմից հետո Ադրբեջանի վերահսկողության տակ գտնվող տարածքները հայտարարեց օկուպացված տարածքներ:

<http://www.nankr.am/hy/4027>

- 2021 թվականի մարտի 1-ին Արևմտյան Հայաստանի խորհրդարանն ընդունում է «Արցախի մասին» օրենքը, որը ճանաչում է արցախահայության ինքնորոշման իրավունքը և նրանց ինքնավարությունը՝ Սան Ռեմոյի կոնֆերանսի և Սևրի պայմանագրի տարածքային ճանաչման հիման վրա որպես անբաժանելի մաս: Հայաստանի Հանրապետության մաս 1920 թ.

ՎՈՒԴՐՈ ՎԻՍՈՆԻ ԻՐԱԽԱՐԱՐ ՎՃԻՌԻՆ 103-ԱՄԵԱԿՆ Է

ԱՄՆ-ի 28-րդ նախագահ , քաղաքական ու պետական գործիչ, ակադեմիկոս Վուդրո Վիլսոնի անունն այսօր ողջ հայութեանն է յայտնի՝ թե Հայաստան, թե անոր սահմաններէն դուրս: Նոյեմբեր 22-ին կը լրանա Հայաստանի եւ Թուրքիոյ սահմանին վերաբերեալ ԱՄՆ նախագահ Վուդրո Վիլսոնի իրաւարար վճռի կամ Վիլսոնի իրաւարարական պայմանակարգի ընդունման 103 ամեակը:

1920 թ. Օգոստոս 10-ին ստորագրուեց Սեւրին դաշնագիրը, որուն երկար ժամանակ կը սպասեր եւ մեծ հոյսեր կը կապեր հայ ժողովուրդը: Սան-Ռեմոյի խորհրդաժողովի եւ Սեւրին դաշնագիրին 89-90 յօդուածներու Հայաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ սահմանի որոշման վերաբերեալ ներկայացուած հայցադիմումին համաձայն՝ ԱՄՆ-ի 28-րդ նախագահ Վուդրո Վիլսոնը 1920 թ. Նոյեմբեր 22-ին կը ներկայացնէ է իր Իրաւարար վճիռը՝ Կարինի, Տրապիզոնի, Վանի եւ Բիթլիսի նահանգները թուրք-հայկական սահմանագծման մասին, որով Հայաստանի ընդհանուր տարածքը պետք է կազմեր աւելի քան 160 հազար քառ. կմ: Իրաւարար վճիռը վերջնական է եւ պարտադիր կատարման համար: Այն չունէ ժամանակային սահմանափակում, եւ ատոր կարգավիճակը կախում չունէ վճռին հետագա ճակատագիրէն: Վիլսոնին իրաւարար վճիռը պարտադիր է բոլոր հայցւորներուն համար, որոնք ներկայիս յետեւեալ երկրներն են՝ Միացեալ Թագաւորութիւն, Կանադա, Աւստրալիա, Նոր Զելանդիա:

ՆԱԽԿԻՆԸ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻ ԲՈՒՈՐ ԱԴՐԲԵՋԱՆՑԻՆԵՐԸ ԿԱՊՐԵԻՆ ՅՈՒՐՏԵՐԸ

Իսկ գիտե՞ք ինչպէս կը կոչուի «հայրենիք» բառը ադրբեջաներէն:

ԱՆԱՅՈՒՐՏԱ.

Անա՝ թարգմանաբար կը նշանակէ մայր, (Աղբիւր՝ Անահիտ)

Յուրտը՝ վրան, որը, ի դեպ, կը յաւքեն ու կապամոնտաժեն տարին քանի մը անգամ եւ ամէն անգամ նոր վայրօն մէջ: Ծիշտ է, անոնք կօգտագործեն նաեւ արաբերէն «վաթան» բառը, որպէս հայրենիք, բայց «վաթանը» իրենց բառը չէ, այլ արաբերէն է:

Այսինքն՝ ադրբեջանցիներու համար հայրենիքն այն է, որտեղ անոր ծնողները յուրտա են դրեր: Մինչ այժմ՝ 21-րդ դարը, յուրտերը (հիմնականը Իրան) կապրի մօտ 4-5 միլիոն ազերի:

Նախկինը Անդրկովկասի բոլոր ադրբեջանցիները նոյնպէս կապրեին յուրտերը, սակայն Իոսիֆ Ստալինը հրամանագիր արձակեց, որով կարգելէր սովետական քաղաքացիներուն ըլլալ թափառական՝ թափառիլ: Ուստի անոնք սկսան գիւղեր, քաղաքներ կառուցիլ, քոչւորներուն ստիպողաբար քշիլ այս բնակավայրերը:

Ամէնազաւեշտալին այն է, երբ յուրտցիները մատով ցոյց կու տան հայկական եկեղեցիները, բերդերը, կամուրջները կամ պարսկական մզկիթները եւ կը յայտարարեն, որ այս ամէնը կառուցեր են իրենք՝ յուրտցիները, ովքեր նոյնիսկ չգիտեն, թէ ինչ է ճարտարապետութիւնը: Ոչ պակաս ծիծաղելի են քոչւորներուն պնդումները, թէ բրինձ, ցորեն, խաղող եւ այլ մշակաբոյսեր պարունակող որոշ ուտեստներ իրենց ազգային ուտեստներն են: Հարց կառաջանա՝ երբուրնէ՞ քոչւորները ցորեն ցանած են, խաղող կամ բրինձ աճեցուցած:

Այն ամէնը, ինչ անոնք կընեն, հիմնուած է ստի եւ կեղծիքին վրայ:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՐՑԻՆ ՇՈՒՐՋ

Հայաստանի եւ Բաքուի կամ ընդհանրապես հայ-ադրբեջանական յարաբերութիւնները իրաւացիորեն կը բնութագրուին որպէս թշնամական եւ առաւել յաճախ ատոր հիմք կընդունուի 1980-ականներու վերջին սկիզբ առած գործընթացները, Արցախին ինքնորոշման համար մղուող պայքարը, արցախեան պատերազմները:

Եւ ըստ այդմ, թիւր տպաւորութիւն կը ստեղծուի, որ այդ յարաբերութիւնները կոնֆլիկտային են դարձեր շատ արագ եւ խորհրդային «եղբայրական ժողովուրդներէն» հայերն ու ադրբեջանցիները հանկարծակի վերածուեր են ռիւսերիմ թշնամիներու:

Կարելոր կը համարենք փաստիլ եւ շեշտիլ, որ հայ-ադրբեջանական յարաբերութիւնները ունեն պասիւ բացասականէն ակտիւ բացասականի՝ թշնամականի վերածուելու առնւազն երկու կարելոր հիմք եւ պատճառ:

Առաջինը՝ 20-րդ դարի սկզբին այս տարածաշրջանը տեղի ունեցող գործընթացները, թուրք-ադրբեջանական անթաքոյց ծրագիրները կողմէն մը ուղիղ յակոտնեա էին Հայաստան պետութեան շահերուն եւ գոյութեանը ընդհանրապէս, միւս կողմէն մնացեր էին թերի իրագործուած: Եւ երկրորդ՝ ԽՍՀՄ գոյութեան ողջ ընթացքին Խորհրդային Բաքուի եւ՝ ղեկավարութիւնը եւ՝ հասարակութեան տարբեր շերտեր շարունակեր են համակարգուած քայլեր ընիլ իրենց ծրագիրները իրականացնելու համար, որոնք առաւելապէս կը վերաբերէին յետեւեալ նպատակ-խնդիրներուն.

-Նախիջեւանի, Արցախին վերջնական բռնազաւթում՝ հայաթափման, բնիկներուն՝ հայերու տարատեսակ յալածանքներու միջոցով,

-Մեղրիով Նախիջեւանի հետ ցամաքային կապի ստեղծում, որը աւելի հեռահար պանթիւրքիստական նպատակ ուներ եւ յստակ թուրք-ադրբեջանական ծրագիր էր, որը չէր իրականացեր 1920-ականներուն սկզբին,

-Խորհրդային Հայաստանէն տարբեր տարածքներու զաւթում եւ իրենց համար կարելորութիւն ունեցող որոշ տարածքներու հայկական պատկանելութեան ապացոյցներու հերքում ու ոչնչացում:

Այս եւ ասոնց հետ փոխկապակցուած տարատեսակ խնդիրներ եղեր են Խորհրդային Բաքուի եւ Հայաստանի յարաբերութիւններու բաց կամ քողարկուած օրակարգը եւ երբեմն ունեցեր են սրացումներ: Այսօր ալ հայ-ադրբեջանական յարաբերութիւններու բնոյթը Կը պայմանաւորեն նոյն խնդիրները, իսկ Բաքուի քաղաքական գործելաոճը դարձեր է աւելի ռասիստական եւ ցեղասպանական:

1917 թուականի Դեկտեմբեր 5-ին Արեւմտեան Հայաստան կնքուեց Երզնկային Առաջին համաշխարհային պատերազմին առաջին զինադադարը, բանակցութիւնները Բրեստ-Լիտովսկ կը շարունակուին, եւ չնայած ընդհանուր լարուածութեանն ու տագնապին՝ որոշակի կախնացման յոյսեր կային: Սակայն Երզնկային եւ Տրապիզոնին ռազմաճակատները իրադրութիւնը լաւատեսութիւն չէր ներշնչի: 1917թ. վերջին հայ գաղթականներուն ու որբերուն գտնելու եւ տեղափոխելու առաջադրանքով Երզնկա էր մեկներ Սեբաստացի Մուրադը: Զինադադարին հաստատումէն ետք նա իր մոտ էր կանչեր սեբաստացի 30 մարտական ընկերները, որոնք, շուրջ մէկուկէս տարի լեռներու կռուելով թուրքական բանակի եւ աւազակային խումբերու դէմ, 1917թ. գարնանը միացեր էին ռուսական բանակին: Սակայն ռուսական կառավարութիւնը, կասկածելով, որ անոնք կրնային թուրքական լրտեսներ ըլլալ, մարտիկներուն ուղարկեր էր Կարին: Մուրադը մարտական մեծ փորձ ունեցող այս տղաները կը վստահէ զորահավաք անցկըցնելու գործը: Բնակչութեան շրջանը տարածուող տագնապը անհիմն չէր, քանի որ հայկական զորամիավորումները դեռ ստեղծուած չէին: Ռազմաճակատին յատուած մը ռուսական բանակն ուներ շուրջ 1500 զինուոր, որոնց հեռընալէն ետք անոնց տեղը զբաղեցուցեր էր ընդամենը 70 հայ մարտիկ:

«Երբ նա կը քալեր, կը թուար, թէ աշխարհ մը կը շարժուի»

Սեբաստացի Մուրադի մարտական ընկեր Արամ Ամիրխանեանն իր յուշերը կը նշէ, որ բանակցութիւններու աւարտին թուրքական պատուիրակութեան անդամները քանի մը երեւելի թուրքերուն հետ գաղտնի հանդիպումներ անցկըցնելէն ետք շտապ կը հեռընան:

Իրադրութիւնը քաղաքը լարուած էր, կային խուճապային տրամադրութիւններ: Գրեթէ ամէն օր Տրապիզոնէն կը ժամանէին ռազմաճակատը լքած ռուս զինուորներ, որոնց նահանջելու տրամադրութիւններն կազդէին նաեւ հայ բնակչութեան վրայ:

«Այս շարժումը բացարձակ դաւադրութիւն մըն է»:

«Զինադադարին լուրը խիստ տխուր տպաւորութիւն մը թողուց Երզնկայի հայերուն վրայ: Բոլոր հայերը կասկածոտ էին եւ կվախենային, որ Ռուսիո այս վտանգաւոր քայլը կրկին պատճառ պիտի դառնա իր գրաւած հողամասերուն մէջ ապրող հայ ժողովուրդին բնաջնջումին: Շատերը, որոնք լսած կամ տեսած էին Վանի նահանջները՝ չէին կրնար չյամոզուիլ, որ այս շարժումը բացարձակ դավադրութիւն մըն է, որ սարքուած է ռուս բանակին կողմէն ի վնաս հայերու:

Կասկածը երթալով կշատնար, եւ երկիւղին սարսափը կտիրեր ամէնուն սրտին մէջ»,- կը գրեր Արամ Ամիրխանեանը:

Բնակչութեան շրջանը տարածուող տագնապը անհիմն չէր, քանի որ հայկական զորամիաւորումները դեռ ստեղծուած չէին: Ռազմաճակատի յատուածին մէջ մը ռուսական բանակն ուներ շուրջ 1500 զինուոր, որոնց հեռընալէն ետք անոնց տեղը զբաղեցուցեր էր ընդամենը 70 հայ մարտիկ:

Թուրքերն ալ ամէն գինով կուժեղացնէին իրենց զորամասերը՝ զորակոչելով անգամ 14-15 տարեկան պատանիներուն: Ամէն օր տասնեակ թուրքեր կանցնէին ռազմաճակատին գիծը՝ թուրք զինուորականներուն մանրամասն տեղեկութիւններ յաղորդելով քաղաքը տիրող իրադրութեան մասին:

«Հայերէն անոնք, որոնք ունեւոր էին, վախնալով ապագա վտանգներէն, գաղտնաբար կաշառելով ռուս բեռնատար օթոմոբիլներու շոֆերները, գիշերանց սկսեր էին փախչիլ»,- կը գրեր Արամ Ամիրխանեանը:

Ստեղծուած վտանգաւոր իրադրութիւնը քննելու եւ բնակչութեանը ուղղորդելու նպատակաւ Մուրադը եւ Երզնկայի բանակցութիւններէն ետք քաղաքը մնացած Արշակ Զամալեանը Առաջնորդարանի շէնքը ժողով կը յրաւիրեն:

Իր ելոյթը Զամալեանը յաւաքուածներուն կըսէ, որ հեռացող ռուսական բանակը զենքի ու զինամթերքի հսկայական պաշար կը թողնէ, եւ հայերը պետք է զինուեն ու փոխարինեն ռուս զինուորներուն: Նա նաեւ կը յայտնէ, որ Կովկաս կը ստեղծուեն հայկական զորամասեր, եւ ռուսահայերուն շուրջ 40-հազարանոց ստորաբաժանումն արդեն կեդրոնացուեր է Կարս ու Սարիղամիշ:

Ստեղծված վտանգավոր իրադրությունը քննելու եւ բնակչությանը ուղղորդելու նպատակով Մուրադը եւ Երզնկայի բանակցություններից հետո քաղաքում մնացած Արշակ Զամալյանը Առաջնորդարանի շենքում ժողով են հրավիրում:

Իր ելույթում Զամալյանը հավաքվածներին ասում է, որ հեռացող ռուսական բանակը զենքի ու զինամթերքի հսկայական պաշար է թողնում, եւ հայերը պետք է զինվեն ու փոխարինեն ռուս զինվորներին: Նա նաեւ հայտնում է, որ Կովկասում ստեղծվում են հայկական զորամասեր, եւ ռուսահայերի շուրջ 40-հազարանոց ստորաբաժանումն արդեն կենտրոնացվել է Կարսում ու Սարիղամիշում:

Սեբաստացի Մուրադը սակայն թերահավատորեն է մոտենում Զամալյանի այս խոսքերին՝ ներկաներին ասելով, որ ինքը չի կարող հավատալ եւ վստահել «պրն Զամալյանի շռայլած մեծամեծ խոստումներուն եւ տված հավաստիքներուն»:

Մուրադը պատմում է, որ Մամախաթունի մոտ ինքը չէր կարողացել կասեցնել հեռացող հայ զինվորներին, ովքեր, թողնելով զենքը, շտապում էին թիկունք: Ըստ Արամ Ամիրխանյանի՝ Զամալյանը նաեւ վստահեցնում էր, թե թուրքերն այլեւս ուժեր չունեն, եւ Քղի-Քեմախ-Մամախաթուն գծի վրա ունեն հազիվ 4 000 զինվոր: Այս հանդիպումից երկու օր անց Զամալյանը մեկնում է Ալեքսանդրապոլ, այնտեղից էլ՝ Թիֆլիս:

Ռազմաճակատի մերկացման մասին առաջին տեղեկությունները դեկտեմբերի կեսերին հասնում են Թիֆլիս: Գեներալ Լեախովը հեռագրում էր Երզնկայից, որ թեեւ հաջողվել է կազմավորել մի քանի հայկական վաշտ, սակայն դրանք հրաժարվում են դիրքեր գնալ: Թիֆլիսում այս տեղեկությանը թերահավատորեն են վերաբերվում:

Գեներալ Լեախովը դեռեւս նոյեմբերի կեսերին հանդիպել էր Սեբաստացի Մուրադի հետ եւ հայտնել, որ այլեւս անհնար է ռուս զինվորներին պահել դիրքերում, եւ մինչեւ տարեվերջ սահմանագծում ոչ ոք չի մնա:

Նա առաջարկում էր ընդունել ռուսական բանակի պահեստները եւ ամեն գնով հայկական ստորաբաժանումներ կազմավորել ռազմաճակատը պահելու համար: Գեներալն ասել էր, որ հնարավորություն չունեն հեռանալիս իրենց հետ տանել զենք-զինամթերքն ու սնունդը, որը մոտ մեկ տարի կբավականացներ 60-հազարանոց զորամասին:

Ամեն ինչ անել պաշտպանության համար

Ջամալյանի մեկնելուց հետո Մուրադը ձեռնամուխ է լինում հայկական ստորաբաժանումների կազմակերպմանը: 1917թ. դեկտեմբերի 3-ին նա վարժարանի հրապարակում հավաքում է 13-70 տարեկան հայերի եւ կոչ անում ամեն ինչ անել երկրի պաշտպանության համար:

«Եթե այսպիսի հարմարագույն պատեհութենէ մըն ալ չի կարենանք օգտվիլ հայերս, իսպառ կորսված նկատելու ենք զմեզ եւ մենք մեր ձեռքով բացած կըլլանք գերեզմանը ազգի: Այսօրվանէ սկսյալ ամեն մի հայ, որ զենք կրելու կարողություն ունի, զինվոր է եւ պարտավոր է ծառայելու ազգին՝ պաշտպանելով Հայրենիքը»:

Հավաքից անմիջապէս հետո մոտ 500 երիտասարդ կամավորագրվում է, եւ նրանց մի մասին ենթասպա Դանիելյանի գլխավորությամբ ուղարկում են Երզնկայի հարավ-արեւելյան սահմանը, որը գրեթէ անպաշտպան էր: Գեներալ Լեախովի հանձնարարությամբ զինվորական պահեստները հանձնվում են հայերին:

Յուրաքանչյուր զինվորի տրվում է մեկ Մոսին հրացան, թաղիքե ոտնամաններ (մուճակ), վերարկու, ներքնազգեստ եւ զինվորական այլ պարագաներ, ինչպէս նաեւ 300-ական փամփուշտ եւ 3 նռնակ (ձեռնառումբ):

Ռուսական զինվորական պահեստներն այնքան առատ էին, որ սննդամթերքը սկսում են բաժանել նաեւ փախստականներին:

1917թ. դեկտեմբերի վերջին՝ գեներալ Լեախովի մեկնելուց հետո, Երզնկայի ղեկավարությունը կրկին խորհրդակցություն է հրավիրում, որտեղ քննարկվում է քաղաքում մնացած թուրքերի ու քրդերի հետ հարաբերությունների հարցը:

Որոշվում է համագործակցել Դերսիմի եւ Դերջանի քրդերի հետ՝ թուրքերի հետ նրանց հավանական միավորումը թույլ չտալու համար:

Քաղաքի թուրքերին զինաթափում եւ արգելում են լքել բնակավայրը հակառակորդին գաղտնի տեղեկություններ չտրամադրելու նպատակով: Դեկտեմբերի 27-ին Մուրադն իր մոտ է հրավիրում քաղաքի երեւելի թուրքերին եւ ասում, որ հետայսու պետք է ենթարկվեն քաղաքի հայ կառավարությանը:

Թուրքերը հավատարմության խոստում են տալիս եւ գոհունակությամբ հեռանում:

Ընդունված որոշումները իրականացնելու նպատակով Մուրադը հիմնում է նաեւ հետախուզական ծառայություն, որը գլխավորում է Գեւորգ Չուլճյանը:

Նա կարողանում էր տեղեկություններ հավաքել քրդերի ու թուրքերի մասին, ձերբակալում էր կարգազանցներին եւ հետեւում քաղաքի ներքին կայունությանը:

Չնայած ձեռնարկուած կանխարգելիչ բազմաթիւ միջոցներուն՝ քաղաքին հայերու ու թուրքերու յարաբերութիւնները կը լարուէին: Մուրադը լրացուցիչ ուժեր կուղարկէ առաջնագիծ, քանի որ զինուորները կը լքէին դիրքերը եւ կը վերադառնային Երզնկա:

«Յուսայատութիւնը եւ վհատութիւնը երթալով կտիրեր հայերուն: Մուրադ հեռագիրներ տուած էր զորավար Անդրանիկը եւ հայաստանի Ապահովութեան խորհուրդին՝ Թիֆլիս, որ անմիջապէս զինուորական օգնութիւն փութացնեն Երզնկա:

Մուրադ պահանջեց, որ Կարին հաստատուող տաճկահայ երիտասարդները գոնէ առաջին առիթով ղրկուին Երզնկա՝ փոքր քաջալերութիւն եւ խրախոյս մը ըլլալու հոն ծառայող զինուորներուն», - կը գրէ Արամ Ամիրխանեանը:

Թուրքական սպառնալիքէն ոչ պակաս վտանգաւոր էին քրդական ցեղախումբերը, որոնք չէին ենթարկուի որեւէ պայմանաւորուածութեան, լաւ զինուած էին եւ պարբերաբար կը յարձակուէին հայկական գիւղերու վրայ:

Երզնկային շրջանը անոնց առաջին գրոհը կըլլա Ջատ գիւղի հայկական դիրքապահներուն վրայ: Ստանալով այդ տեղեկութիւնը՝ Մուրադը կորոշէ անձամբ օգնութեան հասնիլ, սակայն գեներալ Լեախովին փոխարինած ֆրանսիացի գնդապետ Մորելն կարգելէ՝ ըսելով, որ քաղաքին թուրքերը, անոր բացակայութենէ օգտուելով, կրնան խժոժութիւններ առաջացնիլ: Մուրադը հայկական պահակախումբին օգնութեան կուղարկէ հարիւրապետ Ճեպեճի Սարգսին եւ տասնապետ Վահրամ Մանուէլեանին:

Հասնելով մարտի վայրը՝ անոնք կը փակեն այն ճանապարհները, որտեղէն քուրդերը կրնային օգնութեան հասնիլ, իսկ ենթասպա Դանիէլեանի գումարտակին զինուորները կը գրոհեն գիւղը, եւ յակառակորդը, կորուստներ կրելով, կը նահանջէ:

Նիւթը գրուելիս օգտուեր ենք՝ Վրաստան հայաստանի առաջին դեսպան Արշակ Զամալեանին նամակներէն:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԻՆՔՆՈՒԹԻՒՆ

Մինչ հայերուն էթնիկ բնութագիրը տալը եկեք հասկընանք, թե որտեղ են ինչպես են առաջացել հայերը: Հայերուն ծագման վերաբերեալ հին եւ միջին դարերը կազմուել են շարք մը աշխատութիւններ: Սակայն հայերուն ծագումնաբանութեան հիմք կընդունուի Մօսէս Խորենացու աշխատութիւնը: Ըստ Մօսէս Խորենացու՝ հայերու ծագումը կը վերագրուի Հայկ նահապետը: Սակայն այդ ժամանակ Մօսէս Խորենացին չգիտեր Ուրարտական պետութեան մասին եւ Վանի շրջանի ուրարտական յուշարձանները կը վերագրէր Արա Գեղեցիկը: Հայկը կը յամարուել արարչագործ եւ յսկա աստուածներու որդին: Ըստ Մօսէս Խորենացու՝ մեր թուարկութենէ առաջ 2492 թուականի Օգոստոս 11-ին Հայկը պարտութեան կը մատնէ Միջագետքին տիրակալ Բելը եւ կը վերահատտատէ իր անկախութիւնը: Եւ այդ օրուրնէ սկսած կը մեկնարկէ բուն հայոց տոմարը: Հայկական աւանդութեան համաձայն, Հայկ նահապետին անունով մեր ազգը կոչուեց «Հայ», երկիրը՝ «Հայաստան», իսկ անոր ժառանգներէն Արամ նահապետին անունէ առաջացան Հայաստանի՝ «Արմենիա» եւ հայերու՝ «Արմէն» անուանումները:

Սակայն գոյութիւն ունէ նաեւ հայերուն ծագման արաբական (սեմական) աւանդութիւնը, ըստ որու հայերու ծագումը կը կապուի ջրհեղեղէն ետք ազգերու՝ Նոյի որդիներէն առաջացման պատկերացման հետ: Ըստ այդ աւանդութեան, Նոյի որդի Յաֆիսէն (Հաբեթ) ծնուեց Ամարը, ապա անոր թոռ Լանթան (Թորգոմ), որու որդին էր Արմինին (հայերուն նախնին), որու եղբոր որդիներէն կը սերեն աղուաններն ու վրացիները: Այս աւանդութիւնն ազգակից կը յամարէ հայերուն, յոյներուն, սլաւոններուն, ֆրանկներուն եւ իրանական ցեղերուն: Այն հարցին, թե ինչ արտաքին տեսք ունեին Հայկական լեռնաշխարհին բնակիչներն, առաջին անգամ պատասխան է տուել Մօսէս Խորենացին: Այնուպէս մենք կը պատկերցնենք հայերու արտաքին տեսքին մասին պահպանուած Արտաշեսեան դրամներու միջոցով, որտեղ պատկերուած արքաներու արտաքին յատկանիշները գրեթէ չեն տարբերուի այժմյան Հայաստանի բնակիչներուն դիմագիծերէն: Հայերուն մարդաբանական ուսումնասիրութիւններով զբաղուել են շարք մը մարդաբաններ:

Ատոր պատճառն այն էր, որ հայերն իրենց ֆիզիկական յատկանիշներով տարածաշրջանը միակն էին: Տարբեր գիտնականներ եւ մարդաբաններ կը պնդեն, որ հայերն, ովքեր կը պատկանեն արմենոիդ ռասսայական տիպին, գալիս են հին եւ միջին դարերէն, երբ առաջացել է բանական մարդը: Հայկական լեռնաշխարհը այն կազմաւորուել է, որպէս Եւրոպոիդ ռասսային յարաւային ճիւղ եւ անփոփոխ պահպանուել իր սկզբնավորման տարածքը: Արմենոիդ տիպն, իր կազմավորման պահէն ի վեր, կը պահպանուի, եւ այսօր ալ, անոր տարբերակիչ դիմագծերը կը յանդիպեն հիմնականը հայերու մօտ: Արմենոիդ մարդաբանական տիպը կազմաւորուել է զարգացել է հէնց Հայկական լեռնաշխարհին տարածքը:

Հայերուն էթնիկ բնութագիրին եւ ծագումնաբանութեան մասին տեսանիւթը առկա է Western Armenia Tv-ին իւթութեան ալիքը:

Էթնիկ խորհրդանիշներ

Ցանկացած էթնիկ խումբ, իր ձեւաւորման հէնց սկզբէն կը փորձէ առանձնանալ այլ էթնիկական խումբերէն: Առանձնանալու լաւագոյն միջոցը սեփական էթնիկ խորհրդանիշներ ստեղծիլն է: Էթնիկ խորհրդանիշները հիմնականը կը վերցուեն բնաշխարհէն, անցեալէն, մշակոյթէն, առասպելներէն եւ նոյնիսկ մարդոց արտաքին տեսքէն: Եւ հէնց այս ամէնի պատճառաւ է, որ էթնիկ խորհրդանիշները կը յամարուին իրաքանչիւր ազգի ինքնութեան կարեւոր բաղադրիչ եւ բնաւորութեան կերտող:

Գրեթէ բոլոր ազգերն ունին իրենց էթնիկ ինքնութեան խորհրդանիշները, ինչպէս, օրինակ՝ Ամերիկա՝ Ազատութեան Արձանը, Յաղթական կամարն ու Էյֆելեան աշտարակը՝ Ֆրանսիա, Հռոմի Պապը՝ Իտալիա կամ Մահատմա Գանդին՝ Հնդկաստան: Հայերուն համար այդպիսի խորհրդանիշներ կը յանդիսանան Արարատ լեռը, Մեսրոպ Մաշտոցը, որպէս հայկական գիրին ստեղծող, Վարդան Մամիկոնեանը, որպէս հայ ժողովուրդին կեանքը ամենակարեւոր ճակատամրտերէն մէկը յաղթանակ տարած սպարապետ, Սասունցի Դաւիթը, որպէս հայկական էպոսի գլխաւոր հերոս եւ հայի հաւաքական կերպարին մարմնաւորում:

Այս բոլոր էթնիկ խորհրդանիշներու փոփոխումը կամ փոխարինումը նորերով մեծապէս կազդէ ազգի էթնիկ ինքնագիտակցութեան վրայ, սակայն եթէ տարիներուն ընթացքը այս էթնիկ խորհրդանիշներ չեն փոխարինուի նորերով, ատկրնա յանգեցնիլ ազգին մասնատման:

Կա տարածած կարծիք, որ էթնիկական խորհրդանիշներն իրենցմէ կը ներկայացնեն տուեալ ազգի հոգեբանական ամբողջութիւնը: Այս համատեքստը կարելի է ըսիլ, որ ատոնք իւրայատուկ կողեր են, որոնց ապակողաւորելու միջոցով կարելի է բացայայտիլ ազգային ինքնութեան շարք մը կարեւոր բաղադրիչներ, ինչպիսիք են՝ բնաւորութիւնը, մենտալիտետը եւ աշխարհին մասին պատկերացումները:

Էթնիկական խորհրդանիշներու ստեղծումը մշտական եւ անդադար գործընթաց է: Եթէ տուեալ ազգը չի կրնար իր հին խորհրդանիշներուն հետ զուգահեռ ձեւաւորիլ կամ փոխառիլ այլ էթնիկ խորհրդանիշներ, ապա ատկազդէ էթնիկ խումբին գոյութեան վրայ:

Պետք է նշիլ նաեւ, որ հայերը կը յամարուին էթնիկօրէն միատարր ազգ, քանի որ ազգային փոքրամասնութիւններն Արեւելեան Հայաստան կը կազմեն բնակչութեան ընդամենը 3%-ը:

Անունը ոչ միայն դիմելու, այլ յաճախ նաեւ ազգային առանձնայատկութիւններն ընդգծելու միջոց է: Հայկական անունները ստեղծուր են բնութեան յանդէպ սէրէն, ազգերուն միջեւ փոխհարաբերութիւններէն, ազատագրական շարժումներու եւ պատերազմներուն յետեւանքով: Հայկը հայկական անուններուն շարքը առաջինն է: Եւ հէնց սա առասպելական հերոսին անունով ալ հետագային կոչուեց հայկական պետութիւնը՝ Հայք, Հայաստան եւ հայեր:

Ըստ Մօսէս Խորենացու Հայկը նոյն 5-րդ սերունդն էր, ով յաղթեց Բելին եւ դրեց Հայոց պետութեան հիմքերը: Հայկի ցեղակից անուններէն են Արմէնակը, Արամայիսը, Արամը, Արան: Կը գերակշռէին հիմնականը պատմադիցաբանական հերոսներուն անունները: Սակայն քրիստոնէութեան ընդունումէն ետք սկսեցին տարածուիլ նոր Աստուածաշնչեան անուններ:

Տարիներու ընթացքը անուններուն ցանկը կը յամալրուի նորերով, իսկ հին անձնանուններէն շատերը մոռացութեան կը մատնուին: Հայկական անուններու մէջ յստակ տարանջատում կար արական եւ իգական անձնանուններու միջեւ: Տղամարդոց մեծ մասամբ կոչեր են աստուածներու, յաղթողներու եւ արքաներու անուններով, իսկ կիները ոչ միայն աստուածուհիներու եւ քրիստոնէական կոյսերու, այլ նաեւ ծաղիկներու, բնական երեւոյթներու, թանկարժեք քարերու անուններով: Հայերուն կեանքը իրենց անուանը զուգահեռ կարեւոր նշանակութիւն ունէին նաեւ ազգանունները: Հինը ազգանուան միջոցով են իմացեր, թե տուեալ մարդն ում որդին կամ ում ժառանգն է:

Ազգանուններուն իմաստը դարերուն ընթացքը մնացեր է նայնը, փոփոխուեր է միայն ասոր կազմութիւնը: Հայկական ազգանուններուն 99 %-ը կը կազմուի ցեղին նահապետական անուան եւ -եան մասնիկին միակցութեամբ: Սակայն միշտ չէ, որ -եան-ին կցուեր են նահապետական անուններ: Յաճախ ազգանունները կը կամուեին ըստ մասնագիտութեան, ինչպէս օրինակ՝ ներկարարեան, Բժշկեան, Դարբինեան եւ այլն: Շատ յազադէպ կը յանդիպեն նաեւ -ունէ մասնիկին կազմութեամբ ազգանունները, որոնց արմատները շատ աւելի հին են:

Ազգային արժեքներ

Իրաքանչիւր ժողովուրդի հայելին անոր ստեղծած արժեքներն են: Հայերն, անկախ բազմաթիւ պատերազմներէն, պահպաներ են ոչ միայն աւանդոյթներն, այլ նաեւ ինքնութիւնը, մշակոյթը, կրօնը եւ լեզուն: Եւ դարեր շարունակ կարողացեր են փոխանցիլ այն ամէնն ինչ կը կոչուի ազգային արժեք: Ազգային արժեքներու պահպանութեան մէջ կարեւոր նշանակութիւն է ունեցեր գրերու գիտը:

405 թուականէ շատ առաջ հայերն արդեն ունեին իրենց իւրօրինակ այբուբէնը, որը եւ դարձաւ հայերու ամենակարեւոր ազգային արժեքներէն մէկը: Եւրոպա միայն հայերն ու վրացիներն են, որ ունին իրենց սեփական գիրը, մնացեալ ազգերը կը գրեն օգտագործելով կամ լատինական կամ կիրիլեան այբուբէնը:

Հէնց գրերու ստեղծումով էր, որ արժեւորուեց հայոց լեզուի եւ մշակոյթի պահպանութիւնը: Հայերն իրենց մշակութային արժեքները յաւերժացուցեր են նաեւ հայկական գորգին վրայ:

Պատմական Հայաստանի գրեթէ բոլոր նահանգները գորգ են գործեր: 13-րդ դարի յայտնի ճանապարհորդ Մարկո Պոլոն Փոքր Հայք ճամփորդութենէ ետք պատմեր է, որ հայերը եւ յոյները ժամանակին կը գործէին ամենանորբ եւ բարձրարուեստ գորգերը:

Ազգային արժեքներուն ցանկը իր ուրոյն տեղն կը գրաւէ ազգային հագուստը՝ տարազը: Այն կարտայայտէ ժողովուրդին մտածողութիւնը: Այն ոչ միայն արտայայտեր է մեր ինքնութիւնը, այլեւ եղեր է այդ ինքնութիւնը պահպանող ազդակներէն մէկը՝ ունենալով դարաւոր պատմութիւն եւ ըլլաով նոյնքան հարուստ ու բազմազան, ինչպիսին մեր բազմաբարբառ լեզուն է: Խօսելով ազգային հագուստին մասին՝ ազգային արժեքներու շարքը պետք է առանձնացնինք նաեւ ազգային երգն ու պարը: Ազգային պարը, թերեւս ազգի ամենահարայատուկ եւ տարբերակիչ մշակութային տարրն է, որն առօրեայի եւ խնջոյքներու անբաժան մասն կը կազմէ: Այն ժողովուրդին բնորոշ գիծերու, ապրելակերպի եւ քաղաքակրթութեան աստիճանի կարեւոր արտայայտչամիջոցն է:

Ազգայի արժեքներուն այս ցանկը կարելի է անվերջ շարունակիլ, քանի որ հայերու ազգային արժեքներն են՝ պատմութիւնն ու անցած ճանապարհը, յաւատալիքները, մշակութային հազարամեա նիւթական եւ ոչ նիւթական ժառանգութիւնները, որոնք բազմաթիւ են:

Արեւմտեան Հայաստանի Զաւակները

ԷՐԻԿ ԳԵՒՈՐԳԵԱՆ

Լեյտենանտ Էրիկ Արմենի Գեորգեանը ծնունդ է Երեւան 1997թ Օգոստոս 2-ին: Ունէ մէկ քոյր: Սովորեր եւ աւարտեր է Երեւանի Գ. Զոհրապի անուան թիւ 97 դպրոցը: Մշտապէս աչքի է ընկեր լաւ վարքով եւ ուսումնական առաջադիմութեամբ: Բացի դպրոցէն սովորեր է նաեւ ծրագրաւորում: Ութերորդ դասարանէն ակտիւ սովորեր, այնուհետեւ աշխըտեր է այդ մասնագիտութեամբ շարք մը կազմակերպութիւններու եւ անհատներուն հետ: Դպրոցին զուգահեռ կը զբաղուեր մարմնամարզութեամբ, բոքսով, լողով: Ազատ ժամանակ քիչ կ'ունենար:

Լողի մրցումներուն մշտապէս պատու հարթակին էր՝ հիմնականը ամենաբարձր աստիճանին: Յաղթեր է ՀՀ լողի, Գիւմրիին «Քաղաքապետի գաւաթին», նեպտուն մարզադպրոցի եւ շարք մը այլ առաջնութիւնները, նա գերազանց արդիւնք ցոյց կու տար լողին բոլոր վարժութիւններու մէջ:

Այսքանին զուգահեռ Էրիկը կը հասցներ կարդալ, շատ կը կարդար: Դպրոցն աւարտելէն ետք ընդունուեր է ԵՊՀ ֆիզիկային ֆակուլտետ՝ անվճար: Իր երազանքներէն էր: Նաեւ կուգեր բիզնեսմեն դառնալ, Սեպտեմբեր 26-ին պիտի գար ու գործերը տար Կառավարման ակադեմիային հեռակա կրթութեան բաժին, բայց երկու օր առաջ բարձրացեր էին դիրքեր:

Մասնակցեր է «Պատիւ ունեմ» ծրագրին, համալսարանին զուգահեռ սովորեր է Վազգեն Սարգսեանի անուան ռազմական համալսարան եւ բանակ զորակոչուեր է որպէս լեյտենանտ: Դ-30 հաուրէն հրանոթի հաշուարկին

հրամանատար էր, իր գործին գերազանց կը տիրապետեր: Պատերազմին օրերուն ալ մշտապէս ակտիւ մարտական գործողութիւններու մէջ էին: Զինուորին եւ ծառայութեանը նւիրուած էր: Առաջին օրուրնէ աչքի է ընկեր իր խելքով ու պատերազմին ատեն կատարեր է մարտկոցին աւագ սպայի պարտականութիւններ: Յաշուարկները ինքն կըներ գէնքը իրենք կը սպասարկէին: Նշուած թիրախները Էրիկը կը խոցեր բացարձակ ճշտգրտութեամբ, ինչն այնքան ալ հեշտ չէր: Մարտական հերթական առաջադրանքը ստանալէն ետք, երբ յաշուարկներն արդեն արուած էին, միայնակ գնացեր է հրանոթին թելը քաշելու, զինուորներուն արգելեր է իր հետ գնալ: Մարտական առաջադրանքը յաջողութեամբ կատարելէն ետք՝ դիրք վերադառնալիս գլխին շրջանը վնասուածք է ստացեր եւ Յոկտեմբեր 8-ին մահացեր՝ իր հրամանին շնորհիւ փրկելով միւս զինուորներու կեանքը:

Էրիկ Գեորգեանը ներկայացուած է Արիութեան մեդալի:

ՊԱՐԻՅՐ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Պարոյրը երկու քոյրերու կրտսեր եղբայրն է: Շատ ամաչկոտ էր, բարի, շուտ կը յուզեր: Երբ հանդեսներ կըլլային, կը յուզեր բեմին վրայ: Հետագային ընտրեց թատերական ուղին, որը չէր համընկներ իր տեսակին: Պարոյրը դպրոցը լաւի սովորեր, չնայած, որ անասելի խելացի էր: Իսկ ետք արդեն եկաւ մասնագիտական ընտրութեան ժամանակը: 8-րդ կամ 9-րդ դասարան էր, իր ընկերները՝ Նորայրը եւ Անդրանիկը, թատերական խմբակ կը հաճախէին, Պարոյրը նոյնպէս իրենց հետ տարան: Սկսեց հաճախիլ դասերուն ու հասկըցաւ, որ դա իրենն է: Ետք ընդունուեց Թատրօնի եւ կինոյին պետական ինստիտուտին թատրօնի ռեժիսուրային բաժինը, ընդ որո՛ւ անվճար: Ուսումն աւարտելէն ետք Պարոյրը կը մեկնէ ժամկետային զինծառախութեան: 2016-2018 թթ. կը ծառայէ Արցախ՝ Յադրութ: Զորացրուելէն ետք 2018 թ.-ի նոյեմբերէն կաշխտեր Art'n TV Station

ընկերությունը՝ որպես «Անիի գաղտնիքը» ֆիլմին ռեժիսոր:

2019-2020 թթ. աշխրտերէ «Բումբումիկ» ընկերությունը՝ որպէս խաղավար: Կը ցանկընար մանկապարտեզ բացիլ եւ միշտ շփուիլ փոքրիկ երեխաներու հետ: Կը տարբերուեր իր խելքով, մտաւոր կարողութիւններով:

Երբ ընկերները կը հարցնեի, թե ինչո՞ւ կը շարունակէ խաղավար աշխրտիլ, ինչո՞ւ չի փոխեր աշխատանքը, իր պատասխանը մէկն էր՝ «դուք կրնա՞ք 30 րոպէին մէջ միանգամէն 15 պստիկը ուրախացնիլ»:

Պարոյրը պատերազմի դաշտ կամաւոր է մեկներ: Հարցազրոյցներէն մէկուն քոյրը պատմեր է.

«Սեպտեմբեր 27-ին արթնացա, լուրերէն միանգամէն հասկըցա, որ պատերազմ է սկսուեր: Գացի եղբորս մօտ, վստահ էի, որ լսեր է պատերազմին լուրը եւ գնալու է: Հայրիկս, ես ու տատիկս էինք տանը, մայրիկս աշխատանքի էր: Չգիտես, թէ ինչու, եղբայրս որոշեր էր մեզի համար նախաճաշ պատրաստիլ, ինքն իմ յուշերս այդ կերպարով է՝ սրբիչն ուսին, գազօջախին քով կանգնած: Մօտեցա զինքը, ըսի՝ գիտե՞ս, որ պատերազմ է, քմծիծաղ տուաւ, կարծես ըսեր՝ եթէ ես չիմանամ, ալ ո՞վ իմանա: Տունէն դուրս եկան, իմ հայրիկիս հետ նոյն տեղն կաշխտեին, այն մտքով, որ այդ օրը պետք է աշխատանքի գնա, քանի որ շատ պատերներ ուներ: Աշխատավայրը արդէն չեղարկեր էր բոլոր պատերները, ըսեր՝ մերոնց չըսեք, ետք եկեր տուն, վերցուցեր է պախսակն անհրաժեշտ իրերով եւ, առանց մեզի հրաժեշտ տալու, գացեր: Ծանապարհէն հեռաձայներ է ու ըսեր, որ պատերազմ կերթա»:

Սեպտեմբերի 27-էն մինչեւ Յոկտեմբեր 14-ը ընտանիքը Պարոյրին հետ կապի մէջ է եղեր:

Եղեր է Ակնա, Զրական, Յադրութ: Հերոսացեր է Յոկտեմբեր 17-ին՝ Յադրութ:

Քոյրը՝ Տաթևը, նոյն հարցազրոյցին ատեն ըսեր է.

«Մենք այդ օրն ենք նշեր, քանի որ Յոկտեմբեր 15-ին եւ 16-ին իրեն տեսեր են: Իր մարմինը մեզի են տուեր 10 ամիս եւ չորս օր ետք: Դնթ-ն այդ ժամանակ է հաստատուեր: Այդ տասն ամսուա ընթացքը եւ մինչ օրս ինքը երազներուն միջոցով անընդհատ կը ըսէ, որ հետ է գալու: Առողջական խնդիր ուներ, բայց մինչեւ ժամկետային զինծառախութեան մեկնիլը նարեկ գիրքով եկեղեցիին մէջ փրկուելէն: Իր պատմութիւնն անմիջական կապ ունէ այդ գիրքին հետ: Երբ եղբայրս պատերազմ մէկնեց, իմ մայրիկս նարեկը դրեց եղբորս բարձին՝ ըսելով. «Թող իր գիրքն զինքը պահի, մինչեւ հետ կգա»:

Մինչ օրս երազներու միջոցով Պարոյրն կըսէ, որ գիրքն իրեն պահեր է, ողջ է ու հետ է գալու: Երազներու միջոցով ուղղորդում կըլլա լ նաեւ այնպիսի տեղերը, որտեղ երբ կերթամ, կիմանամ, որ նարեկ անուանումով մատուռներ կան: Նա շատերուն երազներու մէջ կը յայտնուի, նաեւ այնպիսի մարդոց, որոնք իմ եղբայրս չեն ճանչցեր: Վստահ եմ, որ օր մը ստանալու ենք մեր հարցերուն պատասխանը, երբ տղաքը վերադառնան: Եռաբլուրին այն յատուածը, որտեղ իմ եղբայրս է, բոլոր տղաներու հարազատները կը սպասեն իրենց որդիներուն վերադարձը, անոնց ընտանիքներուն տղաներու մարմինները եւս քանի մը ամիս անց են փոխանցեր»:

Պարոյրին մասին նաեւ գիրք է գրուեր՝ «Խենթ հայրենասէրը». «Սկիզբը անդրադարձ կը կատարուի պատերազմը, իսկ վերջին յատուածը եղբորս յեղինակած ստեղծագործութիւններն են: 2013 թ.-էն նա ստեղծագործեր է:

Այն ժամանակ, երբ կընթերցեինք իր գործերը, ատոնց իմաստը չէինք հասկընա հիմա, երբ կը կարդանք, կը հասկընանք, որ ամէն ինչ գրուեր է այս օրերու մասին, նա ամէն ինչ շատ աւելի շուտ է հասկըցեր, քան մենք:

Այսօր կապրինք այն, ինչ նա գրեր է իր տողերը: Այդ գիրքէն նիւրեր եմ ընկերներս, բոլորն կըսեն՝ մեր ամէն օրը կը սոկսուի գիրքը նայելով, ատոր ձեռք տալով, որպէսզի օրը յաջող անցնի: Կը յայտնուի անծանոթներուն երազները, ուժ կու տար անոնց, որ յաղթալարեն բարդ օրերը»: Հիմա Պարոյրին ուղարկած նշաններն ու զինքը երազին մէջ տեսնիլը ուժ կու տա ընտանիքը առաջ շարժուիլ: Տաթևն կըսէ՝ երբեք չեն մտածեր, որ կրնան առանց Պարոյրի ապրիլ:

ՂԱՐԱԵԱՆՆԵՐ

44-օրեա պատերազմը Յադրութին Քիրաթաղ գիւղէն Ղարաեաններուն ընտանիքը երեք զոհ է ունեցեր. Գարեգին Ղարաեանը եւ անոր երկու որդիները՝ 21-ամեա Դաւիթն ու 23-ամեա Վազգէնը, զոհուեր են օրերու տարբերութեամբ, յուղարկաւորուեր Եռաբլու: Գարեգինն աւագ զաւակին հետ պատերազմ էր մեկնել կամաւոր: Կրտսեր զաւակը՝ Դաւիթը, ժամկետային էր, ով իր գումարտակին անձնակազմին հետ զոհուեր է Յոկտեմբեր 11-ին՝ Յադրութ: Վեներան հիմա փոքր որդու, դստեր, սկեսուր-սկեսրայրին հետ տուն են կը վարձակալեն Երեւան: Ընտանիքին վերջին ուրախութիւնը պատերազմին նախօրէին էր՝ փոքր որդու Մհերին ծննդեան տոնը նշեցին, առտուն արդեն վեր թռան պայթիւններուն ձայներէն: Դաւիթը կը ցանկընար հոն ըլլալ: Դաւիթը պայմանագրային զինծառայող էր Մարտունի, պատերազմին հէնց առաջին օրը ընտանիքին հայրն ու աւագ որդին Վարանդա գացին: Գարեգին Ղարաեանը Վազգէնին հետ Ֆիզուլի նոյն օրն են զոհուեր, Յոկտեմբերի 15-ին, հօր մարմինը մարտադաշտէն դուրս են բերեր, բայց Վազգէնին մարմինը Յունվարը են կրցեր գտնիլ: Իսկ Դաւիթը այն 72 զինուորներու թիւն էր, որոնց Յոկտեմբեր 11-ին բերեր էին արդեն ադրբեջանցիներով լցուած Յադրութ: Ընտանիքին զինուորականները կը հանգստացնէին, թէ միջնեկը ողջ: Վեներան որդիներու դէմքն էլ չի տեսեր հողը հանձնելէն առաջ, միայն էրիկը տեսած է: Երեքին մահուան համար կը մեղադրէ մարտադաշտը որոշում կայացնողներուն, կ'ըսէ, անոնք երեքն ալ զոհուեր են սխալ հրամաններու յետեւանքով: 2021 թուականին Վեներա Ղարաեանը հարցազրոյցներէն մէկը ըսեր է. «Ամսի 10-ին Յադրութը Թուրքին ձեռքն էր, ինչո՞ւ ատ 72 հոգին ուղարկեցին Յադրութ, մեղադրած եմ, դատի եմ տուած, բայց պատասխան մը չկա:

Եթէ յաշուինք Ֆիզուլի ծառայութիւնը իրենց ինչպէս է եղած, թուրքերը, որ մասն են եղած, ինչ հրաման տուած են, կը մեղադրեմ»:

Վեներան փոքր որդիին հետ հայրենի Քիրաթաղ էր մացեր պատերազմին օրերում, որպէսզի էրիկն ու զաւակները մոտ ըլլա, ետք արդեն գիւղն ալ թեժ առաջնագիծ էր դարձեր, ստիպուած էին հեռընալ:

ՀԱՅԿԱԶ ՄԿՐՏՉԵԱՆ

Հայկազ Մկրտչեանը ծնուեր է 2000 թուականի Յոկտեմբեր 31-ին Երեւան: Զբաղուեր է լողով, կարատեով եւ շախմատով: 2018 թուականին ընդունուեր է Երեւանի պետական համալսարանի Ինֆորմատիկային եւ կիրառական մաթեմատիկային ֆակուլտետը: Նոյն թուականէն անդամակցեր է «Առաջին Հայկական Ճակատ»-ին: Ակտիւ, կենսուրախ, ընկերասէր էր Հայկազը: Փոքր տարիքէն կը պայքարէր անարդարութեան դէմ, ամէն հարցում ընկերներուն կողքին էր, իսկ տարբեր չարաճճիութիւններուն ատեն, առանց մէկ վայրկեան մտածելու ամէն ինչ իր վրայ կը վերցնէր:

Բանակ Հայկազը զորակոչուեր է 2019 թուականի Յունվար 23-ին: Առաջին պատերազմական փորձը ձեռք է բերեր 2020 թուականի յուլիսեան մարտերուն ատեն: Մեհրաբին զորամաս եղեր է կրտսեր սերժանտ՝ ականանետային յաշուարկին հրամանատար: Յուլիսեան մարտերուն ատեն Մեհրաբին դիրքերը կը գրոհէ թշնամին. այդ ժամանակ արդեն լաւագոյն զինծառայողներէն ձեւաւորուեր էր համահավաք մարտկոց, որու մէջ ընդգրկուեր է նաեւ Հայկազը: Յուլիսեան մարտերուն եղեր է կիզակետը, իր մաթեմատիկական մտածողութեան եւ արագ յաշուելու կարողութեամբ, կարողացեր է պատճառիլ յակառակորդին կենդանի ուժին մեծ կորուստ:

Կոչումը մեկն էր, ապրիլ, պայքարի, կռուիլ յանուն հայրենիքի, յանուն ամենքի, կեանքը չխնայելով... Յանուն հայրենիքի... Հայրենիքին կանչով, Յուսիկը գնաց պատերազմին հենց երկրորդ օրը, Սեպտեմբերի 28-ին, ստիպելով Արտաշատի զինկոմիսարիատի աշխատակիցները, իրեն ալ ուղարկեն: Ստիպեր էր, վերջին շնչով վազիլ շարժուող ատոթուսին յետեւէն ու խցկուիլ ինքնաշարժը: Գնաց ու նորէն անցաւ պատերազմին դժոխքի միջով նոյն Մեխակաւանը, ետք Յադրութ, մղձաւանջային օրեր ու չարաքաստիկ Յոկտեմբեր 21: Ինչպէս Ապրիլեանի օրերուն, այնպէս ալ վերջին պատերազմը, անոր շուրթերէն միայն բան մը լսեցին հարազատները լաւ եմ, շատ լաւ... Կռուին դաշտը մէկ հրանոթին կողքին էր, մէկ խրամատը, մէկ գրոհին պատրաստ խումբին մէջ, մէկ վարորդ էր, մէկ հրամանատար... Դեռ Ապրիլեանի օրերուն էր հրամանատարը բողոքեր, որ ամէն ինչ կը վերցնէ իր վրայ: Զաբրայիլին ծանր մարտերուն օրերը ընկերոջ՝ Էդգարին հետ, դիրքը մնացեր են միայակ: Դիրքապահները մասը մը զոհուեր են, միւսները փախեր կռուի դաշտէն: Տղաներն ընկեր են շրջափակման մէջ, ոչ միայն պահեր են դիրքը, դիմացեր թշնամու գրոհներուն, հրետանու յարուածներուն, այլեւ յակադարձ յարուածներ են հասուցեր:

Անոնք երկու հոգով, թշնամիին շփոթեցնելու նպատակաւ, անընդմէջ տարբեր գէնքերէն ու զիպատեսակներէն կրակ են բացեր թշնամիին ուղղութեամբ, մոլորեցնելով յակառակորդը: Թշնամին այդ ուղղութեամբ անընդմէջ գրոհներ է կազմակերպեր, հրետանային յարուածներ հասուցեր դիրքին, փորձեր գրաւօլ այն, բայց դիրքին պաշտպան քաջերը թոյլ չեն տուեր: Միայնակ կռիւ են տուեր թշնամիին դէմ, մինչեւ ողջ զինամթերքը սպառուեր է:

Իջեր են թիկունքին դիրք, ետք արդեն ապահովիլ այդ դիրքին զինւորներուն նահանջը: Յադրութ շարունակեր է կռիվը, 630 հոգով ընկեր են շրջափակման մէջ, մի կերպ, 4-5 օր շրջափակման մէջ գտնուելէն ետք, մարդու մը նման, առանց կրակոցին, առանց կորուստին կարողացեր են դուրս գալ ու նոր դիրք զբաղեցնիլ:

Յադրութ էր, երբ հարազատները զանգեցին, որ ըսեին մայրդ ծանր է, սիրտը չի դիմանա, գոնէ քանի մը օրով տուն արի: Վերջին դիրքը եղեր է Յադրութին «Թութակներ» կոչուող դիրքը:

Յոկտեմբեր 21-ն էր: Այդ օրն ալ, այդ չարաքաստիկ օրն ալ տեղը չի նստել, ամէն ինչ ըրեր է, որ զինակիցը ապրէ: Յակադարձեր է պատերազմին սարսափներէն քարացած զինակիցներուն, որոնցմէ ոչ մէկը խիզախութիւն չի ունեցեր դիրքէն իջնելու, եւ իր ամուր, տաք բազուկներով գրկեր է իրենցմէ ընդամենը մէկ տարով փոքր վիրաւորին, որն իր աղերսով շարժեր է անոր գուրը, դրեր է շտապօգնութեան ինքնաշարժը ու իջեր դիրքէն, բայց ըդպէս ալ Մարտունու հոսպիտալ չի հասեր...

Երբ արդեն քանի մը օր էր, որ լուր չկար, «Թութակներ» կոչուող դիրքը բոլորը յաւատացած էին. Հուսոյին բան չի ըլլա, ինքը շատ ուժեղ է, զինքը ոչ մէկը չի կարող յաղթիլ... Ճանապարհին ինքնաշարժը շրջափակման մէջ է յայտնուեր: Յուսոն մինչեւ վերջին շունչը պայքարեր է վիրաւորներու կեանքին համար:

Թշնամին օրեր շարունակ պետական յեռուստաալիքներով տեսանիւթեր կը յրապարակեր ու կը յայտարարեր, որ դիպուկահարին, խափանարար խումբի է սպաներ: Քաջաբար մարտնչած Հուսոյի եւ երեք վիրաւորներու մարմինները թշնամին տեղափոխեր է յատուկ վայր եւ առանձին-առանձին քաջերուն յատուկ պատուով հողին հանձնել: Միայն նա կրնար, անտեսելով ամէն վտանգ, դիրքէն իջնիլ այդ օրը, զինակիցը փրկելու համար եւ արիւնարբու ոսոխին դէմ մինչեւ վերջ պայքարիլ, վիրաւոր ընկերներուն կեանքին համար... 24 օր հերոսաբար կռուած խիզախ, անկոտորում, անձներ ու անձնագոհ երիտասարդին մարմինը Դեկտեմբերին վերջը փոխանցուեր է հայկական կողմը եւ Հայոց հողը հանձնուեր հունար 24-ին, Եռաբլուր:

A photograph of ancient stone ruins at night. In the foreground, two large, roughly carved stone heads are visible, one on the left and one on the right. Behind them is a pile of rubble and a wall made of large, rectangular stone blocks. The sky is dark with a purple and blue gradient, and some stars are visible. The text 'ՄՇԱԿՈՒՅԹ' is overlaid in the center in a glowing yellow font.

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

www.westernarmeniatv.com

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ինչպես յստակ կերելի «Կովկասին ժառանգութեան մշտադիտարկում» (Caucasus Heritage Watch) նախաձեռնութեան կողմէն հրապարակուած արբանեակային լուսանկարներէն, բռնազաւթուած Շուշի քաղաքը իրականացուող շինարարական աշխատանքներու յետեւանքով վնասուել է Շուշի քաղաքի Մեղրեցոց Սբ. Աստուածածին եկեղեցիին մնացորդները : Համաձայն 2023 թուականի նոյեմբեր 3-ին արուած արբանեակային լուսանկարի՝ աղբբեջանական կողմը շրջակա տարածքներու շինարարութեան ամբողջ շինադրը ծանր տեխնիկային միջոցով լցել է եկեղեցիին՝ դեռեւս 2017 թուականի պեղումներով բացուած հիմնապատերի եւ ծաւալներու վրայ: Դեռեւս 2021 թուականէ արբանեակային լուսանկարները փաստել են միայն տարածքին անխնամ եւ խոտածածկ դառնալը:

Մեղրեցոց Սբ. Աստուածածին եկեղեցին կառուցուել է 1838 թուականին Մահտեսի Հախումեանցի ծախսերով: 1960-ական թուականներուն եկեղեցիին ծաւալներու մեծ մասը քանդուել է Բաքուի իշխանութիւններու կողմէն՝ հարմարեցուելով եւ վերածուելով ամառային բացօթեա կինօթատրոնի: Նշինք, որ սկսած 1960-ական թուականներէն Բաքուի իշխանութիւնները սկսեցին ակտիւօրէն բռնաօրացնիլ Շուշի քաղաքի մշակութային ժառանգութիւնը՝ արհեստական կերպով փոխելով քաղաքի մշակութային կերպարը, այն վերածելով աղբբեջանական մշակութային կէդրօնի: Այս քաղաքականութեան արդիւնքը զգալիօրէն վնասուեց Շուշի քաղաքի հայկական թաղամասը եւ անոր յուշարձանները: Մասնաւորապէս, վթարային վիճակի հասցուեց Շուշի քաղաքի Ամենափրկիչ Ղազանչեցոց տաճարը, Կանաչ ժամ եկեղեցին վերածուեց հանքային ջրերու ըմպելասրահի: Իսկ Կուսանաց վանք եւ Ագուլեցոց Ամենափրկիչ եկեղեցիները հիմնահատակ քանդուեցին եւ ոչնչացուեցին: Այդ նոյն տարիներուն Բաքուի իշխանութիւններու կողմէն ակերուեց քաղաքի հայկական գերեզմանոցը:

Մեղրեցոց եկեղեցիին պարագային Բաքուի իշխանութիւնները պայթեցումներով քանդել են եկեղեցիին պատերուն մեծ մասը, իսկ մէկ մետրէն բարձր պահպանուած հիմնապատերը ներառուել են ասֆալտին տակ: Հաագայի արդարադատութեան միջազգային դատարանի 2021 թուականի Դեկտեմբեր 7-ի որոշմամբ արգելուել են հայկական եկեղեցիներու ոչնչացման գործողութիւնները. «Բաքուն պարտաւոր է ձեռնարկիլ բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ կանխելու եւ պատժելու վանդալիզմի եւ պղծման գործողութիւնները, որոնք կիրականացուելին հայկական մշակութային ժառանգութեան նկատմամբ...» Յետեւեւնք նաեւ, որ իւրաքանչիւր ժողովուրդի մշակութային արժեքներուն հասցուող վնասը յարուած է ողջ մարդկութեան մշակութային ժառանգութեանը, քանզի իւրաքանչիւր ժողովուրդ իր ներդրումն ունի համաշխարհային մշակութային բազմազանութեան մէջ:

Բաքուն կը շարունակէ Արցախի մշակութային արժեքներուն ոչնչացման պետական քաղաքականութիւնը Արցախին տոտալ հայաթափումէն ետք, որու թիրախը այս անգամ Ստեփան Շահումեանի արձանն էր: 2023 թուականի նոյեմբերին սկիզբը միջազգային թելեգրամեան ալիքներու հրապարակումները ցոյց տուեցին, որ բռնազաւթուած Ստեփանակերտին հրապարակը գետնին է տապալուել Ստեփան Շահումեանի արձանը: Յարկ է նշիլ, որ արձանն աղբբեջանական զինուած ուժերուն թիրախն էր յայտնուել նաեւ 2020 թուականի 44-օրեա պատերազմին ժամանակ, որու մասին կը վկայեն Ստեփանակերտին հրապարակը արձանին մօտէն մէկ մետր յեռաւորութեան վրայ գտնուող պայթիւնի եւ արձանի պատուանդանին վրայ առկա ռմբակոծութեան հետքերը: Բրոնզաձոյլ արձանի բարձրութիւնը 2,5 մետր էր, որու հեղինակներն էին քանդակագործներ Սուրէն Ստեփանեանը եւ Աղիբէկ Գրիգորեանը :

Պատուանդանն ուներ չորս մետր բարձրություն: Այն պատրաստուած էր տեղական մարմարէն: Արձանի բացումը տեղի է ունեցեր 1957 թուականի մայիս 1-ին: Բաքուն խախտեր է ոչ միայն ռազմական գործողութիւններու ժամանակ մշակութային արժեքներու անձեռնմխելիութեան 4 (ռազմական անհրաժեշտութեան, տարբերակման, համամասնութեան, նախազգուշութեան) սկզբունքները, այլեւ բռնազաւթուած տարածքները մշակութային արժեքներու պաշտպանութեան Հաագայի, Ժնեւի եւ միջազգային մարդասիրական իրաւունքին դրոյթները:

ԲԱՔՈՒՆ ԱՒԵՐԵՐ Է ՇՈՒՇԻՒՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԳԵՐԵՋՄԱՆԱՏԱՆ ՄԱՍ ՄԸ

Բաքուն ոչնչացուցեր է Շուշիին հայկական պատմական գերեզմանոցին մաս մը: Այս մասին X-ին միկրոբլոգը գրեր է Կովկասեան Ժառանգութեան պաշտպանութեան [Caucasus Heritage Watch](#) միջազգային կազմակերպութիւնը: Կը նշուի, որ Յոկտեմբեր 5-էն Նոյեմբեր 3-ը բուլղոզերները ճանապարհ են բացեր «Երեւանեան դարպասներ» կոչուող գերեզմանատունով: Հոն կան 1802-1913 թուականներու առնւազն 78 հայերէն գիրերով տապանաքարեր:

Գերեզմանատունը կը գտնուի խիտ անտառը եւ պարզ չէ, թէ քանի տապանաքար է վնասուեր: Բայց ուսումնասիրութիւնները ցոյց կու տան, որ ատոնք եղեր են ամբողջ տարածքով մէկ:

Սա արդեն 5-րդ հայկական գերեզմանոցն է, որը կոչնչացուի 2020 թուականի Նոյեմբերէն ի վեր: Մինչ այդ ոչնչացուեր էին Մեծ Թաղերու, Սղնախի, Շուշիի եւ Վազգենաշէնի մերձակա գերեզմանատուները:

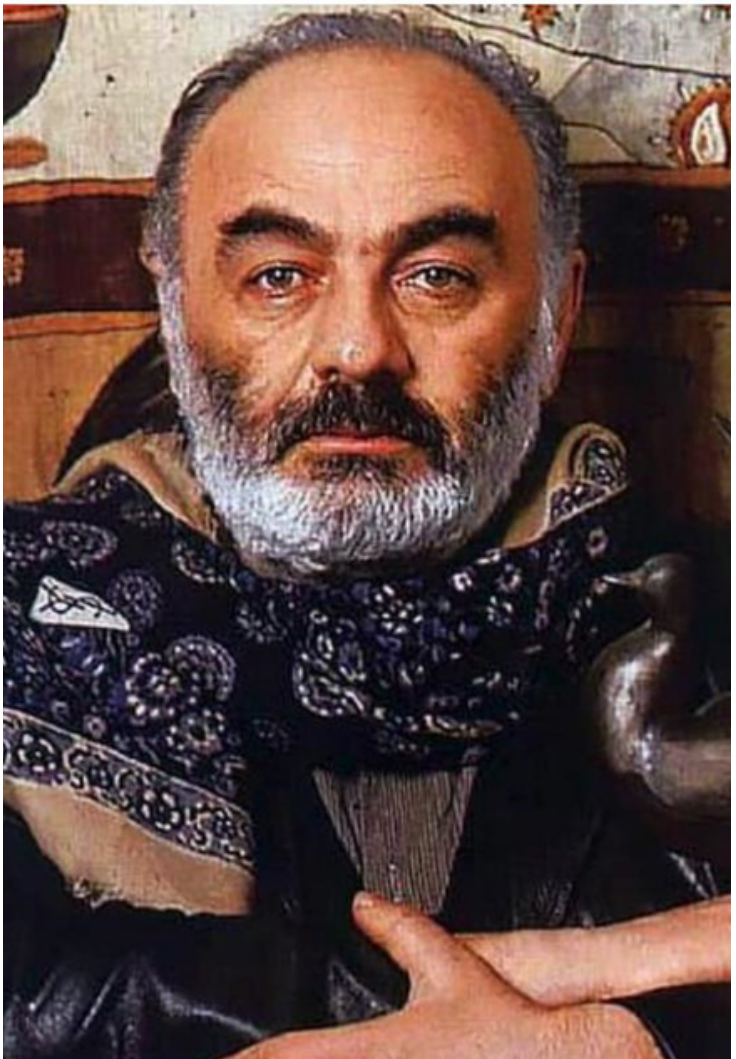
**ԱԶՆԱԽՈՒՐԻ ԵՒ ՓԱՐԱՋԱՆՈՎԻ 100-
ԱՄԵԱԿՆԵՐԸ՝ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-Ի՝ ՅՈՉԱԿԱՒՈՐ
ՄԱՐԴԿԱՆՑ ԵՒ ԿԱՐԵՒՈՐ
ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ 2024-2025ԹԹ.
ՕՐԱՑՈՅՑԸ**

Նոյեմբեր 7-էն 22-ը Փարիզ ընթացող ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գլխաւոր համաժողովի 42-րդ նստաշրջանի ընթացքը որոշում է ընդունուեր Շառլ Ազնաւուրին եւ Սերգէյ Փարաջանովին ծննդեան 100-ամեա յօբելեանները ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի՝ Հռչակաւոր մարդոց եւ կարեւոր իրադարձութիւններուն յօբելեաներու 2024-2025թթ. օրացոյցը ընդգրկելու վերաբերեալ: Այս մասին կը յաղորդէ Արեւելեան Հայաստանի արտգործնախարարութիւնը:

«Հայաստանին կողմէն վերոնշեալ հայտերը ներկայացուեր են գործընկեր երկրներուն հետ համատեղ՝ ստանալով զգալի աջակցութիւն շարք մը անդամ երկրներու եւ երկրներու խումբին կողմէն: Մասնաւորապէս՝ Ֆրանսահայ հռչակաւոր երգիչ, երգահան, դերասան Շառլ Ազնաւուրին 100-ամեա հոբելեանի վերաբերեալ յայտը համատեղ կերպով ներկայացուեր է Հայաստանի եւ Ֆրանսիոյ կողմէն՝ Անդորրայի, Իտալիոյ, Լիքսեմբուրգի, Մոնակոյի, Պորտուգալիոյ, Սենեգալի եւ աւելի քան 80 անդամ ունեցող ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ֆրանկոֆոն դեսպաններուն խումբի աջակցութեամբ:

Անուանի կինոռեժիսոր Սերգէյ Փարաջանովի 100-ամեա յօբելեանի վերաբերեալ յայտը համատեղ կերպով ներկայացուեր է Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ուկրաինիոյ կողմէն՝ ստանալով Կիպրոսի, Ֆրանսիոյ, Իտալիոյ, Լիբանանի եւ Լեհաստանին աջակցութիւնը», - կ'ասուի ԱԳՆ յաղորդագրութեան մէջ:

Յիշեցունք, որ 1998 թուականէ առ այսօր Հռչակաւոր մարդոց եւ կարեւոր իրադարձութիւններու ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի օրացոյցը ներառուեր է Հայաստանի Հանրապետութեան կողմէն ներկայացուեց 25 յօբելեանական տարեթիւ: Նախորդ երկամեակին համար յաստուատուեր էին ՀՀ կողմէն ներկայացուած Ներսէս Շնորհալու մահուան 850-րդ տարելիցին եւ ՀՀ ազգային կինոկէդրօնի 100-ամեա յօբելեանին յայտերը:

ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՌՈՒՍԱԿԱՅԱՆԸ, ՅԱՒԱՏԱՐԻՄ ՄՆԱԼՈՎ ԻՐ ՍԿՋՔՈՒՆՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԵՌՈՒՍԱԴԻՏՈՂԻՆ, ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԻՐ ԱՆԽԱՓԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ՝ ՆՈՐ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐՈՎ: ԻՆՉՊԸՍ ԱՐԴԵՆ ԳԻՏԵՔ, ՄԵՐ ՀԵՌՈՒՍԱԿԱՅԱՆԸ ԻՆՔՆԱԳՈՎԱԶԴՈՎ ՉԻ ԶԲԱՂՈՒԻ, ԱՆՈՐ ՄԻՋՈՑՈՎ ԿԸ ՅԵՌԱՐՁԱԿՈՒԻՆ ԳԼԽԱԽՈՐԱՊԸՍ ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆԸ, ՆԵՐԿԱՅԻՆ ԵՒ ԱՊԱԳԱՅԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՈՂ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼ ԵՆԹԱՏԵՔՍԵՐՈՎ, ԻՆՉՊԸՍ ՆԱԵՒ ՏԱՐԲԵՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ՎԵՐ ՀԱՆՈՂ ԼՈՒՐԵՐ: ՄԵՆՔ ԹԱՓԱՆՑԻԿ ԵՒ ՅԱՍԱՆԵԼԻ ԿԵՐՊՈՎ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵՆՔ ՆԱԵՒ ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ, ԿԱՌԱՒԱՐՈՒԹԵԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԵՒ ՄԻՒՍ ԿԱՌՈՅՑՆԵՐՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁԸ:

ՍԻՐԵԼԻ՝ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ, ՁԵՐ ԱԶԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՄԵՐ ՀԵՌՈՒՍԱԿԱՅԱՆԸ ՅՆԱՐԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱԼ ԱԻԵԼԻ ԿԸՆԴԼԱՅՆՈՒԻՆ ՈՒ ԿԱՄՐԱՊՆԴՈՒԻՆ: ՄԵՆՔ ՈՒԺԵՂ ԵՆՔ ՄԻԱՍԻՆ:

BANQUE DU BÉNÉFICIAIRE : 18206

SWIFT : AGRIFRPP882

IBAN : FR76 1820 6001 6060 2410 5442 422

BÉNÉFICIAIRE : ASSEMBLÉE DES ARMÉNIENS D'ARMENIE OCCIDENTALE (AAAO)

**WESTERN
ARMENIA**

Շաբաթաթերթը կազմված է Արևմտյան Հայաստանի պետական հեռուստատեսության հովանավորությամբ:
Բոլոր հեղինակային իրավունքները պաշտպանված են:

<https://westernarmeniatv.com/>
info@western-armenia.eu

QU'EST-CE QUE L'ARMÉNIE OCCIDENTALE ?

La patrie des Arméniens est les hauts plateaux arméniens, qui occupent une superficie de 400 000 km² et sont situés entre trois mers : la mer Méditerranée, la mer Caspienne et la mer Noire, avec une altitude moyenne de 1 500 à 1 800 m au-dessus du niveau de la mer.

Le point culminant des hauts plateaux arméniens est le sommet du mont Masis (5 165 mètres). Le peuple arménien est la population originaire de 6 provinces arméniennes (Bitlis, Trabzon, Van, Karin, Kharberd, Tigranakert-Diyarbakir), historiquement appelées « Arménie, puis Arménie turque, et maintenant Arménie Occidentale », et Cilicie. États prospères. Cependant, les hauts plateaux arméniens furent le théâtre de conquêtes et de guerres des empires achéménide et byzantin, des Arabes, des Mongols et des Turcs seldjoukides. Entre 1894 et 1923, trois gouvernements turcs successifs, le gouvernement hamidien, le gouvernement des Jeunes Turcs et celui de Mustafa Kemal, ont perpétré le génocide des Arméniens en Arménie Occidentale, tuant près de 2 millions de personnes.

Après le génocide, la plupart des Arméniens d'Arménie Occidentale autochtones ont été expulsés de leur patrie ancestrale et dispersés dans le monde entier. Aujourd'hui, ils vivent pour la plupart en exil victimes des processus d'assimilation.

Les Arméniens qui vivent encore en Arménie Occidentale occupée continuent de subir la pression du joug colonial des forces d'invasion turques.

Dans le cadre du processus de reconstruction nationale, une structure de l'État d'Arménie Occidentale continuatrice de l'Etat d'Arménie reconnue en 1920 a été formée, dont la base est le Conseil national d'Arménie Occidentale, qui a déclaré son existence à Chouchi en Artsakh en 2004.

- - Par décret russe du 29 décembre 1917, la Russie reconnaît le droit à l'autodétermination des Arméniens de l'Arménie turque jusqu'à leur indépendance,
- - Le 26 Février 1919, le Président de la Délégation Nationale Arménienne Boghos Nubar Pacha présente un Mémoire sur l'Arménie devant le Conseil Suprême des Puissances Alliées.
- - Le 15 Mai 1919, la Délégation Nationale, première gouvernance de l'Arménie Occidentale, élue par la Conférence Nationale Arménienne à Paris, est composée de Son Excellence Boghos Nubar Pacha, du Professeur A. Der-Hagopian, des docteurs H. Nevrouze et K. Pastermadjian et de MM. A. Tchobanian et V. Tékéyan. Elle travaillera de concert avec la Délégation de la République Arménienne, composée de MM. Aharonian, H. Ohandjanian et M. Bahadjanian et formera avec cette dernière la Délégation de l'Arménie Intégrale, dont la devise sera « l'Arménie Intégrale, libre, et indépendante dans ses limites historiques ».
- - L'Etat d'Arménie sur le territoire de l'Arménie Occidentale a été reconnu de facto le 19 janvier 1920 (Journée d'indépendance), par le Conseil Suprême des Puissances Alliées.
- - Le projet du Traité de Sèvres a été préparé à la Conférence de Londres en février 1920 et finalisé dans le cadre de la Conférence de San Remo, le 24 avril 1920.
- - L'Etat d'Arménie sur le territoire de l'Arménie Occidentale a été reconnu de jure, le 11 Mai 1920 par le Conseil Suprême des Puissances Alliées et par les Etats-Unis d'Amérique. Il est décidé que la capitale de l'Etat arménien sera Erzeroum (Karin).
- - Afin de faciliter l'adoption du Traité et d'appliquer les clauses de Sèvres, l'armée grecque a assailli le 23 Juin 1920 en Anatolie et à la Thrace avec l'encouragement et le soutien des États Alliés. Avec l'invasion l'une après l'autre de Bursa, de Balikesir, d'Uşak et de Nazilli, le but essentiel de ces attaques était de provoquer l'application du Traité de Sèvres et de ne pas permettre une quelconque modification dans les articles du Traité.
- - Par un Mémoire en réponse au projet du Traité de Sèvres remis le 11 mai 1920, la Turquie reconnaît un nouvel Etat arménien le 25 juin 1920. (Sur la base du Traité de Batoum du 4 juin 1918).
- - Le 25 juin 1920, Damat Ferit Pacha en délégation à Paris, présente cette proposition de paix alternative de l'Empire ottoman. Mais, cette alternative ne fut acceptée par les Puissances Alliées.
- - Le Conseil de la Souveraineté se réunissant le 22 Juillet 1920, sous la présidence du Sultan Vahidettin a considéré " qu'il préférerait avoir une faible existence que d'avoir une lourde perte " et a décidé l'adoption du Traité. Après que Tevfik Pacha n'eut pas signé ce Traité qui morcelle le territoire turc et qui ne convient pas du tout avec l'honneur et les sentiments nationaux, Reşat Halis Bey, (bey ; titre donné aux personnes notables), et Rıza Tevfik (Bölükbaşı) Bey, chargés par Damat Ferit ont signé le Traité le 10 Août 1920.
- - L'Etat d'Arménie, les principales Puissances Alliées, les Puissances Associées et la Turquie ont signé le Traité International de Sèvres, le 10 août 1920.
- - Le 22 novembre 1920, le Président Woodrow Wilson signe la Sentence arbitrale définissant les frontières entre l'Etat d'Arménie sur le territoire de l'Arménie Occidentale et la Turquie.
- - Le 17 Décembre 2004, à l'initiative d'Arménag Aprahamian, le Conseil National des Arméniens d'Arménie Occidentale déclare son existence à Chouchi en Artsakh libéré.
- - Le 20 Janvier 2007, à Stepanakert en Artsakh, les délégués de l'Assemblée des Arméniens d'Arménie Occidentale adoptent une déclaration officielle sur les droits des Arméniens d'Arménie Occidentale, nation autochtone.
- Le 17 septembre 2007, par 144 Etats, l'ONU adopte la Déclaration sur les Droits des Peuples Autochtones, qui leur reconnaît leur droit à l'autodétermination.
- - Le 04 février 2011, le Conseil National sous la présidence d'Arménag Aprahamian constitue un gouvernement de l'Arménie Occidentale.
- - Le 24 janvier 2013, le Conseil National et le gouvernement d'Arménie Occidentale déclarent communément le projet de constitution d'un Parlement d'Arménie Occidentale par des élections démocratiques. Le 16 décembre 2013, 64 députés sont officiellement élus par les Arméniens d'Arménie Occidentale inscrits sur la liste électorale.
- - Le 16 décembre 2013, le 1er Président de la République d'Arménie Occidentale Arménag Aprahamian, est officiellement élu par les députés du Parlement. - Le 23 février 2014, un décret Présidentiel déclare que la République d'Arménie Occidentale est l'Etat continuateur de l'Etat d'Arménie reconnu en 1920.
- - Le 16 Février 2014, un Décret Présidentiel officialise le siège du Conseil National et du Gouvernement à Karin (Erzeroum) en Arménie Occidentale.
- - Le 09 Mai 2016, au nom de l'Arménie Occidentale, par décret, le Président de la République d'Arménie Occidentale adopte la Constitution Nationale de la République d'Arménie qui est signée et approuvée par tous les citoyens d'Arménie Occidentale.

-
- - Le 24 Juin 2016, au nom de l'Arménie Occidentale, le Président Arménag Aprahamian ratifie le Traité International de Sèvres.

Ainsi, le Traité de Sèvres a consacré de façon officielle et indiscutable les droits des Arméniens sur certains territoires appréhendés par les Turcs.

Et, ces territoires d'Arménie Occidentale ayant été vidés de leurs populations par les déportations et les massacres, il était assurément nécessaire, tant sur le plan historique que juridique, que ces droits fussent proclamés. Le premier génocide contemporain avait ainsi été sanctionné par la réparation accordée au peuple arménien qui en fut la victime. On avait admis que la violence et le crime ne conféraient pas un droit au peuple qui l'a perpétré. Il est hautement regrettable que les signataires du Traité de Sèvres aient ensuite par lassitude ou par un intérêt illusoire, oublié les Arméniens. Mais le Traité de Lausanne ne pouvait faire disparaître les droits de ces derniers.

Du reste, ce Traité est inopposable, conformément au Droit International, au peuple arménien qui n'y était pas partie alors qu'il était signataire du Traité de Sèvres. Le droit international public décide que lorsqu'un traité collectif est abrogé et remplacé par un autre, ce dernier ne sera pas opposable à l'Etat signataire du premier qui n'aura pas été partie au second. Pour cet Etat, le premier y traité continue à avoir effet. En conséquence, l'Arménie, signataire du Traité de Sèvres, mais écartée du Traité de Lausanne, peut légitimement demander l'application des dispositions du Traité de Sèvres.

C'est au surplus le cas type du traité léonin obtenu par la force ou la contrainte militaire ou diplomatique et dont la validité est contestée de façon générale.

Sans doute la Commission du Droit International créée par l'ONU, le 21 novembre 1947, et qui procède à l'examen des traités léonins, sera-t-elle amenée à examiner la validité du Traité de Lausanne au regard du droit international public. Un traité qui bafoue le droit et l'équité est toujours éphémère. Il est source de déséquilibre et non de paix. Le peuple arménien d'Arménie Occidentale, quand bien même génocidé est tenace, il demande que justice lui soit enfin rendue. Ses droits sont imprescriptibles, de même que le sont les crimes contre l'humanité aux termes de la loi internationale.

Pour sa part, le Parlement français l'a rappelé par une loi ; « les crimes contre l'humanité, tels qu'ils sont définis par la Résolution des Nations Unies du 13 février 1946 prenant acte de la définition des crimes contre l'humanité telle qu'elle figure dans la Charte du Tribunal International du 8 août 1945, sont imprescriptibles par nature ».

Quand bien même si le Traité de Sèvres n'a pas été ratifié par toutes les parties, comme par exemple la France, il a été appliqué par ces mêmes parties qui ne l'ont pas ratifié, par exemple la question des Mandats de protection des populations civiles de la part de la France en Cilicie, de la Grande-Bretagne, et de l'Italie qui n'ont pas été respectés.

Pour mieux comprendre le système de ratification des parties signataires du Traité de Sèvres, il est important d'étudier la Constitution nationale de chacun des Etats signataires y compris de l'Empire ottoman (Turquie). Par exemple, suite au Conseil de souveraineté du Sultan Mehmed VI en date du 22 juillet 1920, le Sultan ordonne la signature du Traité de Sèvres, ce qui équivaut sur la base de la Constitution ottomane à une ratification.

Les chiffres révélés sur les Réparations dans cette étude, ne prennent pas compte de l'ensemble de la période génocidaire, ainsi que des caractéristiques présentées à la Conférence de la Paix par Boghos Nubar en février 1919 à Paris.

Les Arméniens doivent exiger entre autres de la part des Etats signataires, la ratification du Traité de Sèvres.

Prétendre la non mise en vigueur du Traité de Sèvres ou son remplacement fait partie de la politique turque anti-arménienne et évidemment anti-Arménie Occidentale.

Jamais un Traité de paix communément appelé Traité de Sèvres n'a fait l'objet d'une politique aussi agressive pour essayer de le remplacer, face aux populations concernées.

Pour pouvoir tenter de remplacer le Traité de Sèvres sans pouvoir le réviser, certains Etats et forces politiques ont organisé le Traité d'Alexandropol (2 décembre 1920), le Traité de Moscou (16 mars 1921), le Traité de Kars (20 octobre 1921), le Traité ou accord d'Angora (20 octobre 1921), le Traité de Lausanne (24 juillet 1923), l'accord avec l'organisation kurde Hoyboun (1927), la Résolution politique sur la Question arménienne du Parlement européen (18 juin 1987), la situation en Arménie soviétique (1988/1989), la première guerre en Artsakh, la destruction du cimetière de Jugha (14 décembre 2005) au Nakhitchévan, la seconde guerre en Artsakh, ayant comme conséquences, les prochains (futurs) accords entre l'Azerbaïdjan, la Turquie et la République d'Arménie (Orientale).

Tout ceci n'a pas suffi (ces accords n'étant pas juridiquement légitimes), et ne suffira pas pour remplacer le Traité de Sèvres et pour freiner les revendications de l'Arménie Occidentale et l'exequatur de la Sentence arbitrale du Président Woodrow Wilson.

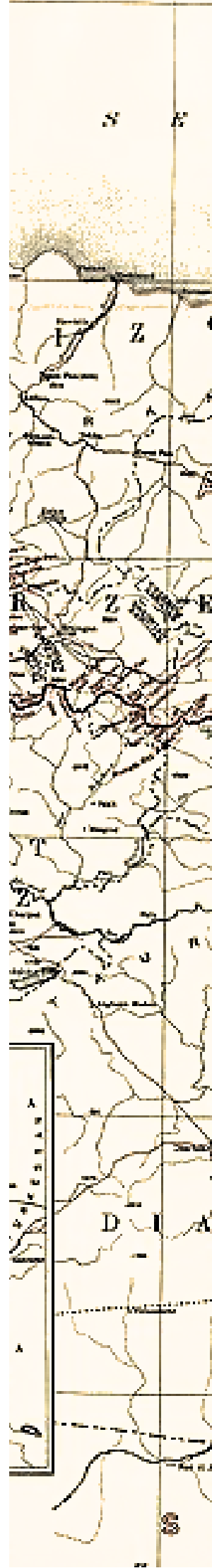
Le 23 août 1990, dans ses limites administratives, la république soviétique d'Arménie s'est déclarée indépendante de l'Union soviétique qui a occupé le territoire de la république d'Arménie depuis le 02 décembre 1920, déjà reconnue à l'époque comme Etat indépendant.

Par sa déclaration d'indépendance et l'article 11, elle reconnaît qu'un génocide des Arméniens a eu lieu en Arménie Occidentale.

La séparation de la république soviétique d'Arménie de la république d'Arménie de 1920 a été actée par le parlement de la république nouvellement déclarée, le 21 septembre 1991.

La nouvelle république d'Arménie ne se déclarant ni comme Etat successeur ni Etat continuateur de la république d'Arménie de 1920 a renoncé à toutes revendications vis-à-vis de la Turquie.

Par conséquent, une attribution distincte des tâches et une séparation des rôles entre les composantes occidentale et orientale de la nation arménienne, et la coordination de leurs efforts pourraient contribuer à une solution optimale de leurs problèmes nationaux. C'est pourquoi non seulement l'Arménie Occidentale n'a pas renoncé à ses droits, mais également elle n'a pas renoncé à ses devoirs en direction de sa population et en direction des Etats l'ayant reconnu comme souveraine, libre et indépendante.

- Le 09 août 2016, au nom de l'Arménie Occidentale, le Président ratifie la Convention des Nations Unies sur le droit de la mer.

- Le 01 Octobre 2016, au nom de l'Arménie Occidentale, le Président ratifie la Convention concernant les Droits et les Devoirs des Etats.

- Le 20 janvier 2017, au nom de l'Arménie Occide

- Le 17 décembre 2018, 77 députés sont officiellement élus par les Arméniens d'Arménie Occidentale inscrits sur la liste électorale.

- Le 18 janvier 2019, le Président de la République d'Arménie Occidentale, Arménag Aprahamian, est officiellement réélu par les députés du Parlement pour un second mandat.

- Le 19 janvier 2020, le nouveau gouvernement présente son projet gouvernemental devant les députés de l'Assemblée Nationale de l'Arménie Occidentale.

- Le 10 août 2020, les Arméniens d'Arménie Occidentale, leur président, leur gouvernement, et leur parlement commémorent officiellement le Centenaire de la signature du traité international de paix signé à Sèvres.

- Le 27 septembre 2020, débute la seconde guerre en Artsakh déclenchée par l'Azerbaïdjan appuyée par une coalition internationale d'Etats et de terroristes djihadistes en provenance de Syrie.

- Le 08 novembre 2020, les forces armées azéries annoncent l'occupation de Chouchi.

- Le 1er mars 2021, Le Parlement d'Artsakh déclare les territoires sous contrôle de l'Azerbaïdjan suite à la guerre de 44 jours comme territoires occupés.

<http://www.nankr.am/hy/4027>

- Le 1er mars 2021, Le Parlement de l'Arménie Occidentale adopte la Loi sur l'Artsakh reconnaissant le droit à l'autodétermination des Arméniens d'Artsakh et leur autonomie sur la base de la reconnaissance territoriale de la Conférence de San Remo et du Traité de Sèvres comme partie intégrante de la République d'Arménie de 1920.

C'EST AUJOURD'HUI LE 103E ANNIVERSAIRE DE LA SENTENCE ARBITRALE WOODROW WILSON

Aujourd'hui, le nom du 28ème président des États-Unis, homme politique et homme d'État, l'académicien Woodrow Wilson, est connu de tous les Arméniens, tant en Arménie qu'à l'étranger.

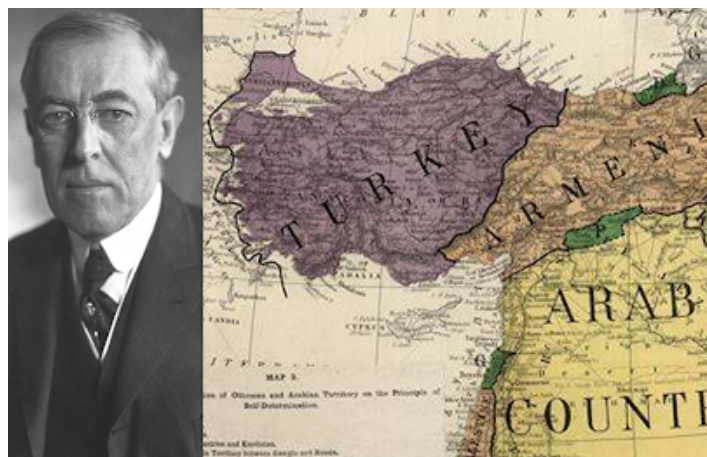
Le 22 novembre marque le 103e anniversaire de l'adoption de la décision d'arbitrage du président américain Woodrow Wilson ou de l'accord d'arbitrage Wilson sur la frontière entre l'Arménie et la Turquie.

Le 10 août 1920 a été signé le Traité de Sèvres, que le peuple arménien attendait depuis longtemps sur lequel il fondait de grands espoirs.

Selon la Conférence de San Remo et les articles 89-90 du Traité de Sèvres, concernant la décision sur la frontière entre l'Arménie et la Turquie, le 28e président des États-Unis, Woodrow Wilson, présenta le 22 novembre 1920 sa décision d'arbitrage sur la démarcation de la frontière turco-arménienne dans les provinces de Karin, Trabizon, Van et Bitlis, selon laquelle le territoire total de l'Arménie devait être supérieur à 160 mille kilomètres carrés.

La sentence arbitrale est définitive et exécutoire. Elle n'est pas limitée dans le temps et son statut ne dépend pas du sort futur du jugement. La sentence arbitrale Wilson lie tous les demandeurs actuellement situés entre autres dans les pays suivants :

Royaume-Uni, Canada, Australie, Nouvelle-Zélande.

AUPARAVANT, TOUS LES AZERBAÏDJANAIS DE TRANSCAUCASIE VIVAIENT DANS DES YOURTES

Savez-vous comment le mot « patrie » est appelé en azerbaïdjanais ?

ANAYOURTA :

Ana signifie mère en traduction. (Source : Anahit)

Une yourte est une tente qui, d'ailleurs, est montée et démontée plusieurs fois par an et à chaque fois dans un nouvel endroit. Il est vrai qu'ils utilisent aussi le mot arabe « watan » comme leur patrie, mais « watan » n'est pas dans leur langue, c'est de l'arabe.

En d'autres termes, pour les Azerbaïdjanais, la patrie est l'endroit où leurs parents ont installé leur yourte. Jusqu'à présent, au XXIe siècle, environ 4 à 5 millions d'Azéris vivent dans des yourtes (principalement en Iran).

Auparavant, tous les Azerbaïdjanais de Transcaucasie vivaient également dans des yourtes, mais Joseph Staline a publié un décret interdisant aux citoyens soviétiques d'être des nomades. Par conséquent, ils ont commencé à construire des villages, des villes et à chasser de force les nomades vers ces colonies.

Le plus drôle, c'est lorsque les habitants de la yourte désignent des églises, des forteresses, des ponts ou des mosquées persanes arméniennes et déclarent que tout cela a été construit par les habitants de la yourte eux-mêmes, qui ne savent même pas ce qu'est l'architecture.

Non moins ridicules sont les affirmations des nomades selon lesquelles certains plats contenant du riz, du blé, du raisin et d'autres cultures sont leurs plats nationaux. La question se pose : depuis quand les nomades sèment-ils du blé, cultivent-ils du raisin ou du riz ?

Tout ce qu'ils font est basé sur des mensonges et des tromperies.

SUR LA QUESTION DES ARMÉNIENS D'ARMÉNIE OCCIDENTALE

Les relations entre l'Arménie et Bakou, ou entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan en général, sont à juste titre qualifiées d'hostiles, et cela repose le plus souvent sur les processus qui ont débuté à la fin des années 1980, la lutte pour l'autodétermination de l'Artsakh et les guerres de l'Artsakh.

Et selon cela, on donne l'impression erronée que ces relations se sont transformées très rapidement en conflit et que les Arméniens et les Azerbaïdjanais qui sont des « peuples frères » soviétiques se sont soudainement transformés en ennemis jurés.

Nous considérons qu'il est important d'affirmer et de souligner que les relations arméno-azerbaïdjanaises avaient au moins deux raisons importantes pour passer du négatif passif au négatif actif, puis à l'hostilité. Premièrement, les processus qui se déroulaient dans cette région au début du XXe siècle, les plans ouverts turco-azerbaïdjanais, d'une part, étaient directement contraires aux intérêts et à l'existence de l'État arménien, d'autre part, ils restaient incomplètement mis en œuvre.

Et deuxièmement, tout au long de l'existence de l'URSS, tant les dirigeants de l'Azerbaïdjan soviétique que les différentes couches de la société ont continué à prendre des mesures systématiques pour mettre en œuvre leurs plans, qui étaient principalement liés aux objectifs et problèmes suivants :

- L'occupation définitive du Nakhitchévan, de l'Artsakh à travers le dépeuplement, diverses persécutions des Arméniens autochtones,

- La création d'une liaison terrestre avec le Nakhitchévan via Meghri, qui avait un objectif panturquiste plus ambitieux et était un plan clairement turco-azerbaïdjanais qui n'a pas été réalisé au début des années 1920.

- S'emparer de différents territoires de l'Arménie soviétique et nier et détruire les preuves de l'appartenance des Arméniens à certains territoires qui leur sont importants.

Ces problèmes, ainsi que divers problèmes connexes, étaient à l'agenda ouvert ou caché des relations entre l'Azerbaïdjan soviétique et l'Arménie et ont parfois été exacerbés.

Aujourd'hui encore, la nature des relations arméno-azerbaïdjanaises est conditionnée par les mêmes problèmes, et le style politique de Bakou est devenu plus raciste et génocidaire.

Le 5 décembre 1917, le premier armistice de la 1ère guerre mondiale d'Erznka est signé en Arménie Occidentale, les négociations à Brest-Litovsk se poursuivent et, malgré la tension et l'anxiété générales, on espère une certaine stabilisation. Cependant, la situation sur les fronts d'Erznka et de Trébizonde n'incite pas à l'optimisme.

Sebastatsi Murad s'est rendu à Erznka avec pour mission de retrouver et de transporter les derniers réfugiés et orphelins arméniens. Après l'armistice, il appela à lui 30 camarades de Sebastia, qui, après avoir combattu dans les montagnes pendant environ un an et demi contre l'armée turque et les bandits, en 1917, rejoignirent l'armée russe au printemps.

Cependant, le gouvernement russe, soupçonnant qu'il s'agissait peut-être d'espions turcs, a envoyé les combattants à Karin. Murad confie à ces gars-là une grande expérience du combat pour organiser un rassemblement militaire.

« Quand il marchait, c'était comme si un monde bougeait. »

Aram Amirkhanyan, un compagnon d'armes de Sebastasi Murad, raconte dans ses mémoires qu'à la fin des négociations, les membres de la délégation turque sont partis précipitamment après avoir tenu des réunions secrètes avec certains Turcs présumés. La situation dans la ville était tendue, il y avait des sentiments de panique. Presque chaque jour, des soldats russes qui quittaient le front arrivaient de Trébizonde, et l'ambiance de retraite affectait également la population arménienne.

« Ce mouvement est une conspiration absolue. »

« La nouvelle de l'armistice a laissé une très triste impression aux Arméniens de Erznka. Tous les Arméniens étaient méfiants et craignaient que cette mesure dangereuse de la Russie n'entraîne une fois de plus l'extermination du peuple arménien vivant dans les terres qu'elle occupait.

Beaucoup de ceux qui ont entendu ou vu les retraites de Van n'ont pu s'empêcher d'être convaincus que ce mouvement est une conspiration absolue de l'armée russe au détriment des Arméniens.

Les soupçons se multiplieraient au fur et à mesure et la terreur de la peur dominerait le cœur de chacun », a écrit Aram Amirkhanyan.

L'inquiétude qui s'est répandue parmi la population n'était pas sans fondement, car les unités militaires arméniennes n'étaient pas encore créées. Dans une partie du front, l'armée russe comptait environ 1 500 soldats ; après leur départ, seuls 70 combattants arméniens ont pris leur place. Les Turcs ont également renforcé leurs unités militaires à tout prix, enrôlant même des jeunes de 14 à 15 ans. Chaque jour, des dizaines de Turcs traversaient la ligne de front, fournissant à l'armée turque des informations détaillées sur la situation dans la ville.

« Ces Arméniens riches, craignant des dangers futurs, soudoyant secrètement les chauffeurs de camions russes, ont commencé à fuir la nuit », a écrit Aram Amirkhanyan.

Murad et Arshak Jamalyan, restés dans la ville après les négociations d'Erznka, convoquent une réunion dans le bâtiment des dirigeants afin d'examiner la situation dangereuse créée et de guider la population.

Dans son discours, Jamalyan a déclaré à l'assemblée que l'armée russe qui s'en allait laisse derrière elle un énorme stock d'armes et de munitions et que les Arméniens devraient s'armer et remplacer les soldats russes. Il rapporte également que des unités militaires arméniennes sont en cours de création dans le Caucase et qu'une unité d'environ 40 000 russo-arméniens est déjà concentrée à Kars et Sarighamish.

Murad et Arshak Jamalyan, restés dans la ville après les négociations d'Erznka, convoquent une réunion dans le bâtiment des dirigeants afin d'examiner la situation dangereuse créée et de guider la population.

Dans son discours, Jamalyan a déclaré à l'assemblée que l'armée russe qui s'en allait laisse derrière elle un énorme stock d'armes et de munitions et que les Arméniens devraient s'armer et remplacer les soldats russes. Il rapporte également que des unités militaires arméniennes sont en cours de création dans le Caucase et qu'une unité d'environ 40 000 russo-arméniens est déjà concentrée à Kars et Sarighamish.

Cependant, Sebastatsi Murad est sceptique quant aux paroles de Jamalyan, disant à l'auditoire qu'il ne peut pas croire et faire confiance aux « promesses et assurances extravagantes de M. Jamalyan ». Mourad raconte que près de Mamakhatun, il n'a pas pu arrêter les soldats arméniens qui, laissant leurs armes, se sont précipités vers l'arrière. Selon Aram Amirkhanyan, Jamalyan a également assuré que les Turcs n'ont plus de forces et qu'ils ont à peine 4 000 soldats sur la ligne Qghi-Kemakh-Mamakhatun.

Deux jours après cette rencontre, Jamalyan partit pour Alexandropol, puis de là pour Tiflis.

Les premières informations sur l'exposition du front parvinrent à Tiflis à la mi-décembre. Le général Leakhov a télégraphié d'Erznka que, bien qu'il ait réussi à créer plusieurs sociétés arméniennes, celles-ci ont refusé d'occuper des postes. A Tiflis, cette information est traitée avec scepticisme.

Le général Leakhov a rencontré Sebastatsi Murad à la mi-novembre et l'a informé qu'il n'était plus possible de maintenir les soldats russes en position et que personne ne serait laissé à la frontière d'ici la fin de l'année. Il propose d'accepter les réserves de l'armée russe et de former à tout prix des unités arméniennes pour maintenir le front. Le général a déclaré qu'ils n'avaient pas eu la possibilité d'emporter avec eux des armes et de la nourriture en partant, ce qui suffirait pour une unité militaire de 60 000 hommes pendant environ un an.

Tout faire pour se protéger

Après le départ de Jamalyan, Murad commença à organiser les unités arméniennes. Le 3 décembre 1917, il rassemble les Arméniens âgés de 13 à 70 ans sur la place de l'école et les appelle à tout faire pour la défense du pays.

« Si nous, Arméniens, ne pouvons pas profiter d'une opportunité aussi commode, nous nous retrouverons complètement perdus et nous ouvrirons de nos propres mains la tombe de la nation. A partir d'aujourd'hui, tout Arménien qui a la capacité de porter une arme est un soldat et est obligé de servir la nation, en protégeant la Patrie. »

Immédiatement après la réunion, environ 500 jeunes se sont portés volontaires et certains d'entre eux, sous la direction du sous-officier Danielyan, ont été envoyés à la frontière sud-est d'Erznka, qui n'était pratiquement pas protégée. Sur instructions du général Leakhov, les entrepôts militaires sont remis aux Arméniens.

Chaque soldat reçoit un fusil Mosin, des bottes de camouflage, un manteau, des sous-vêtements et d'autres équipements militaires, ainsi que 300 balles et 3 grenades (engagement). Les réserves militaires russes étaient si abondantes qu'elles ont permis également de distribuer de la nourriture aux réfugiés.

Fin décembre 1917, après le départ du général Leakhov, la direction d'Erznka convoque à nouveau une réunion au cours de laquelle est discutée la question des relations avec les Turcs et les Kurdes restés dans la ville. Il est décidé de coopérer avec les Kurdes du Dersim et de Derjan afin d'empêcher leur éventuelle unification avec les Turcs. Les Turcs de la ville sont désarmés et il leur est interdit de quitter la colonie afin de ne pas fournir d'informations secrètes à l'ennemi.

Le 27 décembre, Murad invita chez lui les élites turques de la ville et leur dit qu'ils devaient désormais se soumettre au gouvernement arménien de la ville. Les Turcs promettent leur loyauté et repartent avec satisfaction. Afin de mettre en œuvre les décisions adoptées, Murad crée également un service de renseignement dirigé par Gevorg Chulcyan. Il a pu recueillir des informations sur les Kurdes et les Turcs, arrêter les désordres et surveiller la stabilité interne de la ville.

La télévision d'Arménie Occidentale présente le dernier quart de la série sur les événements qui se déroulent à Yerznka après le cessez-le-feu.

Malgré les nombreuses mesures préventives prises, les relations entre Arméniens et Turcs dans la ville étaient tendues. Murad envoie des forces supplémentaires sur la ligne de front, alors que les soldats quittaient leurs positions et retournaient à Erznka.

« Le désespoir et le découragement domineraient les Arméniens pendant leur marche. Murad a envoyé des télégrammes au général Andranik et au Conseil de sécurité arménien à Tiflis pour envoyer immédiatement une aide militaire à Erznka. Mourad a exigé que les jeunes Arméniens installés à Kars, au moins pour la première fois, soient envoyés à Erznka pour apporter un peu d'encouragement et une source d'espoir pour les soldats qui y servent », a écrit Aram Amirkhanyan.

Non moins dangereuses que la menace turque, étaient les tribus kurdes, qui ne se soumettaient à aucun accord, étaient bien armées et attaquaient régulièrement les villages arméniens. Dans la région de Erznka, leur première attaque a été contre les gardes arméniens du village de Zat. Ayant reçu cette information, Murad décide de lui venir personnellement en aide, mais le colonel français Morel, qui a remplacé le général Leakhov, l'interdit, affirmant que les Turcs de la ville, profitant de son absence, peuvent semer la discorde.

Murad envoie le centurion Chepechi Sargs et le caporal Vahram Manvelyan pour aider les gardes arméniens. Arrivés sur le lieu de la bataille, ils bloquent les routes d'où les Kurdes pourraient venir en aide, et les soldats de la compagnie du sous-officier Danielyan attaquent le village, et l'ennemi, subissant des pertes, se retire.

Lors de la rédaction de l'article, nous avons utilisé les lettres du premier ambassadeur d'Arménie en Géorgie, Arshak Jamalyan.

IDENTITÉ ARMÉNIENNE

Avant de donner les caractéristiques ethniques des Arméniens, comprenons d'où et comment les Arméniens sont originaires.

Un certain nombre d'ouvrages ont été compilés sur l'origine des Arméniens aux siècles anciens et moyens. Cependant, l'œuvre de Movses Khorenatsi constitue la base de la généalogie des Arméniens. Selon Movses Khorenatsi, l'origine des Arméniens est attribuée au patriarche Hayk. Cependant, à cette époque, Movses Khorenatsi ne connaissait pas l'État ourartien et attribuait les monuments ourartiens de la région de Van à Ara Geduketsi.

Hayk était considéré comme le patriarche et le fils de dieux géants. Selon Movses Khorenatsi, le 11 août 2492 avant JC, Hayk battit Bel, le souverain de la Mésopotamie, et réaffirma son indépendance. Et à partir de ce jour, le véritable calendrier arménien commence. Selon la tradition arménienne, notre nation a été nommée « Hay » en l'honneur du patriarche Hayk, le pays a été nommé « Hayastan », et de ses descendants, les noms d'Arménie, « Arménie » et Arméniens, « Armen » sont nés du nom du patriarche Aram.

Cependant, il existe également une tradition arabe (sémitique) sur l'origine des Arméniens, selon laquelle l'origine des Arméniens est liée à la conception de l'émergence des nations à partir des fils de Noé après le déluge. Selon cette tradition, Avmar est né du fils de Noé, Japhis (Habet), puis de son petit-fils Lanthas (Torgom), dont le fils était Armini (l'ancêtre des Arméniens), dont les neveux descendent des Agvans et des Géorgiens. Cette tradition considère les Arméniens, les Grecs, les Slaves, les Francs et les tribus iraniennes comme des parents.

Pour la première fois, Movses Khorenatsi a répondu à la question de savoir à quoi ressemblaient les habitants des hauts plateaux arméniens. Ensuite, nous avons une idée de l'apparence des Arméniens à travers les drams artashésiens conservés, où les caractéristiques extérieures des rois représentés sont presque impossibles à distinguer des caractéristiques du peuple de l'Arménie d'aujourd'hui.

Un certain nombre d'anthropologues se sont engagés dans des études anthropologiques sur les Arméniens. La raison en était que les Arméniens étaient les seuls dans la région à posséder ces caractéristiques physiques. Divers scientifiques et anthropologues affirment que les Arméniens, qui appartiennent au type racial arménoïde, sont originaires de la très ancienne Antiquité, époque à laquelle est apparu l'homme rationnel. Dans les hauts plateaux arméniens, il s'est formé comme une branche méridionale de la race européenne et est resté inchangé dans sa région d'origine. Le type arménoïde, depuis sa formation, a été préservé et, aujourd'hui encore, ses traits distinctifs se retrouvent principalement chez les Arméniens. Le type anthropologique arménoïde s'est formé et développé sur le territoire des hauts plateaux arméniens.

La vidéo sur les caractéristiques ethniques et la généalogie des Arméniens est disponible sur la chaîne YouTube de Western Armenia TV.

Symboles ethniques

Tout groupe ethnique, dès le début de sa formation, tente de se distinguer des autres groupes ethniques. La meilleure façon de vous démarquer est de créer vos propres symboles ethniques. Les symboles ethniques sont pour la plupart tirés de la nature, du passé, de la culture, des mythes et même de l'apparence des gens. Et c'est précisément pour cette raison que les symboles ethniques sont considérés comme un élément important de l'identité de chaque nation et un bâtisseur de caractère.

Presque toutes les nations possèdent des symboles de leur identité ethnique, comme la Statue de la Liberté en Amérique, l'Arc de Triomphe et la Tour Eiffel en France, le Pape en Italie ou le Mahatma Gandhi en Inde. De tels symboles pour les Arméniens sont le mont Ararat, Mesrop Mashtots, le créateur de l'écriture arménienne, Vardan Mamikonian, le fer de lance qui a remporté l'une des batailles les plus importantes de la vie du peuple arménien, David de Sassoun, le héros principal de la L'épopée arménienne et l'incarnation de l'image collective arménienne.

Changer ou remplacer tous ces symboles ethniques par de nouveaux affecte grandement la conscience ethnique de la nation, mais si ces symboles ethniques ne sont pas remplacés par de nouveaux au fil des années, cela pourrait conduire à la fragmentation de la nation.

Il existe une opinion largement répandue selon laquelle les symboles ethniques représentent la totalité psychologique d'une nation donnée. Dans ce contexte, on peut dire qu'il s'agit de codes uniques, grâce auxquels il est possible de révéler un certain nombre de composantes importantes de l'identité nationale, telles que le caractère, la mentalité et les idées sur le monde.

La création de symboles ethniques est un processus constant et continu. Si une nation donnée est incapable de former ou d'emprunter d'autres symboles ethniques parallèles à ses anciens symboles, cela affecte l'existence du groupe ethnique. Il convient également de noter que les Arméniens sont considérés comme une nation ethniquement homogène, puisque les minorités nationales ne représentent en Arménie Orientale que 3 % de la population.

Un nom n'est pas seulement un moyen de s'adresser, mais souvent aussi un moyen de mettre en valeur les caractéristiques nationales. Les noms arméniens ont été créés par amour pour la nature, les relations entre les nations, les mouvements de libération et les guerres. Hayk est le premier parmi les noms arméniens. Et c'est du nom de ce héros légendaire que l'État arménien fut plus tard appelé Hayk, l'Arménie et les Arméniens.

Selon Movses Khorenatsi, Hayk était la 5ème génération de Noé, qui a vaincu Bel et jeté les bases de l'État arménien. Armenak, Aramayis, Aram, Aran font partie des noms liés à Hayk. Les noms de héros historiques prédominaient.

Cependant, après l'adoption du christianisme, de nouveaux noms bibliques ont commencé à se répandre. Au fil des années, la liste des noms est complétée par de nouveaux et bon nombre des anciens noms de personnes sont oubliés.

Dans les noms arméniens, il y avait une séparation claire entre les noms personnels masculins et féminins.

Les hommes portaient principalement le nom de dieux, de vainqueurs et de rois, et les femmes portaient non seulement le nom de déesses et de vierges chrétiennes, mais aussi de fleurs, de phénomènes naturels et de pierres précieuses. Outre leurs noms, les noms de famille étaient également importants dans la vie des Arméniens. Dans les temps anciens, le nom de famille était utilisé pour savoir de qui était le fils ou l'héritier d'une personne donnée. La signification des noms de famille est restée la même au fil des siècles, seule sa composition a changé.

99% des noms de famille arméniens sont formés par la combinaison du nom patriarcal de la race et de la particule -ian. Cependant, les noms patriarcaux n'étaient pas toujours attachés au -ian. Souvent, les noms de famille étaient formés en fonction de la profession, par exemple Nerkararian, Bjchcian, Darbinian, etc. Les noms de famille avec la particule -uni, dont les racines sont beaucoup plus anciennes, sont également très rares.

Valeurs nationales

L'éclat des peuples, ce sont les valeurs qu'il a créées. Les Arméniens ont préservé non seulement leurs traditions, mais aussi leur identité, leur culture, leur religion et leur langue, indépendamment de nombreuses différences. Et pendant des siècles, ils ont su transmettre tout ce qu'on appelle valeur nationale. L'invention de l'écriture a joué un rôle important dans la préservation des valeurs nationales. Bien avant 405, les Arméniens possédaient déjà leur propre alphabet, qui est devenu l'une des valeurs nationales les plus importantes des Arméniens. En Europe, seuls les Arméniens et les Géorgiens avaient leur propre écriture, les autres nations écrivent en utilisant soit l'alphabet latin, soit l'alphabet cyrillique. C'est grâce à la création d'écrits que la préservation de la langue et de la culture arméniennes est devenue précieuse. Les Arméniens ont également perpétué leurs valeurs culturelles sur le tapis arménien. Des tapis étaient fabriqués dans presque toutes les provinces de l'Arménie historique. Marco Polo, un célèbre voyageur du XIIIe siècle, a raconté après son voyage à Petit Hayk que les Arméniens et les Grecs fabriquaient les tapis les plus beaux et les plus raffinés.

Dans la liste des valeurs nationales, le costume national, le costume, occupe une place unique. Il exprime la pensée du peuple. Elle n'a pas seulement exprimé notre identité, mais a également été l'une des forces qui préservent cette identité, ayant une histoire vieille de plusieurs siècles et étant aussi riche et diversifiée que notre langue polyglotte. En ce qui concerne les vêtements nationaux, il convient également de mettre en avant les chants et les danses nationaux parmi les valeurs nationales. La danse nationale est peut-être l'élément culturel le plus unique et distinctif de la nation, qui fait partie intégrante de la vie quotidienne et des célébrations. C'est une expression importante des caractéristiques, du mode de vie et du niveau de civilisation des individus.

Cette liste des valeurs de la nation peut être continuée à l'infini, car les valeurs nationales des Arméniens sont l'histoire et le passé, les croyances, les nombreux héritages culturels matériels et immatériels datant de milliers d'années.

Enfants d'Arménie Occidentale

ERIK GEVORGYAN

Le lieutenant Eric Armeni Gevorgyan est né à Erevan le 2 août 1997. Il a une sœur. Il a étudié et est diplômé de l'École n°97 d'Erevan du nom de Zohrap G. Il s'est toujours démarqué par son bon comportement et ses progrès scolaires. Outre l'école, il a également étudié la programmation. Il a étudié activement depuis la huitième année, puis a exercé cette profession auprès de plusieurs organisations et individus. Parallèlement à l'école, il pratiquait la gymnastique, la boxe et la natation. Il avait peu de temps libre.

Il était toujours sur le podium dans les compétitions de natation, principalement au plus haut niveau. Il a remporté la « Coupe du Maire » de Gyumri, l'école de sport Neptune et un certain nombre d'autres championnats la RA en natation,, il a montré d'excellents résultats dans tous les exercices de natation.

En même temps, Eric arrivait à lire, il lisait beaucoup. Après avoir obtenu son diplôme, il a été admis gratuitement à la faculté de physique de l'YSU. C'était un de ses rêves. Il voulait aussi devenir homme d'affaires, le 26 septembre il était censé venir porter les dossiers au département d'éducation à temps partiel de l'Académie de gestion, mais il y a deux jours il a été promu.

Il a participé au programme « J'ai l'honneur », a étudié à l'université militaire du nom de Vazgen Sargsyan parallèlement à l'université et a été enrôlé dans l'armée en tant que lieutenant. Il était le commandant du calcul des obusiers D-30 et il était excellent dans son travail.

Pendant la guerre, ils étaient toujours actifs dans les opérations de combat et se dévouaient au soldat et à son service.

Dès le premier jour, il se distingua par son intelligence et pendant la guerre, il exerça les fonctions d'officier supérieur de la batterie. Il a fait les calculs lui-même, ils ont eux-mêmes entretenu les armes. Eric a atteint les cibles indiquées avec une précision absolue, ce qui n'était pas si facile.

Après avoir reçu la tâche de combat suivante, alors que les calculs étaient déjà faits, d'aller seul tirer la corde du canon, il a interdit aux soldats de l'accompagner.

Après avoir accompli avec succès la mission de combat, en revenant au poste, il a été blessé à la tête et est décédé le 8 octobre, sauvant la vie d'autres soldats grâce à son commandement.

Eric Gevorgyan reçoit la Médaille de la Valeur.

PARUYR HAROUTIUNYAN

Paruyr est le frère cadet de deux sœurs. Il était très timide, gentil, s'excitait facilement.

Quand il y avait des représentations, il était excité sur scène. Plus tard, il choisit la voie du théâtre, qui ne correspondait pas à son type : Paruyr n'avait pas de bons résultats à l'école, même s'il était incroyablement intelligent. Et puis il était temps de faire un choix professionnel. Il était en 8e ou 9e année, ses amis Norayr et Andranik fréquentaient une troupe de théâtre, Paruyr a été également entraîné avec eux.

Il a commencé à suivre des cours et s'est rendu compte que ça lui plaisait.

Il a ensuite été admis gratuitement au département de mise en scène de l'Institut national du théâtre et du cinéma. Après avoir terminé ses études, Paruyr entre au service militaire.

De 2016 à 2018, il sert à Hadrut, en Artsakh. Après avoir été démobilisé, depuis novembre 2018, il travaille à la chaîne de télévision Art'n en tant que réalisateur du film « le secret d'Ani' ».

De 2019 à 2020, il a travaillé dans la compagnie « Bumbumik » en tant qu'interprète. Il voulait ouvrir un jardin d'enfants et toujours interagir avec les petits enfants. Il se distinguait par son intelligence et ses capacités intellectuelles.

Lorsque mes amis m'ont demandé pourquoi il continue à travailler comme interprète, pourquoi il ne change pas de métier, sa réponse a été : « peut-on rendre 15 enfants heureux à la fois en 30 minutes ? »

Paruyr s'est porté volontaire pour aller sur le terrain de guerre. Dans l'une des interviews, la sœur a déclaré :

« Je me suis réveillé le 27 septembre, j'ai tout de suite compris aux nouvelles qu'une guerre avait commencé. Je suis allé voir mon frère, j'étais sûr qu'il avait entendu la nouvelle de la guerre et qu'il allait partir. Mon père, ma grand-mère et moi étions à la maison, ma mère était au travail. Vous ne savez pas pourquoi, mon frère a décidé de nous préparer le petit-déjeuner, il est sur cette image dans mes mémoires, avec une serviette sur l'épaule, debout près de la cuisinière à gaz.

Je me suis approché de lui et lui ai dit : « Sais-tu que c'est la guerre ? » Il a souri, comme pour dire : « Si je ne sais pas, qui d'autre le saura ? » Ils ont quitté la maison, ils ont travaillé au même endroit que mon père, pensant qu'il devrait aller travailler ce jour-là, car il avait beaucoup de commandes. Il avait déjà annulé toutes les commandes au travail, nous avait dit de ne rien dire, puis il est rentré à la maison, a pris le sac avec les choses nécessaires et est parti sans nous dire au revoir. Il a appelé depuis la route et a dit qu'il y avait une guerre en cours. »

Du 27 septembre au 14 octobre, la famille était en contact avec Paruyr.

Il était à Akna, Jrakan, Hadrut. Il est devenu un héros le 17 octobre à Hadrut.

Sa sœur Tatev a déclaré dans la même interview :

« Nous avons marqué ce jour car il a été vu les 15 et 16 octobre. Son corps nous a été remis au bout de 10 mois et quatre jours. L'ADN a alors été confirmé. Durant ces dix mois et jusqu'à ce jour, il ne cesse de répéter en rêve qu'il reviendra. Il avait un problème de santé, mais il a été sauvé dans l'église avec le livre Narek avant de partir pour le service militaire.

Son histoire est directement liée à ce livre. Quand mon frère est parti à la guerre, ma mère a mis Narek sur l'oreiller de mon frère en disant : « Laissez-le garder son livre jusqu'à son retour. » Aujourd'hui encore, Paruyr dit à travers ses rêves que le livre l'a gardé, qu'il est vivant et qu'il reviendra.

À travers les rêves, je suis également guidé pour me trouver dans de tels endroits, où lorsque je vais, je sais qu'il y a des chapelles appelées Narek. Il apparaît dans les rêves de nombreuses personnes, y compris de personnes qui ne connaissaient pas mon frère. Je suis sûr que nous obtiendrons une réponse à nos questions un jour, lorsque les garçons reviendront. Dans la partie de Yérablur où se trouve mon frère, les proches de tous les garçons attendent le retour de leurs fils, les corps des garçons ont été remis à leurs familles quelques mois plus tard. »

Un livre a également été écrit sur Paruyr : « Le patriote fou ». « Au début, on parle de la guerre, et dans la dernière partie, il y a des œuvres écrites par mon frère. Il écrit depuis 2013. A cette époque, quand on lisait ses œuvres, on ne comprenait pas leur sens, maintenant quand on lit, on comprend que tout a été écrit sur ces jours-là, il a tout compris bien plus tôt que nous.

Aujourd'hui, nous vivons ce qu'il a écrit dans ses lignes. J'ai offert ce livre à mes amis, ils disent tous qu'on commence notre journée en lisant le livre, en le touchant, pour que la journée se passe avec succès. Apparaissant dans les rêves des inconnus, leur donnant la force de surmonter les jours difficiles. » Désormais, les signes envoyés par Paruyr et le voir dans un rêve donnent à la famille la force d'avancer. Tatev dit qu'ils n'auraient jamais pensé pouvoir vivre sans Paruyr.

LES GHARAYAN

Au cours de la guerre de 44 jours, la famille Gharayan du village Kyuratagh de Hadrut a eu trois victimes. Garegin Gharayan et ses deux fils, Davit, 21 ans, et Vazgen, 23 ans, sont morts à quelques jours d'intervalle et ont été enterrés à Yerablur.

Karegin est allé volontairement à la guerre avec son fils aîné. Le plus jeune fils, Davit, était un conscrit qui a été tué avec le personnel de sa compagnie le 11 octobre à Hadrut. Venera son épouse loue maintenant une maison à Erevan avec son petit-fils, sa fille et sa belle-mère. La dernière joie de la famille était à la veille de la guerre, ils célébraient l'anniversaire de leur petit fils Mher, ils se réveillaient le matin au son des explosions. « David a bondi de son siège, je serai là. »

Davit était un soldat contractuel à Martuni, dès le premier jour de la guerre, le père de famille et le fils aîné, Vazgen, se sont rendus à Varanda. Garegin Gharayan et Vazgen ont été tués à Fizouli le même jour, le 15 octobre. Le corps de leur père a été retiré du champ de bataille, mais le corps de Vazgen a été retrouvé en janvier. Et Davit faisait partie des 72 soldats qui ont été amenés à Hadrut, déjà pleine d'Azerbaïdjanais, le 11 octobre. L'armée a rassuré la famille en lui disant que l'enfant était vivant, caché dans les bois. Venera n'a même pas vu les visages de ses fils avant d'être enterrée, seulement celui de son mari. elle accusa les décideurs sur le champ de bataille d'être responsables de la mort de ses trois hommes et affirme que tous les trois ont été tués à la suite d'ordres erronés. En 2021, Venera Gharayan a déclaré dans l'une des interviews :

« Le 10 du mois, Hadrut était aux mains des Turcs. Pourquoi ont-ils envoyé ces 72 personnes à Hadrut ? J'accuse, j'ai intenté un procès, mais pas de réponse. Si nous considérons comment était leur service à Fizuli, les Turcs, dans quelle partie ils se trouvaient, quels ordres ils ont donnés, je les blâme, alors qu'est-ce que je fais ?

Venera est restée avec son petit fils dans son Kyuratagh natal pendant la guerre afin d'être proche de son mari et de ses fils, puis le village est devenu une ligne de front brûlante et ils ont dû partir.

HAYKAZ MKRTCHYAN

Haykaz Mkrtchyan est née le 31 octobre 2000 à Erevan. Il pratiquait la natation, le karaté et les échecs.

En 2018, il a été admis à la Faculté d'informatique et de mathématiques appliquées de l'Université d'État d'Erevan. La même année, il rejoint le « Premier Front Arménien ». Haykaz était actif, joyeux, amical. Dès son plus jeune âge, il s'est battu contre l'injustice, était du côté de ses amis dans toutes les questions et lors de divers méfaits, il a tout pris sur lui sans réfléchir une seconde.

L'armée Haykaz a été enrôlée le 23 janvier 2019. Il acquiert sa première expérience de guerre lors des batailles de juillet 2020. Il y avait un sergent subalterne dans l'unité militaire de Mehrab, qui commandait l'unité de mortier. Lors des batailles de juillet, l'ennemi a attaqué les positions de Mehrab. à cette époque, une batterie collective était déjà constituée des meilleurs soldats, dans laquelle Haykaz faisait également partie. Lors des batailles de juillet, il était au centre de l'attention, grâce à sa pensée mathématique et sa capacité à compter rapidement, il a pu causer une grande perte de main-d'œuvre ennemie. Durant les combats, il disait :

« Quand je me retourne, je vois le village, je comprends que ces gens dorment paisiblement et se réveillent chaque jour avec notre espoir, alors y a-t-il quelque chose de mieux que ça ? Comment ne pas se battre pour eux ? »

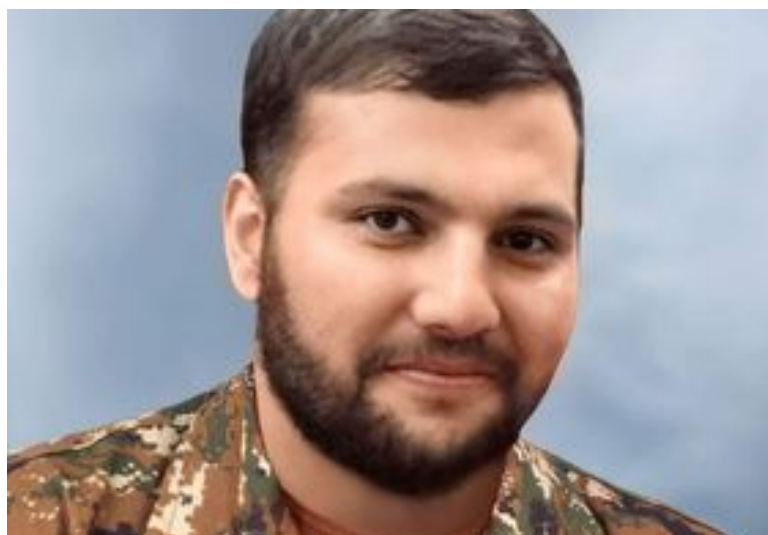
Lorsque la guerre de 44 jours a commencé, Haykazi s'est inquiété du fait qu'ils ne se trouvaient pas en Artsakh avec les autres garçons.

En parlant à la famille, il a déclaré : « Mon cœur éclate, je ne trouve pas ma place, je me sens coupable, je dois aller me battre en Artsakh. Si nous ne nous battons pas, le Turc entrera dans notre maison d'enfance. Vous verrez, tant que nous ne passerons pas du Tavush à l'Artsakh, le combat ne prendra pas fin. »

Le 14 octobre, la meilleure batterie de l'unité militaire Mehrab a été transférée à Mekhakavan. Mkrtchyan Haykaz portait constamment une mine à proximité de son mortier afin de causer des dégâts importants à l'ennemi.

Il a estimé qu'il avait tiré environ 300 coups de feu en 4 jours, pour finalement augmenter ce nombre à 1 000. Markots a participé aux batailles pour Jrakan, Tsakuri, Taghavart, Drakhtik, Azok, Verin Tagher, Karmir Shuka. Pendant la guerre, Haykaz a vu l'Artsakh pour la première fois, il rêvait d'y vivre, mais son rêve est resté inachevé.

Le 29 octobre, Haykaz a été blessé par une attaque de Bayraktar par l'ennemi et s'est battu pour sa vie pendant 12 jours, et est mort le 29 octobre. Le 9 novembre, une heure avant le cessez-le-feu. Il a reçu à titre posthume la Médaille du Combat.

HUSIK HOVAKIMYAN

Husik Hovakimyan est né en 1996 dans le village de Berkanush, région d'Ararat. Il était l'enfant mâle tant attendu de la famille, l'espoir et le soutien de trois sœurs et de ses parents.

Après avoir obtenu son diplôme, il entre à l'Université militaire du nom de Vazgen Sargsyan, mais décide d'aller au service. De 2014 à 2016, il a servi dans l'unité militaire de Mekhakavan en tant qu'artilleur. Le courageux jeune homme était en service lorsque la guerre des Quatre Jours d'avril 2016 a commencé.

Avec ses camarades, il a traversé les épreuves les plus cruelles et les plus terribles de la guerre, se distinguant toujours par son courage et ses démarches audacieuses.

Le commandant du poste a dit, mon garçon, c'est toi que je regarde, y a-t-il quelque chose que tu ne devrais pas faire ? Au mois d'avril, il a miraculeusement survécu lorsqu'un obus est tombé entre son réservoir de carburant et n'a pas explosé.

Vous pouvez en savoir plus sur Husik Hovakimyan sur le site Web de la télévision d'Arménie Occidentale.

A photograph of ancient stone ruins, possibly a fortress or temple, under a starry night sky. The ruins are made of large, rectangular stone blocks, some of which are still standing while others are scattered in piles of rubble. In the foreground, two large, rounded stone blocks with carved faces are visible. The background shows a dark, hilly landscape under a deep purple and blue night sky filled with stars.

CULTURE

www.westernarmeniatv.com

GÉNOCIDE CULTUREL

Comme le montrent clairement les photos satellite publiées par l'initiative « Caucasus Heritage Watch », la rue Meghretsots, dans la ville de Chouchi, a été endommagée à la suite des travaux de construction effectués dans la ville occupée de Chouchi. Vestiges de l'église Astvatsatsin.

Selon la photo satellite prise le 3 novembre 2023, la partie azerbaïdjanaise a utilisé des équipements lourds pour remblayer tous les débris de construction des environs sur les murs de fondation et les volumes de l'église ouverts par les fouilles de 2017. Dès 2021, des photos satellites ont documenté uniquement la zone devenant négligée et herbeuse.

La Rue Meghretsots de ladite église a été construite en 1838 aux frais de Mahtes Hakhumyants. Dans les années 1960, la majeure partie du volume de l'église a été démolie par les autorités de Bakou, adaptée et transformée en cinéma d'été en plein air. Il convient de noter qu'à partir des années 1960, les autorités azerbaïdjanaises ont commencé à exproprier activement le patrimoine culturel de la ville de Chouchi, modifiant artificiellement l'image culturelle de la ville et la transformant en un centre culturel azerbaïdjanais.

À la suite de cette politique, le quartier arménien de la ville de Chouchi et ses monuments ont été considérablement endommagés. En particulier, la cathédrale Amenaprkich Ghazanchetsots de la ville de Chouchi a été placée en état d'urgence et l'église Verte a été transformée en salle d'abreuvement d'eau minérale. Le monastère de Kusanats et les églises d'Aguletsots Amenaprkich ont été complètement démolis et détruits. Dans ces mêmes années, le cimetière arménien de la ville fut détruit par les autorités de Bakou.

Dans le cas de l'église de Meghretsots, les autorités azerbaïdjanaises ont détruit la plupart des murs de l'église par des explosions et les murs de fondation conservés, hauts de plus d'un mètre, ont été recouverts par l'asphalte.

Selon la décision de la Cour internationale de Justice de La Haye, le 7 décembre 2021, les appels à la destruction des églises arméniennes ont été interdits. « L'Azerbaïdjan est tenu de prendre toutes les mesures nécessaires pour prévenir et punir les actes de vandalisme et de profanation commis contre le patrimoine culturel arménien... » Ajoutons également que les dommages causés aux valeurs culturelles de chaque nation constituent un coup porté au patrimoine culturel de l'humanité entière, car chaque nation a sa propre contribution à la diversité culturelle mondiale.

Bakou poursuit la politique étatique de destruction des valeurs culturelles de l'Artsakh après le dépeuplement total de l'Artsakh, dont la cible cette fois était la statue de Stepan Shahumyan.

Début novembre 2023, les publications des chaînes de télégrammes internationales ont montré que la statue de Stepan Chahoumian était tombée au sol sur la place occupée de Stepanakert. Il convient de noter que la statue a également été prise pour cible par les forces armées azerbaïdjanaises lors de

l'anniversaire de la guerre en 2020. -guerre des 44 jours, comme en témoigne le fait que la statue de Stepanakert place les traces de l'explosion et du bombardement sur le piédestal de la statue, situé à environ un mètre de distance.

La hauteur de la statue de bronze était de 2,5 mètres et les auteurs étaient les sculpteurs Suren Stepanyan et Adibek Grigoryan. Le socle mesurait quatre mètres de haut. Elle était faite de marbre local. L'inauguration de la statue a eu lieu le 1er mai 1957. Bakou a violé non seulement les 4 principes d'inviolabilité des valeurs culturelles lors des opérations militaires (nécessité militaire, différenciation, proportionnalité, pré-nationalité), mais aussi les dispositions de La Haye, de Genève et du droit international humanitaire sur la protection des valeurs culturelles, dans les territoires occupés.

BAKOU A DÉTRUIT UNE PARTIE DU CIMETIÈRE HISTORIQUE DE CHOUCHI

Bakou a détruit une partie du cimetière historique arménien de Chouchi. L'organisation internationale Caucasus Heritage Watch pour la protection du patrimoine caucasien a écrit à ce sujet dans le microblog de X.

Il est à noter que du 5 octobre au 3 novembre, des bulldozers ont ouvert une route traversant le cimetière appelée « Portes d'Erevan ». Il existe au moins 78 pierres tombales portant des lettres arméniennes datant de 1802 à 1913.

Le cimetière est situé dans une forêt dense et on ne sait pas exactement combien de pierres tombales ont été endommagées. Mais les études montrent qu'elles étaient partout.

C'est déjà le 5ème cimetière arménien détruit depuis novembre 2020. Avant cela, les cimetières voisins de Mets Tagher, Sghnakh, Chouchi et Vazgenashen avaient déjà subi des destructions.

LES 100E ANNIVERSAIRES D'AZNAVOUR ET PARAJANOV, LISTE DES PERSONNAGES CÉLÈBRES ET ÉVÉNEMENTS IMPORTANTS DANS LE CALENDRIER DE L'UNESCO EN 2024-2025

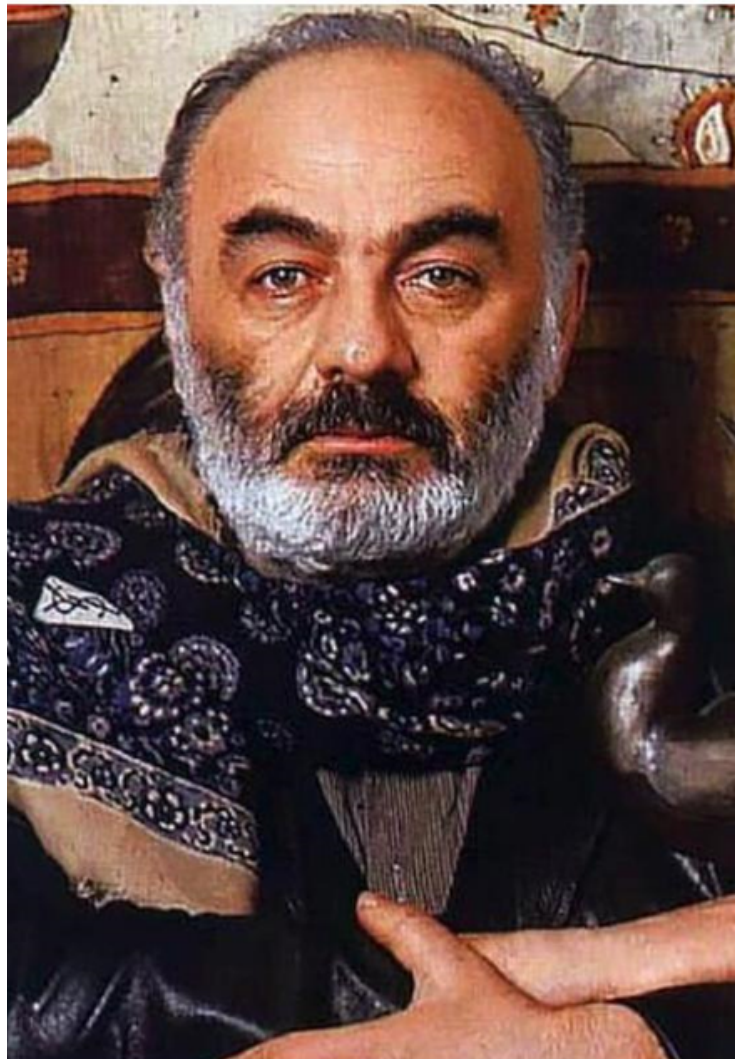
Lors de la 42e session de l'Assemblée générale de l'UNESCO à Paris du 7 au 22 novembre, il a été décidé d'inclure les 100 ans de la naissance de Charles Aznavour et Sergueï Parajanov dans le Jubilé des personnages célèbres et des événements importants de l'UNESCO 2024-2025, concernant l'inscription au calendrier. C'est ce qu'a rapporté le ministère des Affaires étrangères de l'Arménie Orientale.

« Les candidatures ci-dessus ont été soumises par l'Arménie conjointement avec les pays partenaires, recevant un soutien important d'un certain nombre d'États membres et d'un groupe de pays. En particulier, la candidature pour le jubilé du centenaire du célèbre chanteur, auteur-compositeur et acteur franco-arménien Charles Aznavour a été soumise conjointement par l'Arménie et la France avec le soutien d'Andorre, de l'Italie, du Luxembourg, de Monaco, du Portugal, du Sénégal et du groupe des Ambassadeurs francophones de l'UNESCO avec plus de 80 membres.

La demande pour le centième anniversaire du réalisateur Sergueï Parajanov a été soumise conjointement par l'Arménie, la Géorgie et l'Ukraine, avec le soutien de Chypre, de la France, de l'Italie, du Liban et de la Pologne », a indiqué le ministère des Affaires étrangères dans un communiqué.

Rappelons que depuis 1998, 25 dates jubilaires présentées par la République d'Arménie ont été inscrites au Calendrier des personnages célèbres et des événements importants de l'UNESCO.

Pour l'exercice biennal précédent, les candidatures soumises par la RA pour le 850e anniversaire de la mort de Nerses Shnorali et le 100e anniversaire du Centre national du cinéma de la RA ont été approuvées.

LA TÉLÉVISION D'ARMÉNIE OCCIDENTALE, FIDÈLE À SES PRINCIPES ET À SES TÉLÉSPECTATEURS, POURSUIT SON TRAVAIL ININTERROMPU AVEC DE NOUVELLES APPROCHES. COMME VOUS LE SAVEZ DÉJÀ, NOTRE TÉLÉVISION NE FAIT PAS D'AUTOPROMOTION, ELLE DIFFUSE PRINCIPALEMENT DES CONTEXTES POLITIQUES ET AUTRES LIÉS À L'HISTOIRE, AU PRÉSENT ET À L'AVENIR DE L'ARMÉNIE OCCIDENTALE, AINSI QUE DES INFORMATIONS SOULEVANT DIVERSES QUESTIONS.

NOUS PRÉSENTONS ÉGALEMENT LA TRANSITION POLITIQUE DU PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE D'ARMÉNIE OCCIDENTALE, DU GOUVERNEMENT, DE L'ASSEMBLÉE NATIONALE ET D'AUTRES STRUCTURES DE MANIÈRE TRANSPARENTE ET ACCESSIBLE. CHERS COMPATRIOTES, AVEC VOTRE SOUTIEN, LES POSSIBILITÉS DE NOTRE TÉLÉVISION SERONT ENCORE ÉLARGIES ET RENFORCÉES. NOUS SOMMES FORTS ENSEMBLE.

BANQUE DU BÉNÉFICIAIRE : 18206

SWIFT : AGRIFRPP882

IBAN : FR76 1820 6001 6060 2410 5442 422

BÉNÉFICIAIRE : ASSEMBLÉE DES ARMÉNIENS D'ARMENIE OCCIDENTALE (AAAO)

**WESTERN
ARMENIA**

Ce journal hebdomadaire est publié sous les auspices de la télévision d'État d'Arménie Occidentale.
Tous les droits d'auteur sont réservés.

<https://westernarmeniatv.com/>
info@western-armenia.eu

WHAT IS WESTERN ARMENIA?

The homeland of the **Armenians** is the **Armenian Highlands**, which cover an area of 400,000 km² and are located **between three seas**: the Mediterranean, the **Caspian and the Black**, with an average altitude of 1,500 to 1,800 m above sea level.

The highest point in the **Armenian highlands** is Mount Masis (5,165 metres). **The Armenian people** are the original **inhabitants of 6 Armenian provinces** (Bitlis, Trabzon, Van, Karin, Kharberd, Tigranakert-Diyarbakir), **historically known** as Armenia, then Turkish Armenia, and now **Western Armenia, and Cilicia**.

Prosperous states. However, the **Armenian highlands were the scene** of conquests and **wars by the Achaemenid** and Byzantine empires, the Arabs, the Mongols and the Seljuk Turks. **Between 1894 and 1923**, three successive **Turkish governments**, the Hamidian government, **the government** of the Young Turks and that of **Mustafa Kemal**, perpetrated the genocide of Armenians in Western Armenia, killing **almost 2 million people**.

After the genocide, most of the **indigenous Armenians** of **Western Armenia** were expelled from **their ancestral homeland** and dispersed **throughout the world**. Today, most of them live in exile, **victims of** assimilation processes.

The Armenians who **still live in occupied Western Armenia** continue to suffer **under the colonial yoke** of the invading **Turkish forces**. As part of the process of **national reconstruction**, a structure of the State of **Western Armenia**, a continuation of the **State of Armenia** recognised in 1920, has been **formed, based on** the National Council of **Western Armenia**, which declared its existence in **Shushi in Artsakh in 2004**.

HISTORICAL REMINDERS:

- - By Russian decree of December 29, 1917, Russia recognized the right to self-determination of the Armenians of Turkish Armenia until their independence,
- - On February 26, 1919, the President of the Armenian National Delegation Boghos Nubar Pasha presented a Memorandum on Armenia before the Supreme Council of the Allied Powers.
- - On May 15, 1919, the National Delegation, the first governance of Western Armenia, elected by the Armenian National Conference in Paris, was composed of His Excellency Boghos Nubar Pasha, Professor A. Der-Hagopian, doctors H. Nevrouze and K. Pastermadjian and MM. A. Tchobanian and V. Tékéyan. She will work in concert with the Delegation of the Armenian Republic, composed of MM. Aharonian, H. Ohandjanian and M. Bahadjanian will form with the latter the Delegation of Integral Armenia, whose motto will be "Integral Armenia, free, and independent within its historical limits".
- - The State of Armenia on the territory of Western Armenia was recognized de facto on January 19, 1920 (Independence Day), by the Supreme Council of the Allied Powers.
- - The draft Treaty of Sèvres was prepared at the London Conference in February 1920 and finalized within the framework of the San Remo Conference on April 24, 1920.
- - The State of Armenia on the territory of Western Armenia was recognized de jure on May 11, 1920 by the Supreme Council of the Allied Powers and by the United States of America. It is decided that the capital of the Armenian state will be Erzeroum (Karin).
- - In order to facilitate the adoption of the Treaty and to apply the Sèvres clauses, the Greek army attacked on June 23, 1920 in Anatolia and Thrace with the encouragement and support of the Allied States. With the invasion one after the other of Bursa, Balikesir, Uşak and Nazilli, the essential aim of these attacks was to provoke the application of the Treaty of Sèvres and not to allow any modification in the articles of the Treaty.
- - By a Memorandum in response to the draft Treaty of Sèvres submitted on May 11, 1920, Turkey recognized a new Armenian State on June 25, 1920. (Based on the Treaty of Batoum of June 4, 1918).
- - On June 25, 1920, Damat Ferit Pasha, in a delegation in Paris, presented this alternative peace proposal from the Ottoman Empire. But this alternative was not accepted by the Allied Powers.
- The Council of Sovereignty meeting on July 22, 1920, under the presidency of Sultan Vahidettin considered "that he preferred to have a weak existence than to have a heavy loss" and decided to adopt the Treaty. After Tevfik Pasha had not signed this Treaty which divided Turkish territory and which did not at all suit national honor and feelings, Reşat Halis Bey, (bey; title given to notable people), and Rıza Tevfik (Bölükbaşı) Bey, charged by Damat Ferit signed the Treaty on August 10, 1920.
- The State of Armenia, the main Allied Powers, the Associated Powers and Turkey signed the International Treaty of Sèvres on August 10, 1920.
- On November 22, 1920, President Woodrow Wilson signed the Arbitral Award defining the borders between the State of Armenia on the territory of Western Armenia and Turkey.
- On December 17, 2004, at the initiative of Arménag Aprahamian, the National Council of Armenians of Western Armenia declared its existence in Shushi in liberated Artsakh.
- On January 20, 2007, in Stepanakert in Artsakh, the delegates of the Assembly of Armenians of Western Armenia adopted an official declaration on the rights of the Armenians of Western Armenia, an indigenous nation.
- On September 17, 2007, by 144 states, the UN adopted the Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, which recognizes their right to self-determination.
- On February 4, 2011, the National Council under the presidency of Arménag Aprahamian constituted a government of Western Armenia.
- On January 24, 2013, the National Council and the government of Western Armenia commonly declared the project of constituting a Parliament of Western Armenia through democratic elections. On December 16, 2013, 64 deputies were officially elected by the Armenians of Western Armenia registered on the electoral list.
- On December 16, 2013, the 1st President of the Republic of Western Armenia, Arménag Aprahamian, was officially elected by the deputies of the Parliament. - On February 23, 2014, a Presidential decree declared that the Republic of Western Armenia is the continuing State of the State of Armenia recognized in 1920.
- - On February 16, 2014, a Presidential Decree formalized the headquarters of the National Council and the Government in Karin (Erzeroum) in Western Armenia.
- - On May 9, 2016, on behalf of Western Armenia, by decree, the President of the Republic of Western Armenia adopts the National Constitution of the Republic of Armenia which is signed and approved by all citizens of Western Armenia.

-
- - On June 24, 2016, on behalf of Western Armenia, President Arménag Aprahamian ratified the International Treaty of Sèvres.

Thus, the Treaty of Sèvres officially and indisputably enshrined the rights of Armenians on certain territories apprehended by the Turks.

And, these territories of Western Armenia having been emptied of their populations by deportations and massacres, it was certainly necessary, both historically and legally, that these rights were proclaimed. The first contemporary genocide was thus sanctioned by the reparation granted to the Armenian people who were its victims.

It was admitted that violence and crime did not confer a right on the people who perpetrated it. It is highly regrettable that the signatories of the Treaty of Sèvres then, out of weariness or illusory interest, forgot the Armenians. But the Treaty of Lausanne could not eliminate the rights of the latter.

Moreover, this Treaty is unenforceable, in accordance with International Law, against the Armenian people who were not party to it although they were signatories to the Treaty of Sèvres. Public international law decides that when a collective treaty is abrogated and replaced by another, the latter will not be enforceable against the signatory State of the first which has not been a party to the second. For this State, the first treaty continues to have effect.

Consequently, Armenia, signatory to the Treaty of Sèvres, but excluded from the Treaty of Lausanne, can legitimately request the application of the provisions of the Treaty of Sèvres. Moreover, this is the typical case of the leonine treaty obtained by military or diplomatic force or coercion and the validity of which is generally contested.

No doubt the International Law Commission created by the UN on November 21, 1947, and which examines leonine treaties, will be led to examine the validity of the Treaty of Lausanne with regard to public international law. A treaty that flouts law and equity is always ephemeral. It is a source of imbalance and not of peace. The Armenian people of Western Armenia, even though genocided, are tenacious, they demand that justice finally be done to them. His rights are imprescriptible, as are crimes against humanity under international law. For its part, the French Parliament recalled this through a law; "crimes against humanity, as defined by the United Nations Resolution of February 13, 1946 taking note of the definition of crimes against humanity as it appears in the Charter of the International Tribunal of August 8, 1945, are imprescriptible by nature."

Even if the Treaty of Sèvres was not ratified by all parties, such as France for example, it was applied by the same parties who did not ratify it, for example the question of Protection Mandates for civilian populations from France in Cilicia, Great Britain, and Italy who were not respected.

To better understand the ratification system of the signatory parties to the Treaty of Sèvres, it is important to study the national Constitution of each of the signatory states, including the Ottoman Empire (Turkey). For example, following the Sovereignty Council of Sultan Mehmed VI dated July 22, 1920, the Sultan ordered the signing of the Treaty of Sèvres, which is equivalent to ratification on the basis of the Ottoman Constitution.

The figures revealed on Reparations in this study do not take into account the entire genocidal period, as well as the characteristics presented at the Peace Conference by Boghos Nubar in February 1919 in Paris.

The Armenians must demand, among other things, from the signatory states, the ratification of the Treaty of Sèvres.

Claiming the non-enforcement of the Treaty of Sèvres or its replacement is part of Turkish anti-Armenian and obviously anti-Western Armenia policy.

Never has a Peace Treaty commonly called the Treaty of Sèvres been the subject of such an aggressive policy to try to replace it, in the face of the populations concerned.

In order to attempt to replace the Treaty of Sèvres without being able to revise it, certain States and political forces organized the Treaty of Alexandropol (December 2, 1920), the Treaty of Moscow (March 16, 1921), the Treaty of Kars (October 20, 1921).), the Treaty or agreement of Angora (October 20, 1921), the Treaty of Lausanne (July 24, 1923), the agreement with the Kurdish organization Hoyboun (1927), the Political Resolution on the Armenian Question of the European Parliament (18 June 1987), the situation in Soviet Armenia (1988/1989), the first war in Artsakh, the destruction of the Jugha cemetery (December 14, 2005) in Nakhichevan, the second war in Artsakh, having as consequences, the next (future) agreements between Azerbaijan, Turkey and the Republic of (Eastern) Armenia.

All this was not enough (these agreements are not legally legitimate), and will not be enough to replace the Treaty of Sèvres and to curb the demands of Western Armenia and the enforcement of President Woodrow Wilson's arbitral award. .

On August 23, 1990, within its administrative limits, the Soviet Republic of Armenia declared itself independent from the Soviet Union which occupied the territory of the Republic of Armenia since December 2, 1920, already recognized at that time as Independent state. Through its declaration of independence and article 11, it recognizes that a genocide of Armenians took place in Western Armenia.

The separation of the Soviet Republic of Armenia from the Republic of Armenia in 1920 was recorded by the parliament of the newly declared republic on September 21, 1991.

The new Republic of Armenia, declaring itself neither as a successor state nor a continuation state of the Republic of Armenia of 1920, has renounced all claims towards Turkey.

Therefore, a distinct assignment of tasks and separation of roles between the Western and Eastern components of the Armenian nation, and the coordination of their efforts could contribute to an optimal solution of their national problems.

This is why not only has Western Armenia not renounced its rights, but also it has not renounced its duties towards its population and towards the States which have recognized it as sovereign, free and independent. .

- On August 9, 2016, on behalf of Western Armenia, the President ratified the United Nations Convention on the Law of the Sea.

- On October 1, 2016, on behalf of Western Armenia, the President ratified the Convention concerning the Rights and Duties of States.

- On January 20, 2017, on behalf of Western Armenia, the President ratified the United Nations Charter.

- On December 17, 2018, 77 deputies were officially elected by the Armenians of Western Armenia registered on the electoral list.

- On January 18, 2019, the President of the Republic of Western Armenia, Arménag Aprahamian, was officially re-elected by the deputies of Parliament for a second term.

- On January 19, 2020, the new government presented its government project to the deputies of the National Assembly of Western Armenia.

- On August 10, 2020, the Armenians of Western Armenia, their president, their government, and their parliament officially commemorate the Centenary of the signing of the international peace treaty signed in Sèvres.

- On September 27, 2020, the second war in Artsakh began, triggered by Azerbaijan supported by an international coalition of states and jihadist terrorists from Syria.

- On November 8, 2020, the Azeri armed forces announced the occupation of Shushi.

- On March 1, 2021, the Parliament of Artsakh declared the territories under the control of Azerbaijan following the 44-day war as occupied territories.

<http://www.nankr.am/hy/4027>

- On March 1, 2021, the Parliament of Western Armenia adopts the Law on Artsakh recognizing the right to self-determination of Artsakh Armenians and their autonomy on the basis of the territorial recognition of the San Remo Conference and the Treaty of Sèvres as an integral part of the Republic of Armenia of 1920.

TODAY IS THE 103RD ANNIVERSARY OF THE WOODROW WILSON ARBITRATION AWARD

Today, the name of the 28th president of the USA, politician and statesman, academician Woodrow Wilson is known to all Armenians, both in Armenia and abroad.

November 22 marks the 103rd anniversary of the adoption of US President Woodrow Wilson's arbitration ruling or the Wilson Arbitration Agreement on the border between Armenia and Turkey.

In 1920 On August 10, the Treaty of Sevres was signed, which the Armenian people had been waiting for a long time and had high hopes for.

According to the San-Remo Conference and Articles 89-90 of the Treaty of Sèvres, regarding the decision of the border between Armenia and Turkey, the 28th President of the USA, Woodrow Wilson, in 1920 on November 22 presents his Arbitration decision on the Turkish-Armenian border demarcation in the provinces of Karin, Trabizon, Van and Bitlis, by which the total territory of Armenia should have been more than 160 thousand square meters. km The arbitral award is final and binding. It has no time limit, and its status does not depend on the future fate of the judgment.

The Wilson arbitral award is binding on all claimants currently located in the following countries: United Kingdom, Canada, Australia, New Zealand.

PREVIOUSLY, ALL AZERBAIJANIS IN TRANSCAUCASIA LIVED IN YURTS

Do you know what the word "homeland" is called in Azerbaijani?

ANAYOURTA:

Ana means mother in translation. (Source: Anahit)

A yurt is a tent, which, by the way, is set up and dismantled several times a year and each time in a new place. It is true that they also use the Arabic word "watan" as their homeland, but "watan" is not in their language, it is Arabic.

In other words, for Azerbaijanis, the homeland is the place where their parents set up their yurt. Until now, in the 21st century, about 4-5 million Azeris live in yurts (mainly in Iran).

Previously, all Azerbaijanis in Transcaucasia also lived in yurts, but Joseph Stalin issued a decree prohibiting Soviet citizens from being nomads. Therefore, they began to build villages, towns and forcibly drive out nomads to these settlements.

The funniest thing is when the yurt residents point to Armenian Persian churches, fortresses, bridges or mosques and declare that all this was built by the yurt residents themselves, who don't even know what architecture is.

No less ridiculous are the claims of nomads that certain dishes containing rice, wheat, grapes and other crops are their national dishes. The question arises: since when have nomads been sowing wheat, growing grapes or rice?

Everything they do is based on lies and deception.

ON THE QUESTION OF THE ARMENIANS OF WESTERN ARMENIA

The relations between Armenia and Baku, or Armenian-Azerbaijani in general, are rightfully characterized as hostile, and most often the basis for this is the processes that began in the late 1980s, the struggle for self-determination of Artsakh, the Artsakh wars. And according to that, a wrong impression is created that these relations turned into a conflict very quickly and Armenians and Azerbaijanis from the Soviet “brotherly peoples” suddenly turned into arch-enemies. We consider it important to state and emphasize that Armenian-Azerbaijani relations had at least two important grounds and reasons for turning from passive negative to active negative, to hostile. First, the processes taking place in this region at the beginning of the 20th century, the open Turkish-Azerbaijani plans, on the one hand, were directly against the interests and existence of the state of Armenia, on the other hand, they remained incompletely implemented. And secondly, throughout the existence of the USSR, both the leadership of Soviet Baku and various layers of society continued to take systematic steps to implement their plans.

The relations between Armenia and Baku, or Armenian-Azerbaijani in general, are rightfully characterized as hostile, and most often the basis for this is the processes that began in the late 1980s, the struggle for self-determination of Artsakh, the Artsakh wars. And according to that, a wrong impression is created that these relations turned into a conflict very quickly and Armenians and Azerbaijanis from the Soviet “brotherly peoples” suddenly turned into arch-enemies. We consider it important to state and emphasize that Armenian-Azerbaijani relations had at least two important grounds and reasons for turning from passive negative to active negative, to hostile.

First, the processes taking place in this region at the beginning of the 20th century, the open Turkish-Azerbaijani plans, on the one hand, were directly against the interests and existence of the state of Armenia, on the other hand, they remained incompletely implemented. And secondly, throughout the existence of the USSR, both the leadership of Soviet Azerbaijan and various layers of society continued to take systematic steps to implement their plans, which were mainly related to the following goals and problems:

- The final occupation of Nakhichevan, Artsakh through depopulation, various persecutions of native Armenians,
- Creation of a land connection with Nakhichevan via Meghri, which had a more far-reaching pan-Turkist goal and was a clearly Turkish-Azerbaijani plan that was not realized in the early 1920s.
- Seizing different territories from Soviet Armenia and denying and destroying evidence of Armenian belonging to some territories that are important to them.

These and various related problems were on the open or hidden agenda of relations between Soviet Azerbaijan and Armenia and sometimes had exacerbations. Even today, the nature of Armenian-Azerbaijani relations is conditioned by the same problems, and the political style of Baku has become more racist and genocidal.

1917 on December 5, the armistice of Yeznka is signed, the negotiations in Brest-Litovsk continue, and despite the general tension and anxiety, there were hopes for some stabilization. However, the situation on the Yeznka and Trebizond fronts did not inspire optimism. 1917 Sebastasi Murad went to Yeznka with the task of finding and transporting the last Armenian refugees and orphans. After the armistice was established, he called 30 comrades from Sebastasi to him, who, after fighting in the mountains for about a year and a half against the Turkish army and bandits, in 1917. they joined the Russian army in the spring. However, the Russian government, suspecting that they might be Turkish spies, sent the fighters to Karin. Murad entrusts these guys with a lot of combat experience with the job of holding a military rally. The alarm spreading among the population was not unfounded, because the Armenian military units had not been created yet. In one part of the front, the Russian army had about 1,500 soldiers, after their departure, only 70 Armenian fighters took their place.

“When he walked, it seemed like a world was moving.”

Aram Amirkhanyan, a comrade-in-arms of Sebastasi Murad, states in his memoirs that at the end of the negotiations, the members of the Turkish delegation hurriedly left after holding secret meetings with some alleged Turks. The situation in the city was tense, there were panicky moods. Almost every day, Russian soldiers who left the front arrived from Trebizond, and the mood of retreating affected the Armenian population as well.

“This movement is an absolute conspiracy.”

“The news of the ceasefire left a very sad impression on the Armenians of Yeznka. All Armenians were suspicious and were afraid that this dangerous step of Russia would once again cause the extermination of the Armenian people living in the lands it occupied.

Many who heard or saw the retreats of Van could not help but be convinced that this movement is an absolute conspiracy made by the Russian army to the detriment of the Armenians. Suspicion would multiply as it went, and the terror of fear would dominate everyone's heart,” wrote Aram Amirkhanyan.

The alarm spreading among the population was not unfounded, because the Armenian military units had not been created yet. In one part of the front, the Russian army had about 1,500 soldiers, after their departure, only 70 Armenian fighters took their place.

The Turks also strengthened their military units at any cost, conscripting even 14-15-year-old youths. Every day, dozens of Turks crossed the front line, providing the Turkish military with detailed information about the situation in the city.

“Those Armenians who were rich, fearing future dangers, secretly bribing the drivers of Russian trucks, began to flee at night,” wrote Aram Amirkhanyan.

Murad and Arshak Jamalyan, who remained in the city after Yerznka's negotiations, convene a meeting in the leadership building in order to examine the created dangerous situation and guide the population.

In his speech, Jamalyan tells the gathering that the departing Russian army is leaving behind a huge stock of weapons and ammunition, and Armenians should arm themselves and replace the Russian soldiers. He also reports that Armenian military units are being created in the Caucasus, and a unit of about 40,000 Russian-Armenians has already been concentrated in Kars and Sarighamish.

Murad and Arshak Jamalyan, who remained in the city after Yerznka's negotiations, convene a meeting in the leadership building in order to examine the created dangerous situation and guide the population.

In his speech, Jamalyan tells the gathering that the departing Russian army is leaving behind a huge stock of weapons and ammunition, and Armenians should arm themselves and replace the Russian soldiers. He also reports that Armenian military units are being created in the Caucasus, and a unit of about 40,000 Russian-Armenians has already been concentrated in Kars and Sarighamish.

However, Sebastazi Murad is skeptical about Jamalyan's words, telling the audience that he cannot believe and trust “Mr. Jamalyan's extravagant promises and assurances”. Murad tells that near Mamakhatun he was not able to stop the departing Armenian soldiers who, leaving their weapons, hurried to the rear.

According to Aram Amirkhanyan, Jamalyan also assured that the Turks have no more forces and they have barely 4,000 soldiers on the Qghi-Kemakh-Mamakhatun line. Two days after this meeting, Jamalyan left for Alexandropol, and from there to Tiflis.

The first information about the exposure of the front reached Tiflis in mid-December. General Leakhov telegraphed from Yerznka that although he managed to form several Armenian companies, they refused to go to positions. In Tiflis, this information is treated with skepticism.

General Leakhov met Sebastatsi Murad in the middle of November and informed that it is no longer possible to keep the Russian soldiers in positions, and no one will be left on the border by the end of the year. He proposed to accept the reserves of the Russian army and to form Armenian units at any cost to maintain the front. The general said that they did not have the opportunity to take the weapons and food with them when they left, which would be enough for a 60,000-strong military unit for about a year.

Do everything for protection

After Jamalyan's departure, Murad started to organize the Armenian units. 1917 on December 3, he gathers Armenians aged 13-70 in the school square and calls them to do everything for the defense of the country.

“If we Armenians can't take advantage of such a convenient opportunity, we will find ourselves completely lost and we will open the grave of the nation with our own hands. Starting today, every Armenian who has the ability to carry a weapon is a soldier and is obliged to serve the nation, protecting the Motherland.”

Immediately after the meeting, about 500 young people volunteered, and some of them, under the leadership of non-commissioned officer Danielyan, were sent to the southeastern border of Yerznka, which was almost unprotected. On the instructions of General Leakhov, the military warehouses are handed over to the Armenians.

Each soldier is given one Mosin rifle, camouflage boots, a coat, underwear and other military equipment, as well as 300 bullets and 3 grenades (undertaking). The Russian military stores were so abundant that they began to distribute food to the refugees as well.

1917 at the end of December, after the departure of General Leakhov, the management of Yerznka convenes a meeting again, where the issue of relations with the Turks and Kurds remaining in the city is discussed. It is decided to cooperate with the Kurds of Dersim and Derjan in order to prevent their possible unification with the Turks. The Turks of the city are disarmed and forbidden to leave the settlement in order not to provide secret information to the enemy.

On December 27, Murad invited the apparent Turks of the city to him and told them that from now on they should submit to the Armenian government of the city. The Turks give a promise of loyalty and leave with satisfaction. In order to implement the adopted decisions, Murad also establishes an intelligence service headed by Gevorg Chulcyan. He was able to collect information about the Kurds and Turks, arrested the disorderly and monitored the internal stability of the city.

Despite the numerous preventive measures taken, relations between Armenians and Turks in the city were tense. Murad sends additional forces to the front line, as soldiers leave their positions and return to Erznka.

No less dangerous than the Turkish threat were the Kurdish tribes, who did not submit to any agreement, were well armed and regularly attacked Armenian villages. In the Erznka region, their first attack was against the Armenian guards of the village of Zat. note that this is the number's truce, the reader and listener should know that

You can read the article in full on the Western Armenia Television website.

ARMENIAN IDENTITY

Before giving the ethnic characteristics of Armenians, let's understand where and how Armenians originated. A number of works were compiled on the origin of Armenians in the ancient and middle centuries. However, the work of Movses Khorenatsi is taken as the basis of the genealogy of Armenians.

According to Movses Khorenatsi, the origin of Armenians is attributed to patriarch Hayk. However, at that time, Movses Khorenatsi did not know about the Urartian state and attributed the Urartian monuments of the Van region to Ara Geduketsi.

Hayk was considered the creator and the son of giant gods. According to Movses Khorenatsi, on August 11, 2492 BC, Hayk defeated Bel, the ruler of Mesopotamia, and reaffirmed his independence. And from that day, the actual Armenian tomar starts. According to Armenian tradition, our nation was named "Hay" after Patriarch Hayk, the country was named "Hayastan", and from his descendants, the names of Armenia, "Armenia" and Armenians, "Armen" arose from the name of Patriarch Aram.

However, there is also an Arab (Semitic) tradition of the origin of Armenians, according to which the origin of Armenians is connected with the idea of the emergence of nations from the sons of Noah after the flood. According to that tradition, Avmar was born from Noah's son Japhis (Habet), then his grandson Lanthan (Torgom), whose son was Armini (the ancestor of the Armenians), from whose nephews descend the Agvans and Georgians.

This tradition considers Armenians, Greeks, Slavs, Franks and Iranian tribes to be relatives. For the first time, Movses Khorenatsi gave an answer to the question of what the inhabitants of the Armenian Highlands looked like.

Then we get an idea of the appearance of Armenians through the preserved Artashesian drams, where the external features of the depicted kings are almost indistinguishable from the features of the people of present-day Armenia.

A number of anthropologists have been engaged in anthropological studies of Armenians.

The reason for this was that Armenians were the only ones in the region with their physical characteristics. Various scientists and anthropologists claim that the Armenians, who belong to the Armenoid racial type, come from the ancient and middle ages, when the rational man arose. In the Armenian highlands, it was formed as a southern branch of the Europoid race and remained unchanged in the area of its origin. The Armenoid type, since its formation, has been preserved, and even today, its distinguishing features are found mainly among Armenians.

The Armenoid anthropological type was formed and developed in the territory of the Armenian highlands.

The video about the ethnic characteristics and genealogy of Armenians is available on the YouTube channel of Western Armenia TV.

Ethnic symbols

Any ethnic group, from the beginning of its formation, tries to distinguish itself from other ethnic groups. The best way to stand out is to create your own ethnic symbols. Ethnic symbols are mostly taken from nature, the past, culture, myths and even the appearance of people.

And it is precisely for this reason that ethnic symbols are considered an important part of every nation's identity and a character builder.

Almost all nations have symbols of their ethnic identity, such as the Statue of Liberty in America, the Arc de Triomphe and the Eiffel Tower in France, the Pope in Italy or Mahatma Gandhi in India. Such symbols for Armenians are Mount Ararat, Mesrop Mashtots, the creator of Armenian writing, Vardan Mamikonian, the spearhead who won one of the most important battles in the life of the Armenian people, David of Sassoun, the main hero of the Armenian epic and the embodiment of the Armenian collective image.

Changing or replacing all these ethnic symbols with new ones greatly affects the ethnic consciousness of the nation, but if these ethnic symbols are not replaced with new ones over the years, it might lead to the fragmentation of the nation.

There is a widespread opinion that ethnic symbols represent the psychological whole of a given nation. In this context, we can say that these are unique codes, thanks to which it is possible to reveal a number of important components of national identity, such as character, mentality and ideas about the world.

The creation of ethnic symbols is a constant and ongoing process. If a given nation is unable to form or borrow other ethnic symbols parallel to its ancient symbols, it affects the existence of the ethnic group.

It should also be noted that Armenians are considered an ethnically homogeneous nation, since national minorities in Eastern Armenia represent only 3% of the population.

A name is not only a means of addressing, but often also a means of emphasizing national characteristics. Armenian names were created out of love for nature, relations between nations, liberation movements and wars. Hayk is the first among Armenian names. And it was after this legendary hero that the Armenian state was later called Hayk, Armenia and Armenians.

According to Movses Khorenatsi, Hayk was the 5th generation of Noah, who defeated Bel and laid the foundations of the Armenian state. Armenak, Aramayis, Aram, Aran are among the names related to Hayk. Predominantly were the names of historical heroes. However, after the adoption of Christianity, new Biblical names began to spread. Over the years, the list of names is supplemented with new ones, and many of the old personal names are forgotten. In Armenian names, there was a clear separation between male and female personal names. Men were mostly named after gods, winners and kings, and women were named not only after goddesses and Christian virgins, but also after flowers, natural phenomena, and precious stones.

Along with their names, surnames were also important in the life of Armenians. In ancient times, the surname was used to know whose son or heir a given person is. The meaning of surnames has remained the same over the centuries, only its composition has changed. 99% of Armenian surnames are formed by the combination of the patriarchal name of the tribe and the particle -yan. However, patriarchal names were not always attached to -yan. Often, surnames were formed according to the profession, for example, Nerkararian, Medical doctor, Darbinyan, etc. Surnames with the particle -uni, whose roots are much older, are also very rare.

In the list of national values, the national costume, the costume, occupies a unique place. It expresses the thoughts of the people. It has not only expressed our identity, but has also been one of the forces that preserve that identity, having a centuries-old history and being as rich and diverse as our polyglot language. Regarding national clothing, national songs and dances should also be highlighted among national values.

National dance is perhaps the most unique and distinctive cultural element of the nation, which is an integral part of daily life and celebrations. It is an important expression of the characteristics, lifestyle and level of civilization of individuals.

This list of the nation's values can be continued endlessly, because the national values of Armenians are history and the past, beliefs, numerous material and intangible cultural heritages dating back thousands of years.

National values

The brilliance of the people is the values he created. Armenians have preserved not only their traditions, but also their identity, culture, religion and language, regardless of many differences. And for centuries, they knew how to transmit everything that we call national value. The invention of writing played an important role in preserving national values. Long before 405, Armenians already had their own alphabet, which became one of the most important national values of Armenians. In Europe, only the Armenians and Georgians had their own script, the other nations wrote using either the Latin alphabet or the Cyrillic alphabet. It was through the creation of writings that the preservation of Armenian language and culture became valuable.

Armenians have also perpetuated their cultural values on the Armenian carpet. Carpets were made in almost all provinces of historic Armenia. Marco Polo, a famous 13th century traveler, reported after his trip to Little Hayk that the Armenians and Greeks made the most beautiful and refined carpets.

Children of Western Armenia

ERIK GEVORGYAN

Lieutenant Eric Armeni Gevorgyan was born in Yerevan on August 2, 1997. He has one sister. He studied and graduated from School No. 97 in Yerevan named Zohrap G. He always stood out for his good behavior and academic progress. Besides school, he also studied programming. He has been actively studying since the eighth grade and then practiced this profession with several organizations and individuals. Alongside school, he practiced gymnastics, boxing and swimming. He had little free time.

He was always on the podium in swimming competitions, mainly at the highest level. He won the “Mayor’s Cup” of Gyumri, Neptune Sports School and a number of other RA championships in swimming, he showed excellent results in all swimming exercises.

At the same time, Eric was able to read, he read a lot. After graduation, he was admitted to the physics faculty of YSU free of charge.

It was one of his dreams. He also wanted to become a businessman, on September 26 he was supposed to come and take files to the part-time education department of the Academy of Management, but two days ago he was promoted.

He participated in the “I have honor” program, studied at the military university named after Vazgen Sargsyan in parallel with the university and was drafted into the army as a lieutenant. He was the calculation commander of the D-30 howitzers and he was excellent at his job.

During the war, they were still active in combat operations and dedicated to the soldier and his service. From the first day he distinguished himself by his intelligence and during the war he served as senior battery officer.

He did the calculations himself, they maintained the weapons themselves.

Eric hit the indicated targets with absolute precision, which was not so easy. After receiving the next combat task, when the calculations had already been made, to go alone to pull the cannon rope, he forbade the soldiers to accompany him.

After successfully completing the combat mission, while returning to the post, he suffered a head injury and died on October 8, saving the lives of other soldiers through his command.

Eric Gevorgyan receives the Medal of Valor.

PARUYR HAROUTIOUNYAN

Paruyr is the younger brother of two sisters. He was very shy, kind, got excited easily.

When there were performances, he was excited on stage. Later, he chose the path of theater, which did not suit his type: Paruyr did not do well at school, although he was incredibly intelligent. And then it was time to make a professional choice. He was in 8th or 9th grade, his friends Norayr and Andranik attended a theater group, Paruyr was also trained with them. He started taking classes and realized he liked it.

He then received free admission to the directing department of the National Institute of Theater and Cinema. After completing his studies, Paruyr entered military service.

From 2016 to 2018, he served in Hadrut, Artsakh. After being demobilized, since November 2018, he has worked at the Art'n television channel as director of the film "Ani's Secret".

From 2019 to 2020, he worked in the company "Bumbumik" as a performer. He wanted to open a kindergarten and always interact with little children. He was distinguished by his intelligence and intellectual abilities.

When my friends asked me why he continues to work as an interpreter, why he doesn't change careers, his answer was: "can you make 15 children happy at once in 30 minutes?"

Paruyr volunteered to go to the war field. In one of the interviews, the sister said:

"I woke up on September 27, I immediately understood from the news that a war had started. I went to see my brother, I was sure that he had heard the news of the war and that he was going to leave. My father, my grandmother and I were at home, my mother was at work. You don't know why, my brother decided to make us breakfast, he is in this picture in my memories, with a towel on his shoulder, standing by the gas stove.

I approached him and said: "Do you know that this is war? » He smiled, as if to say, "If I don't know, who else will?" » They left home, they worked at the same place as my father, thinking that he should go to work that day, because he had a lot of orders. He had already canceled all orders at work, told us not to say anything, then came home, took the bag with the necessary things and left without saying goodbye to us. He called from the road and said there was a war going on. »

From September 27 to October 14, the family was in contact with Paruyr.

He was in Akna, Jrakan, Hadrut. He became a hero on October 17 in Hadrut.

His sister Tatev said in the same interview:

"We marked this day because he was seen on October 15 and 16. His body was handed over to us after 10 months and four days. The DNA was then confirmed. During these ten months and up to this day, he keeps repeating in dreams that he will return. He had a health problem, but he was saved in the church with the book Narek before leaving for military service.

His story is directly linked to this book. When my brother went to war, my mother put Narek on my brother's pillow saying, "Let him keep his book until he returns." Even today, Paruyr says through his dreams that the book has kept him, that he is alive and that he will return.

Through dreams I am also guided to find myself in such places, where when I go I know there are chapels called Narek. He appears in many people's dreams, including people who didn't know my brother. I'm sure we'll get our questions answered one day when the boys come back. In the part of Yérablur where my brother is, the relatives of all the boys are waiting for the return of their sons, the bodies of the boys were returned to their families a few months later."

A book was also written about Paruyr: "The Mad Patriot". "At the beginning, we talk about the war, and in the last part, there are works written by my brother. He has been writing since 2013. At that time, when we read his works, we did not understand their meaning, now when we read, we understand that everything was written about those days, he understood everything much earlier than us.

Today we live what he wrote in his lines. I gave this book to my friends, they all say that we start our day by reading the book, touching it, so that the day passes successfully. Appearing in the dreams of strangers, giving them the strength to overcome difficult days." Now the signs sent by Paruyr and seeing him in a dream give the family the strength to move forward. Tatev says they would never have thought he could live without Paruyr.

GHARAYANS

In the 44-day war, the Gharayan family from Kyuratagh village of Hadrut had three victims. Garegin Gharayan and his two sons, 21-year-old Davit and 23-year-old Vazgen, died days apart and were buried in Yerablur. Karegin went to war with his eldest son voluntarily. The youngest son, Davit, was a conscript who was killed along with the staff of his company on October 11 in Hadrut. Venera is now renting a house in Yerevan with her little son, daughter, mother-in-law. The last joy of the family was on the eve of the war, they celebrated the birthday of their little son Mher, they woke up in the morning from the sounds of explosions. "David jumped up from his seat, I will be there."

Davit was a contract soldier in Martuni, on the very first day of the war, the father of the family and the eldest son, Vazgen, went to Varanda. Garegin Gharayan and Vazgen were killed in Fizuli on the same day, on October 15, their father's body was taken out of the battlefield, but Vazgen's body was found in January. And Davit was among the 72 soldiers who were brought to Hadrut, which was already full of Azerbaijanis, on October 11. The military reassured the family that the middle child was alive, hiding in the woods. Venus did not even see the faces of her sons before she was buried, only her husband's. He blames the decision-makers on the battlefield for the death of the three, says that all three of them were killed as a result of wrong orders. In 2021, Venera Gharayan said in one of the interviews:

"On the 10th of the month, Hadrut was in the hands of the Turks. Why did they send those 72 people to Hadrut? I accuse, I sued, but no answer. If we consider how their service in Fizuli was, the Turks, which part they were in, what orders they gave, I blame them, so what am I doing?

Venera stayed with her little son in her native Kyuratagh during the war in order to be close to her husband and sons, then the village became a hot front line, and they had to leave.

HAYKAZ MKRTCHYAN

Haykaz Mkrtchyan was born on October 31, 2000 in Yerevan. He was engaged in swimming, karate and chess. In 2018, he was admitted to the Faculty of Informatics and Applied Mathematics of Yerevan State University. In the same year, he joined the "First Armenian Front". Haykaz was active, cheerful, friendly. From a young age, he fought against injustice, was on the side of his friends in every issue, and during various mischief, he took everything upon himself without thinking for a second.

Haykaz Army was drafted on January 23, 2019. He gained his first war experience during the battles of July 2020. There was a junior sergeant in Mehrab's military unit, the commander of the mortar unit. During the July battles, the enemy attacked Mehrab's positions. at that time, a collective battery was already formed from the best soldiers, in which Haykaz was also included.

In the July battles, he was in the focus, with his mathematical thinking and ability to quickly count, he was able to cause a great loss of the enemy's manpower. During the battles he used to say: "When I turn back, I see the village, I understand that these people sleep peacefully and wake up every day with our hope, so is there anything better than that? How can we not fight for them?"

When the 44-day war began, Haykazi was concerned that they were not in Artsakh with the other boys. While talking to the family, he said: "My heart is bursting,

I can't find my place, I feel guilty, I have to go and fight in Artsakh. If we do not fight, the Turk will enter our childhood home.

You will see, until we go from Tavush to Artsakh, the fight will not end.”

On October 14, the best battery of the Mehrab military unit was moved to Mekhakavan. Mkrtchyan Haykaz constantly carried a mine near his mortar in order to cause considerable damage to the enemy.

He estimated that he fired about 300 shots in 4 days, eventually increasing the number to 1000. Markots took part in the battles for Jrakan, Tsakuri, Taghavart, Drakhtik, Azok, Verin Tagher, Karmir Shuka.

During the war, Haykaz saw Artsakh for the first time, he dreamed of living there, but his dream remained unfulfilled.

On October 29, Haykaz was wounded by a Bayraktar attack by the enemy and fought for his life for 12 days, and died on November 9, one hour before the ceasefire. He was posthumously awarded the Combat Medal.

HUSIK HOVAKIMYAN

Husik Hovakimyan was born in 1996 in the village of Berkanush, Ararat Marz. He was the long-awaited male child of the family, the hope and support of three sisters and parents.

After graduating from school, he entered the Military University named after Vazgen Sargsyan, but decided to go to the service. 2014-2016 served in the Mekhakavan military unit as an artilleryman. The brave young man was in service when the April Four Day War began. Together with his fellow soldiers, he went through the most cruel and terrible trials of the war, always standing out for his courage and bold steps. The commander of the position said, boy, it's you I'm looking at, is there anything you shouldn't do? In the days of April, he miraculously survived when a shell fell between his fuel tank and did not explode. After being discharged, he often told about that miracle. He was discharged in 2016, having received a certificate of participation in combat operations of the April Four-Day War by the Ministry of Defense.

After being discharged, in a few months he quickly mastered many subtleties of culinary art and continued to show his talent.

He wanted to study at the highest culinary university in France. However, the impatient young man could not find his place, he was constantly searching, searching, he wanted to understand his calling in this life, to find his place...

The call was one, to live, to fight, to fight for the sake of the motherland, for the sake of everything, not sparing life...

For the sake of the motherland... At the call of the motherland, Husik went to war on the very second day, on September 28, forcing the employees of the Artashat military commissariat to send him as well. He was forced to run behind the moving bus with his last breath and get stuck in the car. He went and went through the hell of war again in the same Mekhakavan, then Hadrut, nightmarish days and fateful October 21.

As in the days of Aprilyan, as well as in the last war, his relatives heard only one thing from his lips: I am good, very good... On the battlefield, he was next to one cannon, one in a trench, one in a group ready to attack, one was a driver, one was a commander...

Still During the days of April, the commander complained that he was taking everything on himself. During the days of heavy fighting, Jabrael and his friend, Edgar, were left alone in the position. Some of the guards were killed, others fled from the battlefield. The boys were encircled, not only held the position, withstood enemy attacks and artillery strikes, but also counterattacked.

Two of them, in order to confuse the enemy, continuously opened fire from different weapons and armor in the direction of the enemy, misleading the enemy. The enemy organized continuous attacks in that direction, fired artillery at the position, tried to capture it, but the brave defenders of the position did not allow it. They fought alone against the enemy until all the ammunition was used up.

They went down to the rear position, and then ensured the retreat of the soldiers from that position. The fighting continued in Hadrut, 630 people fell into the siege, somehow, after being in the siege for 4-5 days, they managed to get out and occupy a new position like a man, without a shot, without loss. It was in Hadrut when the relatives called to say that your mother is seriously ill, her heart will not take it, at least come home for a few days. He called home.

"Darling mom, are you okay? No, I'm not strong," he asked. I will not become a traitor, Mam, across the street, dear Mam, if the fight is over, I will come..." "I'm fine, Bales, I'm fine..." the mother said, clenching her teeth in pain, so as not to break her son's heart.

The last position was the position called "Parrots" of Hadrut. It was October 21. That day, that fateful day, he didn't sit still, he did everything for his comrade-in-arms to live. "I won't let him be bloodthirsty..." he retorted to his comrades-in-arms, petrified by the horrors of war, none of whom had the courage to leave their position, and with his strong, warm arms he hugged the wounded man, who was only a year younger than him, who moved his leg with his begs, placed called the ambulance and left the position, but it still didn't reach the Martuni hospital...

When there was no news from an ambulance for several days, everyone in the position called "Parrots" was convinced. Hope nothing will happen, he is very strong, no one can defeat him... On the road, the car was blocked. Huso fought for the life of the wounded until his last breath.

For days, the enemy published videos on state TV channels and announced that he had killed a sniper and a subversive group. The enemy took the bodies of the bravely fighting Huso and the three wounded to a special place and buried the brave men individually with special honors. Only he could, ignoring all danger, get down from his position that day, to save his fellow soldier and fight to the end against the bloodthirsty Sokh, for the lives of his wounded comrades... The body of the brave, unbreakable, devoted and self-sacrificing young man who fought heroically for 24 days was handed over to the Armenian Army at the end of December. side and surrendered to the Armenian land on January 24, in Yerablur.

A photograph of ancient stone ruins under a starry night sky. The ruins consist of several stone walls and pillars, some of which are partially collapsed. In the foreground, there are two large, rounded stone blocks, possibly remnants of a larger structure. The ground is covered in loose stones and rubble. The sky is dark with many stars visible, and a faint purple and blue glow is seen on the horizon.

CULTURE

www.westernarmeniatv.com

CULTURAL GENOCIDE

As satellite photos released by the Caucasus Heritage Watch initiative clearly show, Meghretsots Street in the town of Shushi was damaged as a result of construction work carried out in the occupied town of Shushi.

Remains of the Astvatsatsin church. According to the satellite photo taken on November 3, 2023, the Azerbaijani side used heavy equipment to backfill all construction debris from the surrounding area on the foundation walls and volumes of the church opened by the 2017 excavations. As of 2021, Satellite photos documented only the area becoming neglected and grassy.

Meghretsots Street of the said church was built in 1838 at the expense of Mahtes Hakhumyants. In the 1960s, most of the volume of the church was demolished by the Baku authorities, adapted and transformed into an open-air summer cinema. It should be noted that starting from the 1960s, the Azerbaijani authorities began to actively expropriate the cultural heritage of the city of Shushi, artificially changing the cultural image of the city and transforming it into an Azerbaijani cultural center.

As a result of this policy, the Armenian quarter of the city of Shushi and its monuments were significantly damaged. In particular, the Amenaprkich Ghazanchetsots Cathedral in the city of Shushi was placed in a state of emergency and the Green Church was transformed into a mineral water drinking room.

The Kusanats monastery and the churches of Aguletsots Amenaprkich were completely demolished and destroyed. In those same years, the city's Armenian cemetery was destroyed by the Baku authorities.

In the case of Meghretsots Church, Azerbaijani authorities destroyed most of the church walls by explosions and the remaining foundation walls, more than a meter high, were covered by asphalt.

According to the decision of the International Court of Justice in The Hague, on December 7, 2021, calls for the destruction of Armenian churches were banned. "Azerbaijan is obliged to take all necessary measures to prevent and punish acts of vandalism and desecration committed against the Armenian cultural heritage..."

Let us also add that the damage caused to the cultural values of each nation constitutes a blow to the cultural heritage of all humanity, because each nation has its own contribution to global cultural diversity.

Baku continues the state policy of destruction of Artsakh's cultural values after the total depopulation of Artsakh, the target of which this time was the statue of Stepan Shahumyan.

At the beginning of November 2023, the publications of international telegram channels showed that the statue of Stepan Shahumyan fell to the ground in the occupied Stepanakert square.

It should be noted that the statue was also targeted by the Azerbaijani armed forces during the 2020 44-day war, as evidenced by the fact that the statue in Stepanakert square the traces of the explosion and the bombardment on the pedestal of the statue, located about one meter away.

The height of the bronze statue was 2.5 meters, the authors of which were sculptors Suren Stepanyan and Adibek Grigoryan. The pedestal was four meters high. It was made of local marble.

The opening of the statue took place on May 1, 1957. Baku violated not only the 4 principles of inviolability of cultural values during military operations (military necessity, differentiation, proportionality, pre-nationality), but also the provisions of the Hague, Geneva and international humanitarian law on the protection of cultural values in the occupied territories.

BAKU DESTROYED PART OF THE HISTORIC SHUSHI CEMETERY

Baku destroyed part of the historic Armenian cemetery in Shushi. The international organization Caucasus Heritage Watch for the protection of Caucasian heritage wrote about this in the X microblog.

It is noteworthy that from October 5 to November 3, bulldozers opened a road through the cemetery called "Gates of Yerevan". There are at least 78 tombstones bearing Armenian letters dating from 1802 to 1913.

The cemetery is located in dense forest and it is unclear how many headstones were damaged. But studies show they were everywhere.

This is already the 5th Armenian cemetery destroyed since November 2020. Before that, the neighboring cemeteries of Mets Tagher, Sghnakh, Chouchi and Vazgenashen had already suffered destruction.

THE 100TH ANNIVERSARY OF AZNAVOUR AND PARAJANOV, UNESCO'S LIST OF FAMOUS PEOPLE AND IMPORTANT EVENTS IN 2024-2025. ON THE CALENDAR

During the 42nd session of the UNESCO General Assembly in Paris from November 7 to 22, a decision was made to include the 100-year anniversaries of the births of Charles Aznavour and Sergey Parajanov in UNESCO's Jubilee of Famous People and Important Events 2024-2025. regarding inclusion in the calendar.

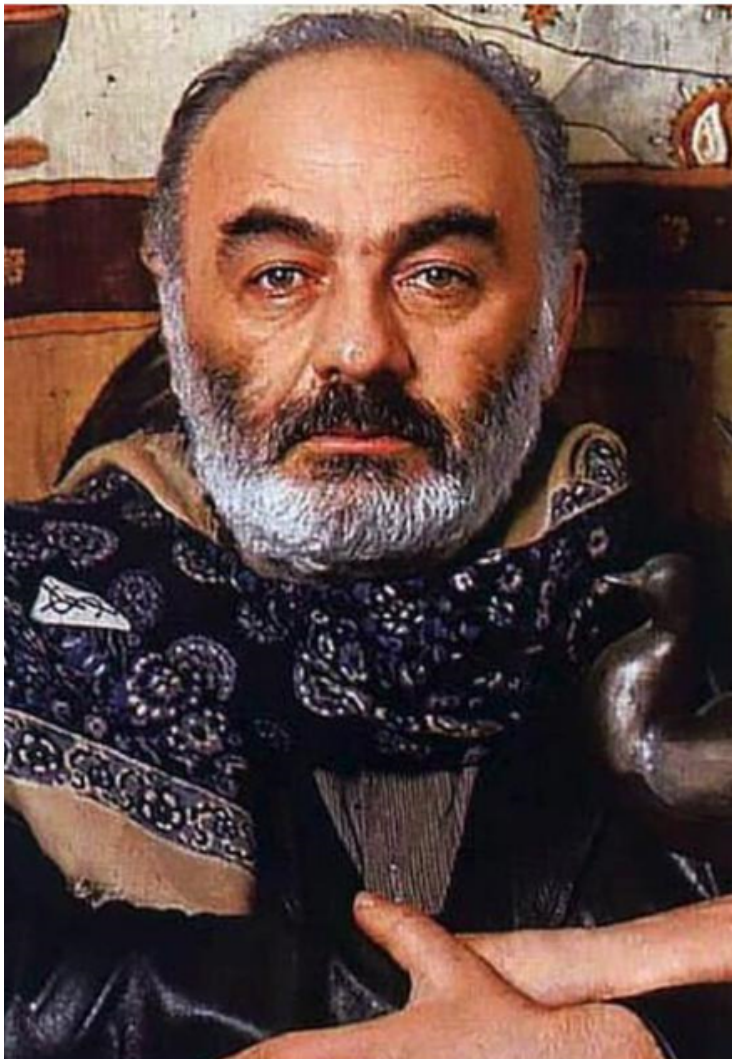
This was reported by the Ministry of Foreign Affairs of Eastern Armenia.

“The above applications were submitted by Armenia jointly with partner countries, receiving significant support from a number of member states and a group of countries. In particular, the application for the 100-year jubilee of the famous French-Armenian singer, songwriter, actor Charles Aznavour was jointly submitted by Armenia and France with the support of Andorra, Italy, Luxembourg, Monaco, Portugal, Senegal and the group of francophone UNESCO ambassadors with more than 80 members. .

The request for the 100-year jubilee of the film director Sergey Parajanov was jointly submitted by Armenia, Georgia and Ukraine, with the support of Cyprus, France, Italy, Lebanon and Poland,” the Foreign Ministry said in a statement.

Let's remind that since 1998, 25 jubilee dates presented by the Republic of Armenia have been included in the UNESCO Calendar of Famous People and Important Events.

For the previous biennium, applications submitted by RA for the 850th anniversary of the death of Nerses Shnoralu and the 100th anniversary of the RA National Cinema Center were approved.

DEAR COMPATRIOTS, WESTERN ARMENIA TELEVISION DOES NOT ENGAGE IN SELF-PROMOTION. THE LEADERSHIP OF WESTERN ARMENIA, REMAINING TRUE TO ITS IDEA AND PRINCIPLES, CONTINUES THROUGH TELEVISION AND OTHER MEDIA PLATFORMS TO PRESENT EVENTS RELATED TO THE HISTORY, PRESENT AND FUTURE OF OUR COUNTRY IN A NEW WAY, INFORMS ABOUT POLITICAL AND SOCIAL EVENTS OF THE GOVERNMENT, AND ALSO PROVIDES AN OPPORTUNITY TO COMMUNICATE CLOSER WITH EACH OTHER . WITH THE HELP OF OUR TELEVISION, YOU CAN ESTABLISH DIRECT COMMUNICATION WITH THE GOVERNMENT, MEMBERS OF THE NATIONAL ASSEMBLY, RAISE ALL THE ISSUES THAT CONCERN YOU THAT ARE DIRECTLY RELATED TO WESTERN ARMENIA AND ITS CITIZENS, AND ALSO MAKE VARIOUS PROPOSALS. BESIDES BEING A TV VIEWER, YOU ALSO HAVE THE OPPORTUNITY TO BECOME A CITIZEN OF WESTERN ARMENIA BY FOLLOWING THE APPROPRIATE PROCEDURE.

LET US REMIND YOU THAT WESTERN ARMENIA TV DOES NOT ENGAGE IN SELF-PROMOTION, BUT STRIVES TO EXPAND CONNECTIONS WITH YOUR HELP. YOUR SUPPORT IS OUR COMMON VICTORY. TOGETHER – WE ARE FORCE!

BANQUE DU BÉNÉFICIAIRE : 18206

SWIFT : AGRIFRPP882

IBAN : FR76 1820 6001 6060 2410 5442 422

BÉNÉFICIAIRE : ASSEMBLÉE DES ARMÉNIENS D'ARMENIE OCCIDENTALE (AAAO)

**WESTERN
ARMENIA**

The weekly journal is compiled under the auspices of the State Television of Western Armenia.
All copyrights are reserved.

<https://westernarmeniatv.com/>
info@western-armenia.eu